

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

Etelä-Suomen retkeily- ja vaellusreittien informaatiotarjonnan kartoittaminen Interne- tissä

Sollo, Miia

Vapaavuori, Jenna

2012 Laurea Leppävaara

Laurea-ammattikorkeakoulu
Laurea Leppävaara

Etelä - Suomen retkeily- ja vaellusmatkakohteiden informaatiotar-
jonnan kartoittaminen Internetissä

Miia Sollo ja Jenna Vapaavuori
Hotelli- ja ravintola-alan
liikkeenjohdon koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Maaliskuu, 2012

Miia Sollo ja Jenna Vapaavuori

Etelä - Suomen retkeily- ja vaellusmatkakohteiden informaatiotarjonnan kartoittaminen Internetissä

Vuosi 2012

Sivumäärä 82

Tämä opinnäytetyö on osa Matkailunedistämiskeskuksen (MEK) koordinoimaa Outdoors Finland Etelä-hankekokonaisuutta. Tutkimuksen avulla saatiin vastaus kysymykseen, onko retkeilijän helppo lähteä omatoimisesti retkeilemään Etelä-Suomen alueella. Tarkasteltavaksi otettiin kuusi maakuntaa: Pääkaupunkiseutu (Pk-seutu), Itä-, Keski- ja Länsi-Uusimaa, Häme, Päijät-Häme, Kymenlaakso sekä Etelä-Karjala. Alueilta löydettiin yhteensä 159 reittiä, jotka pitävät sisällään niin luontopolkuja kuin vaellusreittejä. Tutkimus selvitti, löytyykö edellä mainittujen maakuntien reiteistä tarvittavat tiedot ja kartat, jotta omatoiminen retkeily olisi mahdollista. Tiedonlähteenä käytettiin vain Internetiä ja hakupalvelimena toimi Google. Tutkimuksen tuoksi koottiin tietoa retkeilyn nykytilasta ja vallitsevista trendeistä, vaelluksesta ja retkeilystä käsitteinä, matkailun tuottamisesta ja markkinoinnista sekä Internetistä tiedonlähteenä.

Tutkimuksen toteuttamisessa oli kolme eri työvaihetta: reittikartoitus, reiteistä saatavan tiedon analysointi sekä Case-esimerkkien luominen. Reittikartoitus-työvaiheessa käytettiin menetelminä Netscoutingia, jota käytettiin apuna reittien etsimiseen Internetistä, sekä Benchmarkingia, jonka avulla pystyttiin vertailemaan eri lähteiden tiedonantia. Tiedonhaussa keskityttiin tarjolla oleviin karttamuotoihin sekä siihen, olivatko reittitiedot helposti löydettävissä. Reiteistä saatavan tiedon analysointi perustui ensimmäisessä työvaiheessa hankittuihin reittitietoihin. Siinä tarkasteltiin kartoitusvaiheessa löydetyn tiedon laatua, joka määräytyi MEK:n asettamien omatoimiseen vaellukseen tarkoitettujen reittien kriteereihin. Lopuksi muodostettiin case-esimerkit viidestä eri reitistä. Mukaan otettiin tiedonanniltaan sekä hyviä että heikompia esimerkkejä eri ylläpitäjiltä. Case-esimerkit pyrkivät havainnollistamaan, mikä olisi ihanteellisin tilanne omatoimisen retkeilijän näkökulmasta.

Tutkimuksessa nousi tiedonanniltaan positiivisesti esiin kolme ylläpitäjää: luontoon.fi, Uudenmaan Virkistysalueyhdistys ja E-portaali. Kriteerien toteutuminen oli kuitenkin yleisesti heikkoa. Omatoimiselle retkeilijälle on tämän vuoksi haastavaa lähteä retkeilemään Etelä-Suomen kuntiin puutteellisen reitti-informaation vuoksi. Tiedonanniltaan yhtenäinen ja helposti saavutettava informaatiotietosivusto auttaisi sekä kotimaisia että kansainvälisiä omatoimisia retkeilijöitä retken suunnittelussa Etelä-Suomeen. MEK sekä muut matkailua edistävät tahot pystyvät tämän tutkimuksen pohjalta löytämään kehitystä kaipaavat osa-alueet reittitietojen informaatiotarjonnan laadussa ja löydettävyydessä Etelä-Suomen alueella. Pitkällä tähtäimellä tämä opinnäytetyö auttaa myös omatoimisia retkeilijöitä matkojen suunnittelussa ja tekee siitä käyttäjätystävällisempää.

Asiasanat omatoiminen retkeily, kartat, reitti-informaatio

Miia Sollo and Jenna Vapaavuori

Information Research on the availability of hiking tours in Southern Finland on the internet

Year	2012	Pages	82
------	------	-------	----

This thesis is part of the Outdoors Finland South project which is coordinated by the Finnish Tourist Board. The Finnish Tourist Board and other organizations focusing on developing travelling and tourism can use this thesis to map targets of development regarding the quality and accessibility of information of hiking routes in southern Finland. Self-guided travelers and hikers can also benefit from this thesis in the future when they plan their trips, because the information of routes will be more user-friendly.

In this study, the question: “Is it easy to arrange self-guided hiking trips in South-Finland?” was answered. There were six provinces that were taken under research in this study: Capital city area, eastern-, middle- and western Uusimaa, Tavastia (Häme), Päijänne Tavastia (Päijät-Häme), Kymenlaakso, and South Karelia. 159 routes were located from the after mentioned areas and they include both nature trails and hiking tours. The type of information and maps of the routes were listed in this thesis, so that it would be possible to go on self-guided hiking tour. The only source of information that was used in this research was the internet and Google. The frame of references in this thesis includes introduction of the current state of hiking travelling and trends, definitions of the terms “hiking” and “backpacking”, production and marketing of travel products and the internet as a source of information.

This research was executed in three stages: searching for the routes, analyzing the quality of route information and maps and introducing some sample routes. Netscouting and benchmarking were used in the first stage of the research, so that a comparison between different sources of information could be drawn up. In the information search stage, the objective was to focus on the formats the maps were available in and how accessible the route information was. The analysis of the route information was based on the maps and information found in the first stage. The quality of the information could be viewed by comparing the found information to the criteria that the Finnish Tourist Board has set to the routes of self-guided hiking. In the last stage the sample routes were formed of five routes that each had different administrators. The purpose of the sample routes is to point out what would be the ideal situation for a self-guided hiker.

There were three different sources of information that stood out: luontoon.fi, Uudenmaan Virkistysalueyhdistys and the E-portal. The fulfillment of the criteria was however very weak which means that the quality of information and maps were not adequate enough. It became clear that for the self-guided hiker it is very challenging to go on a hiking trip in southern Finland due to the inadequate route information. It would be desirable to have an information portal that is unified and easy to access. It would provide an opportunity to both foreign and domestic self-guided hikers to plan hiking trips in southern Finland.

Keywords self-guided hiking, maps, route-information

Sisällys

1	Johdanto.....	6
2	Opinnäytetyön tavoite ja toimeksiantaja.....	7
3	Matkailu.....	9
3.1	Matkailun trendit.....	10
3.1.1	Aktiviteettimatkailu.....	11
3.1.2	Kestävän kehityksen ja matkailun vaikutukset toisiinsa.....	12
3.1.3	Ekoturismi.....	13
3.1.4	Luontomatkailun tila Suomessa.....	14
3.1.5	Maaseutumatkailu nousevana trendinä Suomessa.....	15
3.1.6	Slow Life-ajattelumalli.....	17
3.2	Matkailumarkkinointi.....	18
3.2.1	Matkailumarkkinointi Internetissä.....	18
3.2.2	Internetin käyttö tiedon lähteenä.....	21
4	Vaellusmatkailu.....	22
4.1	Retkeily-ympäristöt Suomessa.....	23
4.2	Vaellusmatkailijan profiili.....	27
4.3	Vaellusreitit.....	28
5	Tutkimuksen työvaiheet.....	30
5.1	Reittikartoitus.....	32
5.2	Reiteistä saatavan tiedon analysointi.....	34
5.2.1	Matkailunedistämiskeskuksen tuotekriteerit vaellusreiteille.....	34
5.2.2	GPS-koordinaatit ja niiden merkitys reiteille.....	36
5.2.3	Reittitietojen laadun tarkastelu.....	38
5.3	Case-esimerkit.....	39
6	Tulokset.....	40
6.1	Reittikartoituksen tulokset.....	40
6.2	Löydetyin reittiaineiston laadun tarkastelu.....	41
7	Johtopäätökset.....	53
	Lähteet.....	57
	Kuvat.....	59
	Kuviot.....	60
	Liitteet.....	61

1 Johdanto

Matkailun luonne on viime vuosina muuttunut enemmän omatoimista matkailua suosivaksi. Perinteisten rantalomien rinnalle on tullut aktiivimatkailu, esimerkiksi vaellus, melonta ja pyöräily. Matkailijoiden motiivit ovat muuttuneet: enää loma-matkoilta ei haeta pelkästään rentoutumista ja pakoa arjesta vaan halutaan myös elämyksiä, liikuntaa ja hyvinvointia. Tämän johdosta kysyntä vaellus- ja retkeilypalveluille on lisääntynyt ja siksi tämän opinnäytetyön aihe on erittäin ajankohtainen: Etelä-Suomen alueen vaellus- ja retkeilyreittien informaation löydettävyyden ja laadun kartoittaminen Internetistä.

Tällä hetkellä omatoimista retkeilyä varten tarvittavia ohjeistuksia ja puitteita on kehitetty lähinnä Pohjois-Suomen alueella, Etelä-Suomen retkeilypuitteissa on vielä kehitettävää. Ilman tarjolla olevia reittitietoja on kenen tahansa retkeilijän vaikeaa lähteä omatoimisesti vaeltamaan vieraaseen ympäristöön. Tässä opinnäytetyössä on tehty nykytilakartoitus Etelä-Suomen maakuntien vaellus- ja retkeilyreittitietojen sekä karttojen laadusta ja saatavuudesta Internetissä omatoimiselle vaellusmatkailijalle ja retkeilijälle. Tutkimuksesta saatiin lopputuotoksena kattava nykytilakartoitus Etelä-Suomen retkeily- ja vaellusreittien olemassaolosta ja niiden informaatiotarjonnasta.

Tämä opinnäytetyö on osa Matkailunedistämiskeskuksen koordinoimaa Outdoors Finland Etelä-hankekokonaisuutta. Outdoors Finland Etelä-hankekokonaisuuden päätavoite on kehittää vaellus-, melonta- ja pyöräilymatkailua Etelä-Suomen alueella ja tätä kautta se tähtää eri aktiivimatka-palveluiden parempaan vientiin ulkomaille. Tämä opinnäytetyö, osana kyseistä hankekokonaisuutta, tähtää nimenomaan vaellusmatkailun ja retkeilyn kehittämiseen Etelä-Karjalan, Kymenlaakson, Hämeen, Päijät-Hämeen sekä Uudenmaan maakunnissa.

Opinnäytetyön pohjana olevassa tutkimuksessa siis selvitettiin, onko Etelä-Suomen maakuntiin mahdollista lähteä omatoimisesti vaeltamaan. Vastaus tähän kysymykseen saatiin selvittämällä, minkälainen näkymä omatoimista retkeilyä suunnittelevalle avautuu, kun Internetistä haetaan tietoja retken suunnittelua varten ja kuinka vaikeasti tämä tieto löytyy. Tutkimus toteutettiin kolmessa eri työvaiheessa: reittikartoitus, reiteistä saatavan tiedon analysointi sekä Case-esimerkkien luominen muutamista vaellusreiteistä. Tutkimuksen toteuttaminen on tarkemmin kuvailtuna luvussa 5 ja tulokset luvussa 6.

2 Opinnäytetyön tavoite ja toimeksiantaja

Tämän opinnäytetyön aihe ja tavoite määräytyivät projektin toimeksiantajan, Matkailunedistämiskeskuksen (MEK) toiveiden perusteella. Tavoitteena oli selvittää, löytyykö Internetistä tarvittavat tiedot siihen, että kuka tahansa pystyisi omatoimisesti lähtemään retkelle tai vaellukselle jollekin Etelä-Suomen 66 kunnasta. Tutkimuksessa kiinnitettiin huomiota sekä tiedon löydettävyyteen, eli siihen, kuinka haasteellista kartta- ja reittitietoja oli löytää että löydetyt tiedon laatuun. Jotta omatoiminen retkeily ja vaellus olisivat toteutettavissa Etelä-Suomessa, tulisi niitä varten olla retkeilijälle helposti löydettävissä olevaa ja sekä laadukasta tietoa. Tavoitteiden pohjalta luotiin juuri tähän tutkimukseen sopivimmat työvaiheet, joiden avulla saatiin hankittua vastaus tutkimuskysymykseen: Onko Etelä-Suomen maakuntiin mahdollista lähteä omatoimisesti retkeilemään tai vaeltamaan?

Koska tämä opinnäytetyö käsittelee aktiivimatkailua, käydään tietoperustaan viitaten läpi retkeilyn nykytilaa ja vallitsevia kuluttajatrendejä. Tämän avulla saatiin muodostettua mahdollisimman kattava kuva retkeilijästä, eli periaatteessa siitä, kenelle tästä opinnäytetyöstä viime kädessä on hyötyä. Lukija myös tutustutetaan vaellusmatkailuun syvällisemmin analysoimalla, mitä vaellus ja retkeily käsitteinä tarkoittavat ja miten niitä tuotetaan ja markkinoidaan. Koska tiedon saatavuus nimenomaan Internetin kautta oli pääasiallinen havainnoinnin kohde, opinnäytetyössä perustellaan teoriaan ja tilastotietoihin pohjautuen, miksi tässä työssä käytettiin juuri Internetiä ja Google-hakupalvelinta reittitietojen kartoittamiseen.

Tämä opinnäytetyö tehtiin tilaustyönä Suomen Matkailunedistämiskeskukselle (MEK). MEK on työ ja elinkeinoministeriön alainen virasto Suomessa, johon kuuluu noin 30 työntekijää. Se vastaa valtakunnallisena matkailualan asiantuntijana ja aktiivisena jäsenenä Suomen matkailun kansainvälisestä edistämisestä. MEK tukee alalla olevia yrityksiä kansainvälisille markkinoille tarkoitettujen matkailupalveluiden kehittämistyössä sekä markkinoinnissa. Rahoitus toiminnalle saadaan valtion budjetista, joka vuodelle 2011 oli noin 10,3 miljoonaa euroa. Myös suomalainen matkailuelinkeino osallistui matkailumarkkinointiin noin 1,4 miljoonalla eurolla. (MEK 2011a.)

Matkailunedistämiskeskuksella on kolme ydintehtävää. Niihin kuuluu muun muassa Suomen matkailun markkinointiviestintä. Sen päätavoitteena on luoda matkailullista Suomi-kuvaa ihmisille. Toinen tehtävä on markkinatiedon hankinta ja sen siirtäminen matkailuelinkeinoille. Tiedonhankinta tapahtuu yhteistyössä matkanjärjestäjien, kansainvälisten järjestöjen, Finpron, tutkimuslaitosten ja edustustojen kanssa. Uusien kohderyhmien ja -markkinoiden etsiminen on tärkeässä roolissa. Tehtävän tavoitteena on myös luoda sähköinen tietopankki ja sen ylläpito. (MEK 2011a.)

Kolmantena ydintehtävänä on laadukkaan tuotekehityksen ja tuotteistamisen edistäminen. Tämä tapahtuu muun muassa osallistumalla asiantuntijana matkailukeskusten kattaviin tuotekehityshankkeisiin sekä alueellisten matkailustrategioiden ja -ohjelmien laadintaan. Tehtävään kuuluu myös erilaisten teemahankkeiden kehittäminen, toteutuksen suunnittelu sekä koordinointi. On merkittävää myös pyrkiä välittämään matkailun erilaisia näkemyksiä alaa rahoittaville ja kehittäville julkisille organisaatioille. (MEK 2011a.)

Tämä opinnäytetyö tehtiin Matkailunedistämiskeskuksen koordinoiman Outdoors Finland-hankekokonaisuuden teemojen mukaisesti. Outdoors Finland-ohjelma syntyi matkailun teemaryhmän toimesta, joka on MEK:n ja maaseutupolitiikan yhteistyökumppani. Ohjelman toteutuksessa on mukana myös Matkailun ja elämystuotannon osaamisklusteri, matkailuyrittäjiä sekä muita aktiviteettiteemoja, eli pyöräilyä, sauvakävelyä, melontaa, kalastusta, hevosmatkailua sekä luontomatkailua kehittävät tahot. Valtakunnallinen hanke on luotu koordinoimaan kaikkien tahojen kesäaktiviteettien kehitystyötä. Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman valtakunnallinen osio toimii hankkeen rahoittajana. (MEK 2009.)

Valtakunnallisesti Outdoors Finland-hanke keskittyy ympäri Suomea tapahtuvan, alueellisen kehittämistyön koordinointiin. Alueellinen ja yritystason kehittäminen tapahtuu alueellisissa Outdoors Finland-hankkeissa tai alueellisten organisaatioiden toimesta. Ne taas pystyvät yksityiskohtaisemmin toteuttamaan tietyn alueen tarpeita vastaavia toimenpiteitä. Hanke välittää alueellisten toimijoiden välityksellä kaikki luodut työkalut alueiden ja yritysten käyttöön. Outdoors Finlandin-teemoja kehittäviä alueellisia hankkeita on meneillään Savossa, Pohjois-Karjalassa, Kainuussa, Kuusamossa, osissa Lappia, Pohjanmaalla, Varsinais-Suomessa, Pirkanmaalla sekä Päijät-Hämeessä. (MEK 2011c.)

Outdoors Finland-kesäaktiviteettien kehittämissuunnitelman hanke keskittyy siis teemoihin, joilla on analyysien perusteella nähty parhaimmat edellytykset kehittyä ja saavuttaa kasvua kansainvälisillä markkinoilla. Näitä ovat seuraavat aktiviteetit: vaellus, pyöräily, sauvakävely, melonta, kalastus, hevosmatkailu sekä luontomatkailu. Hanke pyrkii tuottamaan apuvälineitä esimerkiksi tuotekehitykseen, verkostoitumiseen sekä reitistöjen kehittämiseen. Käytännön toimenpiteet sijoittuvat alueellisten hankkeiden ja alueorganisaatioiden tuotekehitystyön kautta yrittäjille. (MEK 2011b.)

Laajimpia Outdoors Finlandin toimenpiteitä ovat seuraavat: Reitistöjen palveluvarustuksen ja ympäristön parantamiseen tähtäävä työ sekä apuvälineet, kuten vaelluksen ja melonnan opaskirjat, apuvälineiden tuottaminen, jalkauttaminen ja välittäminen tuotekehitystyöhön, teemakohtaiset tuotesuosituksset, jakelukanavien ja asiakasprofiilien tutkiminen, aktiviteettien näkyvyyden parantaminen maaportalissa sekä luoda aktiviteettien käytölle seurantajärjestelmä. (MEK 2011b.)

3 Matkailu

Sana ”matkailu” on käsitteenä laaja. YK:n vuonna 1979 ehdottaman, matkailutilastoihin perustuvan kansainvälisen matkailijan määritelmän mukaan matkustaminen on fyysistä liikkumista paikkaan, joka on henkilölle sellainen alue, jossa tämä ei tavallisesti vieraile ja se on henkilön asuinpaikan ja - ympäristön ulkopuolella. Lisäksi tulee ottaa huomioon matkan kesto: jos matka kestää yli vuoden, henkilö luokitellaan matkustajan sijaan maahanmuuttajaksi. Matkan keston viitaten tulee myös muistaa se, että matkan tulee kestää vähintään vuorokauden ja matkustajan tulee yöpyä asuinpaikan ulkopuolella, jotta se on määriteltävissä matkaksi. Jos matka kestää alle vuorokauden, on kyseessä päivämata eli ekskursion. (Albanese & Boedeker 2002, 15 - 17.)

Turismi ja matkailu ovat käsitteinä hyvin samankaltaiset. Turismin voidaan sanoa tarkoittavan väliaikaista liikkumista paikkaan, joka on tavallisen elämän ja työn ulkopuolella ja aktiviteetteja sekä palveluita, jotka suoritetaan kyseisissä paikoissa. The Travel Industry Association of America on määritellyt tuoreimmassa raportissaan matkailun seuraavasti: ”Matkailu pitää sisällään aktiviteetteja, jotka linkittyvät kaikkiin yön yli kestäviin matkoihin poissa kotoa maksetuissa yöpymispaikoissa. Päivämatkat ovat puolestaan matkoja, jotka tehdään vähintään 50 mailin päähän kotoa.” (Cook, Yale & Marqua 2010, 5.)

Viimeisinä vuosikymmeninä palvelualojen, mukaan lukien matkailualan, merkitys työllistäjänä on ollut kasvussa. Tämä kertoo matkailualan suosion kasvusta. Toimialat, jotka saavat välitöntä matkailutuloa luokitellaan matkailuelinkeinoon kuuluvaksi. Vuonna 2006 matkailukysynnästä aiheutuvan arvonlisäyksen osuus perushintaisesta bruttoarvonlisäyksestä oli 2,4 prosenttia, eli matkailu on täten merkittävä elinkeino Suomessa. Vastaava prosenttiosuus oli esimerkiksi Ranskassa samana vuonna 6,4 prosenttia. Mitä tulee matkailun alueellisiin eroihin, matkailun tulo- ja työllisyysvaikutukset ulottuvat samoille alueille, joihin väestö ja tuotanto ovat keskittyneet. Vuonna 2006 matkailijat kuluttivat Suomessa yhteensä noin 10,2 miljardia euroa. Verrattuna vuoteen 2000 vastaava summa oli vain 7,6 miljardia. Tästä luvusta 52 prosenttia on kotimaisten matkailijoiden osuus ja 27 prosenttia ulkomaisten. Eli nousu on ollut kova. Jäljelle jäävä osuus tulee työajan korvattuihin matkakuluihin sekä omien mökkien laskennalliseen kulutukseen. (Konttinen 2008, 26.)

Matkailijoiden tuomat tulot jakaantuvat pitkälti alueen perusteella. Esimerkiksi ulkomaisten matkailijoiden tuomat tulot ovat suurimmaksi osaksi Uudellamaalla. Vuonna 2006 Uudenmaan osuus ulkomaisten matkailijoiden kulutuksesta oli 64 prosenttia. Luku on pysynyt suurin piirtein samana viime vuodet. Uudenmaan kunnista Helsinki lienee suosituin ulkomaisten matkailijoiden keskuudessa. Venäjän päivämatkailusta hyötyvät myös Suomen itärajalta sijaitsevat

maakunnat, kuten Etelä-Karjala sekä Kymenlaakso. Myös Lappi on suosittu kohde ulkomaisille matkailijoille. (Konttinen 2008, 26 - 27.)

Myös kotimaan matkailun osalta Uusimaa on suosituin, vaikka sen osuus on vain 32 prosenttia kotimaisten matkailijoiden tuomista tuloista vuonna 2006. Seuraavaksi eniten kotimaisia matkailijoita kiehtoo Pirkanmaa ja Varsinais-Suomi. Yleisesti ottaen voidaan sanoa, että samat maakunnat tuntuvat olevan suosittuja kotimaisten että ulkomaisten matkailijoiden keskuudessa. (Konttinen 2008, 27.)

3.1 Matkailun trendit

Sanalle ”trendi” synonyymeja voisivat olla esimerkiksi ”suuntaus”, ”virtaus” tai ”muutosten kaava”. Trendi on ilmiön historiallinen jatkumo tästä hetkestä eteenpäin, jossa kyseistä ilmiötä tarkastellaan lyhyeltä aikaväliltä. Trendejä analysoimalla pyritään lisäämään tietoisuutta esimerkiksi kuluttajan käytöksestä tai vaikkapa ympäristön tilasta, jotta osattaisiin varautua paremmin muutoksiin ja muokkaamaan toimintaa trendejä myötäilevämmäksi. (Jylhä & Viitala 2008, 58.)

Kuluttajien käyttäytymisen perusteella on voitu päätellä monia trendejä, jotka ohjaavat matkailun suuntaa. Matkailualan on tärkeää seurata kyseisiä trendejä, sillä tämän päivän kuluttaja on laatu tietoinen ja tietää mitä haluaa. Yksi selkeästi erottuva trendi tämän päivän matkailijoiden keskuudessa on hyvinvoinnin ja terveyden etsiminen. Vapaa-ajasta ja lomailusta on tullut mahdollisuus parantaa hyvinvointia ja löytää merkitys ja pako jatkuvasti monimutkaisuudesta ja hektisestä elämästä. (Buck & Conrady 2008, 152.)

Tämän päivän matkailija odottaa myös saavansa toiveidensa mukaisen matkan. Kyseinen ilmiö on todennäköisesti saanut alkunsa yhteiskunnassa jatkuvasti korostuvasta individualismista; enää ei suositeta isoille markkinoille suunnattuja ratkaisuja, vaan niiden pitää olla räätälöityjä vastaamaan omia henkilökohtaisia tarpeita. Kestävää kehitystä edistävä matkailu on kovassa kasvussa ja kuluttajien suosiossa. Tämän päivän matkailija on tietoinen ilmaston muutoksesta ja haluaa harrastaa vastuullista turismia sekä tähdätä ekologiseen matkustamiseen. Lisäksi nouseva trendi on myös kokemushakuisuus; nautinnon lisäksi halutaan myös määrittellä oma itsensä. Enää ei arvosteta pelkkiä materialistisia asioita. (Buck & Conrady 2008, 152 - 153.)

Beardin ym. mukaan (Beard, Leckie, Pomfret & Swarbrooke 2003, 58 - 60) tämän päivän kuluttajia leimaa herkkyyys ympäristö-aiheisiin ja laatu tietoisuus. Tämä luonnollisesti heijastuu myös matkailuun, mikä näkyy esimerkiksi aktiviteettimatkailun suosion kasvuna. Lomasta on tullut tärkeä osa olemassaoloa ja sen määrittelyä. Nykypäivän työelämästä ja arjesta yli-päättensä puuttuu selkeä merkitys, mikä rohkaisee ihmistä etsimään merkityksiä ja täydennys-

tä elämäänsä aktiviteettimatkailun kautta. Tämän päivän turistit keskittyvät hyötyihin, joita matkailusta saadaan ja kokemuksilta haetaan yksilöllisyyttä. Matkailu merkitsee tämän päivän turisteille pakoa jokapäiväisestä elämästä ja sen tuomasta stressistä. Tämä on suuri muutos siihen, mitä turistit ennen olivat: maku oli ennalta-arvattavaa, matkailua pidettiin uutena, suurimmaksi osaksi vain lämpimät kohteet kiinnostivat ja kiinnitettiin hyvin vähän huomiota matkailupalveluiden laatuun. Nämä muutokset kuluttajien käyttäytymisessä vaikuttavat positiivisesti aktiviteetti- ja seikkailumatkailun suosion kasvuun ja kysyntään, sillä ihmiset omaksuvat terveellisempiä elämäntapoja ja etsivät matkailun avulla kokemuksia, joilla iso kontrasti päivittäiseen elämään. (Beard ym. 2003, 58 - 60.)

Tässä opinnäytetyössä esitellään tarkemmin seuraavissa luvuissa tämän päivän kuluttajia ohjaavat matkailun trendit. Tätä kautta pyritään ymmärtämään paremmin, miksi vaellusmatkailun tila on mitä se on ja miten vaellusmatkailu ja matkailuala yleisesti tulevat muuttumaan näiden trendien myötä. Trendejä tarkastelemalla pystytään myös päättämään, mikä olisi järkevin suunta alan kehittymisen kannalta.

3.1.1 Aktiviteettimatkailu

Aktiviteettimatkailulla (activity tourism) voidaan tarkoittaa matkaa, joka sisältää urheilua tai muuta fyysistä aktiviteettia. On myös analyyseja, joiden mukaan se voi sisältää myös pelkästään harrastuksen, tai perustuu matkailijan omaan mielenkiinnon kohteeseen ja sillä on jokin tietty teema. Joissakin määrin aktiviteettimatkailun voidaan sanoa olevan seikkailumatkailua (adventure tourism). Tämä pitää paikkaansa varsinkin tapauksissa, jossa aktiviteetti on tiiviisti kytköksissä ulkoiluun ja luontoon. Tämä johtuu siitä, että luonto ja ulkoilu tarjoavat haastavuutta ja stimuloivia tilanteita. (Beard ym. 2003, 18 - 19.)

Kaikkea ulkona tapahtuvaa aktiviteettia ei tietenkään voi laskea seikkailulliseksi ja sen vuoksi aktiviteetin sijoittaminen johonkin tiettyyn kategoriaan voi olla hankalaa. Lisäksi se voi olla hyvin käyttäjästä riippuvaista; aktiviteetit, joita jotkut saattavat pitää hyvinkin seikkailullisina, saattavat olla toisille hyvin tavanomaisia. On siis selvää, että jotkut elementit aktiviteettimatkailussa kohtaavat seikkailumatkailun määritelmän ja jotkut taas eivät. (Beard ym. 2003, 18 - 19.)

On myös hyvä huomioida eroavaisuudet luontomatkailun (nature-based tourism) ja aktiviteettimatkailun välillä. Monet aktiviteettimatkailun muodot liittyvät luontoon, mutta jos matkailussa huomioidaan vahvasti ekosysteemi ja luonnon syvin olemus, se ennemminkin kuuluu luontomatkailun määritelmän alle. Luontomatkailussa pyritään käyttämään koskemattoman luonnon resursseja. Yksi luontomatkailun muoto voi olla ekoturismi (Ecotourism). Ekoturismi on kestävä kehitystä myötäilevä matkailumuoto, jossa käytetään luonnon resursseja ja pyri-

tään kokemaan ja oppimaan luonnosta mahdollisimman paljon. Siinä pyritään toimimaan eettisesti ja kuormittamaan mahdollisimman vähän luontoa. Ekoturismissa suositaan paikallisia ympäristöjä. On selvää, että aktiviteettimatkailu ja sen eri muodot voidaan helposti määritellä myös ekoturismi-käsitteen alle. Ekoturismi esitellään myöhemmin luvussa 3.1.3. (Beard ym. 2003, 20 - 21.)

3.1.2 Kestävän kehityksen ja matkailun vaikutukset toisiinsa

Matkailu- ja turismialalla on erityinen suhde ilmastonmuutokseen: se ruokkii ilmastonmuutosta, mutta samalla myös kärsii sen seurauksista. Erityisesti matkailusta aiheutuvat kuljetukset, varsinkin lentokoneella, tuottavat ilmastoa kuormittavia kasvihuonekaasuja ja hiilidioksidipäästöjä. Tämä on iso ongelma, sillä matkailu riippuu suurimmaksi osin kuljetuksista. Toinen ilmastonmuutosta edistävä tekijä on energiankulutus lomakohteissa. Lämmityksen- ja ilmastoinnin kulutus on suurta varsinkin kohteissa, joissa sää on poikkeuksellisen kylmä tai kuuma. (Buck & Conrady 2008, 31.)

Matkailuala puolestaan kärsii ilmastonmuutoksesta kolmessa eri elementissä: vetovoima (Attractions), palvelut (Amenities) ja saavutettavuus (Access). Kohteiden vetovoima katoaa ilmastonmuutoksen myötä. Tästä esimerkkinä mainittakoon lomakohteet, jotka ovat pitkälti riippuvaisia lumesta, esimerkiksi laskettelukohteet. Enää ei voi luottaa, onko lunta riittävästi ilmastonlämpenemisen vuoksi. Muun muassa Sveitsissä tällä hetkellä 85 %:ssa laskettelukohteista on luotettavat lumiolosuhteet; tulevaisuudessa vastaava luku tulee olemaan noin 44 %. Tästä aiheutuu myös sijoittajien kaikkoaminen epävarman tilanteen vuoksi. Ilmaston lämpeneminen vaikuttaa myös lämpimissä lomakohteissa, sillä esimerkiksi Espanjassa jatkuvasti lämpenevä ilma karkottaa turisteja liian kuumen lämpötilan vuoksi. Lisäksi ilmastonmuutos aiheuttaa myös rantaviivan nousun, mikä tarkoittaa sitä, että osa hiekkarannoista katoaa. Päinvastaisesti on ennustettu, että jotkin kohteet tulevat hyötymään ilmastonmuutoksesta. Esimerkiksi Skandinavia, Kanada ja Saksa, jotka ovat hieman kylmempiä maita, tulevat saamaan enemmän matkailijoita erityisesti eteläisestä Euroopasta ilmaston lämpenemisen myötä. (Buck & Conrady 2008, 31 - 32.)

Kasvava fossiilisten polttoaineiden pula tulee jatkuvasti ajamaan hintoja korkeammalle. Tästä aiheutuu kuljetuksien kallistuminen. Oletettavasti polttoaineiden hintojen noustessa myös auto-, juna-, lentokone- ja laivakuljetusten hinnat tulevat nousemaan. Se, tulevatko kuluttajat hyväksymään hintojen nousun ei voi vielä tietää. Voidaan kuitenkin ennustaa, että kuljetusten kallistuminen vähentää kaukasiin kohteisiin matkustamista ja kuluttaja tulee etsimään lomakohteita tulevaisuudessa kotimaataan lähempää. Jos näin tulisi käymään, turistivirrat tulisivat siirtymään pois köyhemmistä maista, kuten Afrikasta, rikkaampiin maihin. Ilmastonmuutos saattaa vaikuttaa myös turistikausiin. Esimerkiksi Pohjois- ja Keski-Euroopasta ei enää

tulevaisuudessa matkusteta Välimeren kohteisiin pelkästään kesäkuukausien aikana, sillä kesäkausi saattaa olla monelle matkustajalle liian kuuma. (Buck & Conrady 2008, 32; 33; 37.)

Matkailu ja turismi ovat yksiä tärkeimmistä taloudellisista toiminnoista kansainvälisesti ja monessa maassa jopa pääelinkeino. Alan kasvu on edelleen vankkaa ja se onkin yksi nopeimmin kasvavista taloudellisista sektoreista, jos huomioidaan kansainvälisestä valuutanvaihdosta aiheutuvat tulot sekä alan työpaikkojen jatkuva lisääntyminen. Suurin osa kehitysmaissa avautuvista työpaikoista on nimenomaan matkailuun liittyviltä aloilta. Matkailuala pakottaa myös valtioita panostamaan infrastruktuuriinsa: parempiin töihin, elektroniikkaan, julkisiin verkostoihin ja kuljetuksiin. (Buck & Conrady 2008, 98.)

3.1.3 Ekoturismi

Ekoturismi on luontomatkailun yksi muoto. Ekoturismi on tavallaan luontoturismia, mutta sen vaikutuksia luontoon seurataan tarkkaavaisemmin. Sen voi helposti myös sekoittaa aktiviteettimatkailuun sen motiivien puolesta. Ekoturismi on kiinteästi yhteydessä kohteeseen, sillä ekoturisti on kiinnostunut kohteen luonnon historiasta ja muodostumisesta. Näin ollen ekoturismi-matkat usein pitävät sisällään oppimisen, virkistykseen sekä usein seikkailun. (Fennell 2008, 19 - 20.)

Ekoturismi voidaan jakaa luonteensa puolesta kahteen eri muotoon: syvä- ja pinnallinen ekoturismi. Syvälle ekoturismille ominaisia asioita ovat luonnon arvostus ja kehitys, yhteiskunnan kehitykseen osallistuminen ja materialistisuuden vääränä pitäminen. Päinvastaisesti pinnallinen ekoturismi on enemmänkin liiketalouden näkökulmasta ja siinä luonto nähdään resurssina, jota tulisi maksimaalisesti käyttää ihmiskunnan tarpeisiin. Tällöin kestävä kehitys ei tarkastella kovin laajasta näkökulmasta ja luonnosta nähdään vain ne puolet, joita voidaan yritystoiminnassa saada hyötykäyttöön. (Fennell 2008, 19.)

Ekoturistia kuvaavat termit: arvostus, osallistuminen ja herkkyys. Ekoturisti harjoittaa eikuluttavaa luonnon resurssien käyttöä ja siinä pyritään edistämään kyseisen alueen luontoa esimerkiksi tekemällä työtä tai auttamalla taloudellisesti paikallisia tahoja. Vapaaehtoistyö luonnon ylläpidon parissa on siis myös yksi osa ekoturismia. Tästä voi päätellä, että ekoturismi on matkailua eettisimmillään, sillä siinä pyritään samalla myös edistämään paikallisten ihmisten hyvinvointia. (Fennell 2008, 20 - 22.) Retkeilyn voidaan siis sanoa olevan ekoturismia, jos se on kiinteästi yhteydessä paikalliseen luontoon ja sen ihmisiin ja pyrkimyksenä on retkeilyn yhteydessä päästä edistämään paikallista luontoa.

3.1.4 Luontomatkailun tila Suomessa

Mahdollisimman koskematon ja suojeltu luonto keräävät yhä enemmän kiinnostusta niin matkailualan yrityksiltä kuin asiakkailtakin. Metsähallitus on jo 2000-luvun alkuvaiheessa määritellyt kestävän luontomatkailun periaatteet. Niiden perusteella määriteltyjen kriteerien toteutumista tarkkaillaan ja seurataan monin tavoin. (Tuormaa 2011, 25.)

Luontomatkailun kestävyyttä pystytään mittaamaan ja arvioimaan sekä hoito- ja käyttösuunnitelmia että, merkittävimmässä kohteissa, myös luontomatkailusuunnitelmia apuna käyttäen. Käytössä ovat myös yhteistyösopimukset matkailuyritysten kanssa. Metsähallituksen luontopalvelut oli tehnyt vuoden 2010 loppuun mennessä noin 300 luontomatkailun yhteistyösopimusta ja määrä jatkaa kasvuaan. Sopimus määrittelee, mitä kestävän luontomatkailun periaatteet tarkoittavat käytännössä. Tämän avulla sitoutetaan myös yrittäjät toimimaan molempien osapuolten hyödyksi. Sopimuksen avulla pystytään ennaltaehkäisemään useat mahdolliset konfliktit, suojelemaan luontoa sekä saamaan kaikille kansallispuistoissa ja muilla suojelualueilla toimiville yrityksille yhteiset pelisäännöt. (Tuormaa 2011, 25.)

Metsähallituksen luontopalveluissa ei vastusteta luontomatkailun kasvua. Metsähallitus ei jätä huomiotta väärin ohjatun matkailun aiheuttamia ongelmia ja juuri siksi yhteistyö Metsähallituksen luontopalveluiden ja matkailuyritysten välillä on tarpeellista. Kestävän luontomatkailun periaatteet korostavat, etteivät kaikki suojelualueet sovi matkailukäyttöön. Matkailua ja palveluvarustusta suunniteltaessa on myös aina vältettävä luonnon turhaa kulumista sekä matkailun ohjaamista luonnoltaan herkille alueille. Itsestäänselvyyksiä ovat roskaamisen estäminen, koneiden käytön vähentäminen, polttopuun säästäminen sekä vesi- ja ilmapäästöjen välttäminen. Suurin osa matkailuyrityksistä noudattaa yhteisiä pelisääntöjä, koska he ymmärtävät sen olevan myös heidän etunsa. (Tuormaa 2011, 25.)

Ympäristö-lehden artikkelin mukaan (Ympäristö 2010, 25) ongelmia on kuitenkin aiheuttanut matkailijoiden vieminen aroille luonto alueille lintujen pesimäaikaan, mikä on johtanut pesinnän kärsimiseen tai jopa epäonnistumiseen. Maaston kulumisen, metsästäjien ja retkeilijöiden väliset yhteentörmäykset sekä naapureiden häirintä ovat osoittautuneet ongelmiksi. Osa luontomatkailuyrityksistä ei välitä solmitusta sopimuksesta ja sen noudattamisesta. Joskus esimerkiksi luvatut raportit jätetään tekemättä, tai sopimusta rikotaan rakentamalla luovattomia rakenteita suojelualueille. Liikkumiskieltoa on myös tahallisesti rikottu. Ammatti- maisten luontoyritysten luotsaamat ryhmät eivät suinkaan ole ongelmallisimpia, vaan omin päin saaristossa liikkuvat retkeilijät, jotka eivät tunne sääntöjä, tai välitä niistä. (Tuormaa 2011, 25.)

Luontomatkailu on Suomessa liitetty erityisesti Lappiin, jossa matkailuyrityksiä on huomattavasti enemmän kuin muualla Suomessa. Viime vuosina luontomatkailu Etelä-Suomen alueella on kuitenkin kasvanut merkittävästi. Esimerkiksi pääkaupunkiseudun rannikko ja saaristo ovat lujilla kasvaneen matkailupaineen takia. Myös pääkaupunkiseutua ympäröivään Viherkehään kuuluvat suojelu- ja virkistyskohteet ovat samassa tilanteessa. (Tuormaa 2011, 26.)

Luontomatkailu on lisännyt myös luonnonsuojelun hyväksymistä. Nykyään kansallispuistoista kilpaillaan kuntien välillä, kun ennen niitä jopa vastustettiin. Metsähallituksen luontopalveluiden työntekijät tuovat esiin sen tosiasian, että luontomatkailu hyödyttää myös paikallistaloutta. Suurin osa rahallisista hyödyistä syntyy majoituspalveluiden käytöstä sekä ravintolapalveluista. Kansallispuistoissa toimivien ohjelmapalveluyritysten käyttö on myös nousussa. (Tuormaa 2011, 27.)

Valtio ohjasi vuosina 2002 - 2010 luontomatkailun kehittämiseen rahaa VILMAT-ohjelman perusteella. VILMAT-ohjelman tavoitteena oli vuoteen 2010 mennessä muun muassa onnistua lisäämään Suomen luonnon käyttöä monipuolisesti virkistäytymiseen ja luontomatkailuun. Käytön tuli olla ekologisesti, sosiaalisesti, taloudellisesti sekä kulttuurillisesti kestävällä pohjalla ja käyttö perustuisi jokamiehenoikeuksien noudattamiseen. Tutkimuksien sekä seurannan avulla pyrittiin varmistamaan kysynnän ja tarjonnan kohtaaminen. Toimijoiden verkostoituminen sekä koulutuksen vahvistaminen olivat myös tärkeitä tavoitteita VILMAT-ohjelmalle. (Maa- ja metsätalousministeriö 2005.) Tarvetta uudelle ohjelmalle olisi etenkin nyt. Ohjelmassa tulisi paneutua luontomatkailun kehittämiseen ja Suomen matkailustrategiseen toteuttamiseen käytännössä. Matkailunedistämiskeskuksen julkaisut kansainvälisestä luontomatkailusta, Suomen matkailun maakuvasta sekä Suomen maabrändityöryhmän suositukset, tukevat onnistuneesti vastuullisen luontomatkailun kehittämistä. (Tuormaa 2011, 27.)

Jos luonnonsuojeleminen ja matkailun edistäminen tavoitteina saadaan yhdistettyä vastuullisesti, kaikki hyötyvät. VILMAT-ohjelmassa esitetyt toiveet ja suositukset eivät ole vielä kukaan kaikki toteutuneet. Kun alalla ei ole voimassa olevaa ohjelmaa, valtion rahoitus on niukkaa, vaikka luontomatkailun kasvu on valtavaa. (Tuormaa 2011, 27.)

3.1.5 Maaseutumatkailu nousevana trendinä Suomessa

Huomattava osa Suomen matkailutarjonnasta muodostuu maaseutumatkailusta. Maaseutumatkailu - käsitteeseen kuuluu useita eri matkailumuotoja. Näitä ovat luonto-, maatalo-, mökki-, sauna-, (työhyvinvointi ja wellness), erä-, (metsästys ja kalastus), vesistö, pyöräily-, vaellus-, kokous-, maaseutukulttuuri- ja perinnematkailu sekä myös maaseudulle ominaiset teemalomat. Lisäksi osana maaseutumatkailua ovat myös yritykset, kotieläinpihat ja maaseututapahtumat, jotka myyvät omia tuotteitaan matkailijoille. Näin ollen maaseutumatkailu on

kehittämisen alla oleva termi ja se ei sellaisenaan ole kokonainen markkinointikonsepti tai matkailutuote. (Puustinen & Rouhiainen 2007, 103.)

Maaseutumatkailun tarkastelua ja sen laaja-alaisuuden ymmärtämistä helpottamaan on koottu seuraavanlaisia määritelmiä: ” Maaseutumatkailu on maaseudun luontaisiin edellytyksiin ja voimavaroihin, kuten luonto, maisema, kulttuuri, ihminen sekä perhe- ja pienyrittäjyyteen perustuvaa matkailun yritystoimintaa” (Puustinen & Rouhiainen 2007, 106). Monessa maakunnassa maaseutumatkailun osaksi liitetään myös leirintämatkailu, pihaleirinnät, laskettelurinteet, lomahotellit sekä käyntikohteet, kuten esimerkiksi taidenäyttelyt ja myymälät, mikäli yrittäjät kokevat toimintansa osana maaseutumatkailua (Puustinen & Rouhiainen 2007, 106.)

Harvaan asutuilla alueilla matkailu on ollut erittäin sopiva ja luonteva kehittämiskohde Suomessa niin EU:n kuin kansallisellakin tuella jo vuodesta 1995. Erilaiset alueorganisaatiot toimivat matkailualueilla Suomessa. Valtaosalla alueista sovelletaan matkailun edistämisen- ja kehitystoiminnassa maaseutumatkailun tukena olevia EU-hankkeita sekä rahoitusta. Matkailualueiksi on määritelty seuraavat: Etelä-Karjala, Etelä-Pohjanmaa, Etelä-Savo, Itä-Uusimaa, Kainuu, Kanta-Häme, Keski-Pohjanmaa, Keski-Uusimaa, Kymenlaakso, Lappi, Pirkanmaa, Pohjanmaa, Pohjois-Karjala, Pohjois-Pohjanmaa, Pohjois-Savo, Päijät-Häme, Satakunta, Uusimaa ja Varsinais-Suomi. (Puustinen & Rouhiainen 2007, 104.)

Euroopan Unionilla on viisivuotiset tavoiteohjelmakaudet, joiden aika valitaan poliittisin perustein kehittämisresursseja saavat maantieteelliset alueet. Resurssit voivat olla esimerkiksi investointitukia, koulutus- ja tutkimustukea, yrittäjyyteen kannustavaa tukea tai toimintaympäristön kehitystukea. Uusin tavoiteohjelmakausi alkoi vuonna 2007 ja sen aikana on tehty muun muassa matkailun alueelliset strategiat sekä valtakunnallinen matkailustrategia. Alueellisten strategioiden tehtävänä on kohdistaa julkista rahoitusta ja tämän tuen uskotaan myös ohjaavan yritysten omia investointeja ja markkinointipanostuksia vastaavaan suuntaan. (Puustinen & Rouhiainen 2007, 104 - 105.)

Maaseutumatkailutuotteelta edellytetään kestäviä arvoja. Tuotteeseen pitää sisältyä menneisyyttä: sen tulee sisältää vanhaa viisautta ja kauneutta sekä kykyä muuttua hyviksi muistoiksi. Sen pitää olla arvokas ja tuoda ylpeyttä. Tuotteessa tulisi myös olla arvokasta nykyisyyttä silloin kun asiakas osallistuu tuotteen tekemiseen. Nykyisyys-osiossa tulee esille myös kaupallinen arvo, joka rahastetaan. Tuotteessa tulee olla myös tulevaisuutta: sen pitää antaa lupauksia, toivoa ja mainetta. Sen henkisen pääoman tulisi säilyä ja karttua siirtyessään myyjältä asiakkaalle. Matkailutuotteen arvo on suurempi kuin sen eurohinta ja erinomaisessa matkailutuotteessa on lisäksi osana asiakkaan kiitollisuus. Kestävä matkailutuote markkinoi melkein itse itseään, omilla vahvuuksillaan. Kestävään matkailutuotteeseen kuuluu pitkäkestoinen markkinointisuunnitelma, jolloin trendikkäät markkinointitemput ovat tarpeettomia. Ihmisten

ja paikan vetovoima on kestävä ja halu palata uudestaan on suuri, kun arvo pysyy ja kasvaa tulevaisuutta kohti. (Puustinen & Rouhiainen 2007, 109 - 110.)

3.1.6 Slow Life-ajattelumalli

Slow Life-sanalle ei ole vielä virallista suomenkielistä vastinetta, mutta joissakin yhteyksissä siitä on käytetty käsitettä ”Leppoistaminen”. Slow movement, eli hitautta arvostava liike ulottaa juurensa 1980-luvulle, kun Roomaan avattua Mc Donald´s-ravintolaa vastaan tehtiin pikaruokaa vastustava protesti. Protestin seurauksena syntyi käsite ”Slow Food”, eli suoraan suomennettuna ”Hidas Ruoka”. Tästä jalostui edelleen Slow Life-ajattelumalli. (Rehn 2010.)

Slow Life-ajattelumallin väitetään parantavan elämänlaatua ja hyvinvointia, sillä se antaa tilaa rentoutumiselle ja luovuudelle. Sen ideana on hiljentää vauhtia ja kuunnella omaa rytmiä sekä lisäksi hahmottaa ajan kerroksellisuus ja kokonaisvaltaisuus. On ennustettu, että Slow Life tulisi kasvamaan tulevaisuudessa jopa megatrendiksi. (Rehn 2010.)

Slow-ajattelussa hitaus mielletään hyvänä asiana: kun vauhtia hiljennetään, jaksetaan paremmin töissä ja ollaan luovempia. Tämä sotii tämän päivän yhteiskunnan ajattelua vastaan, jossa työnteossa arvostetaan tehokkuutta ja keskitytään yksinomaan suorittamiseen sen sijaan, että luotaisiin uutta. Slow-ajattelu ei suinkaan pyri siihen, että asiat tehtäisiin helpoimmalla mahdollisella tavalla, vaan päinvastoin. Asioista tehdään vähän vaikeampia, jotta niiden tekeminen olisi haastavampaa ja jotta lopputulos olisi moniulotteisempi. (Rehn 2010.)

Slow-ajattelu sopii hyvin retkeily- ja vaellusmatkailuun. Ihminen hakee luonnon rauhaa ja saa hitaasti tutkia ja pohtia luonnon monimuotoisuutta ilman arjen kiireitä. Slow-ajattelu tähtää hyvinvointiin ja erilaisten kokemusten haalimiseen, joten luonnossa samoaminen on loistava ympäristö Slow-ajattelijalle. Kehittyneemmät retkeilyreitit tarjoavat luonnon lisäksi myös usein erilaisia puitteita ja palveluita, jotka edesauttavat Slow-kokemusta; retkeillessä voi jopa yöpyä luonnon helmassa.

On myös erikseen käsite ”Slow-travel”, eli Slow-matkailu, joka on osa Slow-ajattelua. Sen perusideana on tulla osaksi paikallista elämää ja pyrkiä saamaan yhteys paikkaan ja sen ihmisiin. Slow-matkailijat pysyvät yhdessä paikassa ainakin viikon ja tarkoituksena on saavuttaa tunne, että on kotona. Slow-matkailun perimmäinen tarkoitus on oppia tuntemaan paikka intensiivisemmin, mikä onnistuu parhaiten tutkimalla hitaasti lähialuetta ja uppoutumalla siihen kokonaan. Slow-matkailu on täysin vastakohta perinteiselle matkailulle, jossa pyritään matkustamaan suosittuun turistikohteeseen ja sen ympäristöön noin 20 kilometrin säteellä. Slow-matkailussa matkat kuljetaan jalan tai pyörällä, jolla saadaan mahdollisuus tutustua paikallisiin ihmisiin ja löytää heidän näkökulmansa kyseiseen kohteeseen. Slow-matkailijoilla

ei ole samanlaista painetta kuin perinteisille turistimatkoille osallistujilla. (Footprint Choices 2012.)

3.2 Matkailumarkkinointi

Matkailumarkkinointi on yksi Matkailunedistämiskeskuksen tärkeimpiä toimia ja tämän vuoksi tähän työhön nähtiin tärkeänä tuoda tietoa sekä Internet-markkinoinnista että markkinapaikoista. Lisäksi esille tuotiin myös tietoa Suomessa suosituista matkailumuodoista. Matkailumarkkinointi ei ole pelkästään yritysten matkailutuotteiden markkinointia, vaan myös informaation tarjontaa. Juuri sen vuoksi matkailumarkkinointi on myös tämän tutkimuksen kannalta oleellista tietoa. Nimenomaan Internet-markkinointi on se osa-alue, johon tässä opinnäytetyössä keskitytään.

Markkinointi on avaintekijä kaikessa matkailu- ja turismitoiminnassa ja yrityksissä. Sillä on tärkeä rooli mainonnan kohderyhmän muodostumisessa sekä samalla asiakkaan toiveiden tyydyttämisessä. Markkinointi osana yrityksen päivittäistä johtamista on nostanut asemaansa jatkuvasti. Etenkin matkailuorganisaatioiden tavoitteiden saavuttamisessa käytetään markkinointia merkittävänä työkaluna. Markkinointi on uusi tapa ja keino tehdä tulosta. (Sharpley 2006, 83.)

Markkinointi on oma aihe-alueensa, joka käsittää useita merkittäviä osa-alueita, jotka tulee hallita matkailumarkkinoinnissa. Näitä ovat esimerkiksi asiakaskäyttäytyminen, mainonta, brändit sekä erilaiset markkinointityylit, kuten tietokantamarkkinointi ja suhdemarkkinointi. Vaikka markkinointia esiintyykin matkailussa ja turismissa useassa tilanteessa, on tärkeää ymmärtää, että se läpäisee tai se liittyy melkein jokaiseen eri näkökulmaan turismista. Matkailun ja turismin suosituimmat teemat ovat kaikki ajankohtaisia markkinoinnin kannalta. Näitä ovat esimerkiksi aitous, kestävä kehitys, globalisaatio ja turismin sosiologia. Turistit etsivät aitoja kokemuksia ja elämyksiä etenkin luonnosta. Yhteiskunnallinen markkinointi on askelkohti markkinointia, joka korostaa ympäristöön kohdistuvia velvollisuuksia. Matkailualan yritykset taas kilpailevat keskenään uusista markkina-alueista. Kuluttajan kokonaisvaltainen ymmärtäminen heijastuu markkinoinnin onnistumiseen. (Sharpley 2006, 84.)

3.2.1 Matkailumarkkinointi Internetissä

Matkailutuote määritellään yksinkertaisesti informaation lähteeksi ja mielikuvien luojaksi. Informaatioteknologian hyödyntäminen on tullut nykypäivänä yhä enemmän esille myös pienemmissä matkailuyrityksissä. Tiedon, palveluiden ja tuotteiden saatavuutta sekä saavutettavuutta pyritään helpottamaan Internetiä ja mobiiliteknologiaa apuna käyttäen. Asiakkaat sekä yritykset käyttävät sähköisiä välineitä hyödyksi esimerkiksi tiedonkeruussa, varaus- ja ostoti-

lanteissa sekä asiakastietojen tallennuksessa erilaisiin tietokantoihin myynnin ja markkinoinnin avuksi. Matkailuyrityksellä on olemassa useita eri vaihtoehtoja tuotteiden ja palveluiden saatavuutta tai jakelukanavia suunniteltaessa. (Puustinen & Rouhiainen 2007, 264 - 265.)

Tuotteiden ja palveluiden saatavuudella tarkoitetaan fyysistä tai sähköistä paikkaa, jonka kautta asiakas voi ostaa, kokea tai kuluttaa tuotteen tai palvelun. Saatavuudella voidaan myös tarkoittaa paikkaa tai kanavaa, minkä kautta asiakas saa kerättyä tietoa sekä pystyy ostamaan tai varaamaan palveluita. Saatavuus terminä viittaa siis kaikkiin niihin ratkaisuihin, joita apuna käyttäen varmistetaan, että asiakkaille on äärimmäisen helppoa, nopeaa ja täsmällistä saada haluamansa tuotteet ja palvelut yritykseltä. Ulkoinen saatavuus tarkoittaa tekijöitä, jotka helpottavat asiakkaan saapumista yritykseen tai sen Internet - sivuille. Asiakkaan on erotettava, tunnistettava ja löydettävä yritys muiden kilpailijoiden joukosta. Toivotavaa on, että asiakkaalle syntyy edellä mainittujen vaiheiden aikana positiivinen mielikuva matkailuyrityksestä. Keinoja ulkoisen saatavuuden varmistamiseen ovat esimerkiksi sijainti sähköisissä järjestelmissä, sivuilla ja portaaleissa. Käytettävät hakusanat ja hakukoneet sekä Internet-sivujen helppo löydettävyys ovat myös tärkeitä keinoja saatavuuden takaamiseen. (Puustinen & Rouhiainen 2007, 266 - 267.) Tiedon saatavuus ja tiedon jakelukanavat ovat tärkeä asia omatoimiselle retkeilijälle, sillä retken omatoiminen toteuttaminen perustuu pitkälti Internetissä olevaan informaatiotarjontaan.

Matkailunedistämiskeskuksen ylläpitämä www.visitfinland.com-sivusto on yksi matkailun portaalit Suomessa ja se on sisällöltään kattavin. Sen päivityksessä käytetään apuna Promis-tietokantaa, joka on englanninkielinen matkailutuotteiden ja -palveluiden tietokanta. Vuonna 2006 Promis uudistettiin yhdeksänkieliseksi sisällöntuottoalustaksi, jonka sovelluksiin kuuluu Visitfinland-sivuston pääasiallinen sisältö. Matkailun suuralueet ja matkailukeskittymät ovat Promisin käyttäjiä. Tiedontuottajien kanssa tehtyjä sopimuksia kutsutaan tiedontuottaja- ja julkaisijalisensseiksi. Matkailua edistäviä ja myyntipaikkoina toimivia myyntiporaaaleja ovat myös alueorganisaatioiden sivut, kuten esimerkiksi www.hame.fi. Nämä sivut toimivat yhteistyössä matkailuyritysten kanssa ja ovat suurelta osin julkisesti rahoitettuja. (Puustinen & Rouhiainen 2007, 278.) Tulokset luvussa tullaan tarkemmin analysoimaan, mitkä olivat tämän tutkimuksen näkökulmasta parhaimmat markkinapaikat retkeilyn kannalta.

Internet-markkinoinnin tavoitteena on kasvattaa matkailuyrityksen kotisivujen kävijämäärää ja sen kautta lisätä asiakasmäärää kustannustehokkaasti. Tämä tapahtuu hyödyntämällä Internet-markkinointia sekä mahdollisesti myös muita sähköisiä työkaluja, kuten esimerkiksi mobiilimarkkinointia. Ongelmaksi nousee kokonaisuudessaan se, kuinka tähän tavoitteeseen käytännössä voidaan päästä, kuinka pystytään seuraamaan, mitä Internetissä puhutaan ja ennen kaikkea, miten niihin voidaan reagoida. (Kauppinen 2010.)

Markkinoinnin näkökulmasta Internet pystyy tarjoamaan yritykselle erinomaisen tilaisuuden markkinoida tuotteitaan ja palveluitaan kustannustehokkaasti ja kohdennetusti oikealle asiakassegmentille ja juuri oikeaan aikaan. Ihannetilanteessa sen avulla saadaan asiakas maksamaan tuotteestaan tai palvelustaan jo ennen sen käyttöä. Matkailu toimialana hyötyykin eniten Internet-markkinoinnin tarjoamista mahdollisuuksista. Internet-markkinoinnissa asiakkaan tunteminen, arvostaminen ja kunnioittaminen ovat yhtä tärkeässä roolissa kuin missä tahansa muussakin markkinoinnissa. Sisällön tarkka valinta ja sen houkutteleva esille tuominen on äärimmäisen tärkeää Internet-markkinoinnissa. Tarjotun tuotteen tai palvelun ominaisuuksien ja hyötyjen tulee olla selkeästi esillä ja löydettävissä esimerkiksi aktiivimatkaa suunnittelevalle omatoimiselle vaeltajalle. (Kauppinen 2010.)

Internet-markkinointia on suositeltavaa käyttää koko matkaprosessin ajan. Se alkaa siitä, kun matkailija aloittaa matkansa suunnittelun ja päättyy siihen, kun hän palaa kohteeseen seuraavan kerran. Näin yritys saa useita mahdollisuuksia tehdä tuottavaa lisämyyntiä Internetiä apuna käyttäen. Mikäli markkinointia onnistuu käyttämään oikealla tavalla, asiakas kokee tämän tyyppisen markkinoinnin ainoastaan osana hyvää palvelua. Ideaalitilanteessa asiakas suosittelee kohdetta myös ystävälleen. Yrityksen kotisivuja kannattaa tehdä tunnetuksi myös markkinoinnin perinteisin keinoin, mutta tulee kuitenkin muistaa se, että monipuolinen ja oikein kohdistettu verkkomarkkinointi on yrityksen kannalta merkittävää. Ennen kuin itse Internet-sivuston sisältö on kunnossa, ei kannata lähteä mukaan laajaan mainoskampanjointiin. Kaikenlaisen Internet-markkinoinnin tukipylväinä toimivat palvelun helppokäyttöisyys sekä sen tuomat lisäpalvelut. (Kauppinen 2010.)

On oleellista, että Internet-sivuille saadaan oikean kohderyhmän kävijöitä ja sitä kautta mahdollisesti myös asiakkaita. Vaikka sivusto onkin Internetissä kaikkien ulottuvilla, ei se yksinään tarkoita sitä, että ihmiset löytäisivät sinne automaattisesti. Sivun osoitetta ja sen tunnettavuutta voidaan suoraan verrata itse yrityksen tunnettavuuteen. Sitä on mainostettava sekä markkinoitava samaan tapaan kuin mitä tahansa palvelua. Internet markkinointikanavana poikkeaa kuitenkin jollain tapaa muista markkinoinnin kanavista, joten tietyt asiat on tehtävä uudella tavalla. Usein kävijävirrät syntyvät ja muodostuvat useista eri lähteistä ajan kanssa. Heidän löytämisensä ja houkuttelemisensa on avainasemassa yrityksen kannalta. Sivujen toimivuuden ja sitä kautta niiden kyvyn myydä palvelua tai tuotetta pystyy selvittämään vain jatkuvalla testauksella. Internet-markkinoinnin mitattavuus on viime vuosien aikana kehittynyt merkittävästi. Uudet tilastointiohjelmat antavat yrityksille erittäin tarkat ja moniulotteiset työkalut markkinointitoimenpiteiden testaukseen ja analysointiin. (Kauppinen 2010.)Kauppisen mukaan (Kauppinen 2010) suurimpana esteenä sähköiselle liiketoiminnalle ja Internet-markkinoinnin kehitykselle pidetään asiantuntijuuden puutetta sekä tiedon vaikeaa saantia. Kustannuksia ei voida laskea hyvän Internet-markkinoinnin esteeksi tai hidasteeksi.

Jos se on oikein tehty, on se myös erittäin edullista sekä tehokasta. Muihin medioihin verrattuna Internet on markkinointikanavana selkeästi edullisin ja tehokkain. (Kauppinen 2010.)

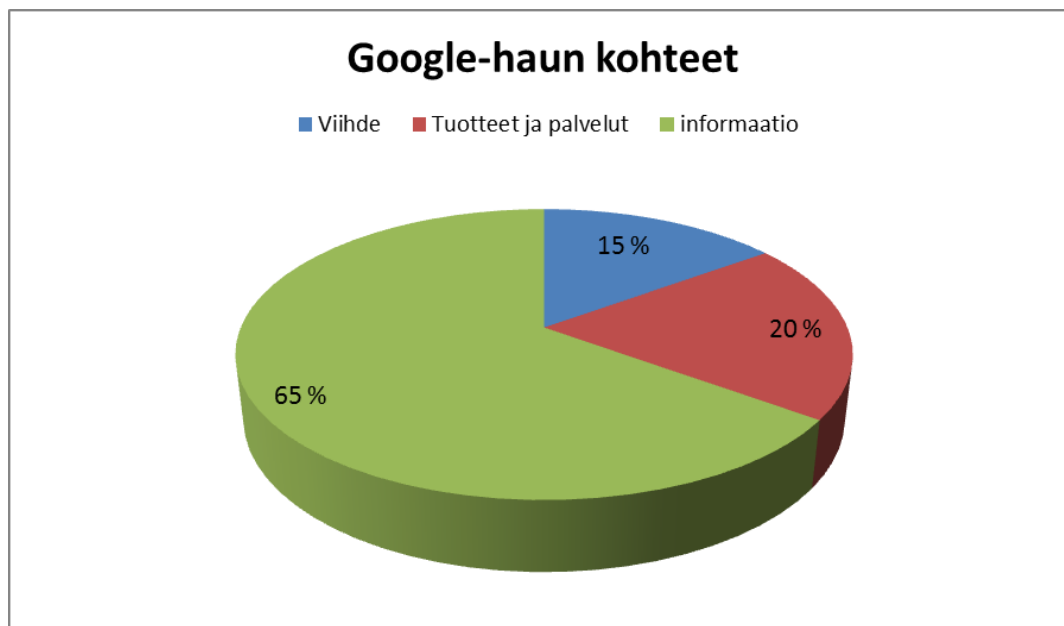
3.2.2 Internetin käyttö tiedon lähteenä

Tilastokeskuksen tutkimuksen mukaan 16-74-vuotiaista 82 prosenttia Internetin käyttäjistä käyttää Internetiä päivittäin. Tutkimus tehtiin keväällä 2009, eli määrä on voinut kasvaa siitä. Samaisen tutkimuksen mukaan tietokoneita oli 80 prosentissa talouksista, mikä on neljän prosentin korotus edelliseen vuoteen 2008. Tavarosta ja palveluista etsii tietoja 86 prosenttia tutkimukseen vastanneista ja sähköpostia käytti 91 prosenttia. (Leino 2010, 22.)

Informaatiopalveluksi määritellään verkkosivusto, jonka tavoite on jakaa informaatiota. Tämän vuoksi informaatiopalveluissa onkin panostettava jaetun tiedon laatuun, löydettävyyteen sekä erityisesti ajantasaisuuteen. Informaatiopalveluissa sisällön tulisi olla loogisesti jäsenneltyä ja koottua, jotta se olisi mahdollisimman käyttäjäystävällistä ja selkeää. (Leino 2010, 139.)

Tässä opinnäytetyössä kartoitusvaihe keskittyy nimenomaan internetissä tarjolla olevaan informaatioon, sillä kuten tutkimuksissa on todettu, tiedonhaussa Internet on tänä päivänä tärkein lähde. Näin ollen myös erilaisia vaelluspalveluita etsiessään ihmiset vierailevat ensimmäisenä Internetissä. Valitettavan usein vaellusreittien karttoja ei kuitenkaan ole saatavana muuta kuin kunnan eri toimipisteistä, mikä varsinkin ulkopaikkakuntalaiselle tuottaa lisävaivaa.

Poutiaisen mukaan (Poutiainen 2006, 18 - 20) Google on ylivoimaisesti suosituin hakukone. Suomessa se on suosituin verkkopalvelu ja sitä käytetäänkin 10 kertaa useammin kuin muita hakukoneita yhteensä. Google ei käytetä vain viihteeseen tai tuotteiden ja palveluiden hakuun, vaan suurin osa, jopa 65 % Google-hauista kohdistuu informaatioon (Kuvio 1). Yhdysvalloissa tehdyssä tutkimuksessa yli puolet 2000 haastatelluista sanoi käyttävänsä hakukonetta päivittäin. Näistä yhdeksän kymmenestä kertoi etsivänsä harrastuksiinsa liittyvää tietoa. Käyttäjät viipyvät Googlen sivuilla keskimäärin 10 minuuttia ja tutkivat vähintään 50 sivua tietoa yhden kuukauden aikana. (Poutiainen 2006, 18 - 20.) Tässä tutkimuksessa käytettiin ainoastaan Google-hakupalvelinta, sillä se on ylivoimaisesti suosituin hakupalvelin ja sen kautta tehdään paljon hakuja nimenomaan informaatiota etsittäessä.

Kuvio 1: Google-haun kohteet

Internet on tänä päivänä tärkein lähde myös matkaa suunniteltaessa; se on noussut jopa tärkeämmäksi lähteeksi kuin ystävän tai tuttavän suosittelut ja erityisesti tärkeämmäksi kuin matkatoimistot. Netin kautta hankittiin informaatiota matkaa suunniteltaessa vuonna 2007 67,8 %, kun matkatoimistojen vastaava luku oli vain 38,4 %. (Buck & Conrady 2008, 89.) Tästä voidaan päätellä, että sama pätee myös retkeily-matkaa suunniteltaessa: Internet on tärkein lähde, kun lähdetään etsimään tietoa esimerkiksi retkeilyreiteistä.

4 Vaellusmatkailu

World Tourism Organizationin mukaan matkailun pystyy jakamaan kolmeen eri kategoriaan maantieteellisin perustein: kansainvälinen matkailu, sisäinen matkailu sekä kansallinen matkailu. Kansainvälinen matkailu on ulkomailla matkustelua, kun taas sisäisellä matkailulla viitataan oman väestön ja ulkomaalaisten matkailua yhden valtion rajojen sisäpuolella. Kansallinen matkailu pitää sisällään oman väestön matkailun kotimaassa ja ulkomailla. (Albanese & Boedeker 2002, 18.)

Vaellusmatkailu-käsitettä analysoitaessa, yksikertaisimmillaan vaellus on kävelemistä virkistystarkoituksessa. Sitä voidaan kuvailla seuraavasti: ”Vaelluksessa tärkeintä on matkanteko, ei niinkään määränpää” (MaxLifestyle International Inc. 2012a). Vaellus voi tarkoittaa normaalia sunnuntaikävelyä puistossa tai se voi olla kolmen viikon matka Andeille. Vaellus merkitsee useimmille pakoa luontoon kiireisen kaupunkielämän keskeltä ja hyvää urheilumuotoa. Sen ei siis aina tarvitse tarkoittaa teltassa nukkumista ja rinka selässä vaikeissa olosuhteissa tarpomista. Vaellus-sana pitää paljon sisällään ja riippuen sen vaikeustasosta ja pituudesta,

siitä voidaan käyttää täsmentävämpiäkin nimityksiä. Kehittyneimmillään vaellus voi olla esimerkiksi tapa oppia selviytymiskeinoja, vuorikiipeilyä tai suunnistamista. Kokeneemmat vaeltajat omaavat hyvät fyysiset ominaisuudet sekä tietämystä ja taitoa toimia luonnossa. (MaxLifestyle International Inc. 2012a.)

Vaellus-käsitteestä on monia eri versioita. Yhden version mukaan retkeilyllä viitataan lähinnä päiväretkeilyyn retkeily- ja virkistysalueilla, joissa reitit ovat usein rengasreittejä. Itse vaellus-käsitettä käytetään puhuttaessa useamman päivän kestävästä luonnossa liikkumisesta, joka sisältää myös yöpymisen ja ruoanlaiton ulko-olosuhteissa. Retkeilijät ja kävelijät ovat suurin asiakasryhmä. Vilkkain vaelluskausi on useimmiten heinäkuun alusta syyskuun loppuun. Kausi on kuitenkin tänä päivänä venymässä myös touko- ja lokakuuhun. (Räsänen & Saari 2011, 5 - 6.)

Kun pohditaan vaeltamisen historiaa, on otettava huomioon vaellus-käsitteen moniulotteisuus. Edellisessä kappaleessa todettiin, että yksinkertaisimmillaan vaellus on kävelemistä ja käveleminen on ollut olemassa niin kauan kun ihminenkin. Kun katsotaan virstanpylväitä vaeltamisen historiassa, ne usein liittyvät vaikeissa olosuhteissa vaeltamiseen ja korkeiden vuorien valloittamiseen. Vanhimmat saavutukset vaeltamisen historiassa ulottuvat 1800-luvulle, kun ryhmä retkeilijöitä valloitti Euroopan korkeimman vuoren, Elburuksen ja jo vuonna 1913 valloitettiin Pohjois-Amerikan korkein vuori Mount McKinley. Vuonna 1953 valloitettiin maailman korkein vuori Mount Everest. Tästä voidaan päätellä, että retkeily ja vaellus virkistystarjoituksessa ovat kiinnostaneet ihmiskuntaa jo pitkään. Tänä päivänä vaeltaminen ja retkeily ovatkin monen miljardin dollarin ala, jossa miljoonat ihmiset ympäri maailmaa menevät vaeltamaan joka vuosi. Paikalliset vaellus- ja matkailutahot joutuvat jatkuvasti kehittämään lisää vaellusreittejä ja koko ajan kehitetään jokapäiväiseen retkeilyyn sopivia ympäristöjä. (MaxLifestyle International Inc. 2012b.)

4.1 Retkeily-ympäristöt Suomessa

Suomessa on erinomaiset edellytykset luonnossa liikkumiseen. Jokamiehen oikeuksien ansiosta on mahdollista hyötyä Suomen monipuolisesta luonnosta huolimatta siitä, kenen omistuksessa maa-alueet ovat (Metsähallitus 2005, 6). Retkeilyn voi määritellä kaikeksi luonnossa liikkumiseksi ja oleiluksi, mikä tapahtuu ilman moottorivoimia. Termi usein tarkentuu esimerkiksi harrastuksen tai keston mukaan. Oleellisena osana suomalaista kulttuuria on taito liikkua luonnossa eri vuodenaikoina. Vaeltaminen on aina retkeilyä, mutta retkeily ei aina ole vaeltamista, koska se suuntautuu syvemmälle luontoon. Eräretkellä tarkoitetaan usein samaa kuin vaelluksella. Kuitenkin termit eräily, erästely tai eräharrasteet viittaavat enemmän metsästyksen ja kalastukseen, kuin retkeilyyn. Tavallisinta suomalaisille on käydä päiväretkillä ja palata yöksi tuttujen mukavuuksien pariin. (Laaksonen 2008, 10 - 11.)

Retkeilijän eduksi Suomessa on myös tarjolla erilaisia ja monipuolisia virkistysalueita. Näissä on otettu huomioon erityisesti ulkoilun ja retkeilyn tarpeet. Laajat erämaa-alueet, jotka sijaitsevat Lapissa houkuttelevat vaativia eräretkeilijöitä. Luonnonsuojelualueilla ja kansallispuistoissa voi myös retkeillä, vaikka niiden tarkoituksena onkin pääasiassa säilyttää luonnon erityispiirteitä sekä monimuotoisuutta. Retkeilyä helpottavia reittejä ja taukopaikkoja on rakennettu yhä enemmän viime vuosien aikana. Osaan on mahdollista päästä myös pyörätuolilla ja lastenvaunujen kanssa. (Metsähallitus 2005, 6.)

Jokamiehenoikeuksilla tarkoitetaan jokaisen kansalaisen oikeuksia hyödyntää luontoa riippumatta alueen omistajasta tai haltijasta. Luonnon käyttämiseen oikeuksien sallimissa puitteissa ei siis tarvita maanomistajan lupaa, eikä siitä tarvitse maksaa. Oikeutta ei saa kuitenkaan käyttää tavalla, joka tuottaa häiriötä tai haittaa. Näin ollen, tilapäinen leiriytyminen esimerkiksi viikoksi, auringon otto, uiminen tai luonnossa oleskelu on sallittua samoissa paikoissa kuin kulkeminenkin, mikäli siitä ei aiheudu vahinkoja maan omistajalle tai sen haltijalle. Pitkäaikaisesta oleskelusta kannattaa neuvotella maanomistajan kanssa, koska siitä todennäköisemmin aiheutuu jonkinlaisia seurauksia ympäristölle. Erityisalueilla telttailu ei yleensä ole sallittua, esimerkiksi uimarannoille leiriytyminen on kiellettyä muualla kuin sille tarkoitettulla telttailualueella. Myös ajoneuvossa tai julkisella paikalla yöpyminen on useimpien kuntien järjestyssäännöissä kielletty. Kaikki edellä mainitut oikeudet ja rajoitukset koskevat myös ulkomaalaisia. (Metsähallitus 2005, 28.)

Jokamiehenoikeuksien nojalla retkeilijä on oikeutettu seuraaviin asioihin: liikkumiseen muualla kuin pihamaalla sekä muilla kuin sellaisilla pelloilla, istutuksilla tai niityillä, jotka saattavat vahingoittaa kulkemisesta, tilapäiseen oleskeluun, esimerkiksi telttailuun riittävän kaukana asutuksesta sekä poimimaan luonnonmarjoja, kukkia ja sieniä. Retkeilijä on oikeutettu myös pilkkimiseen ja onkimiseen. (Metsähallitus 2005, 28.)

On myös kattava listaus asioita, jotka ovat oikeuksienkin nojalla kiellettyjä: häiriön tai muun haitan aiheuttaminen toisille ihmisille tai eläimille, kasvavien puiden kaataminen tai vahingoittaminen, puiden, sammaleen tai varpujen ottaminen toisen maalta, avotulen teko toisen maalle ilman pakottavaa tarvetta tai lupaa, kotirauhan häiritseminen ja ympäristön roskaaminen, moottoriajoneuvolla ajaminen ilman maanomistajan lupaa, koiran vapaana pitäminen taajama-alueella ja kuntopolulla, koiran päästäminen yleisille vapaa-ajanvietto-alueille, kuten uimarannoille tai leikkipuistoihin, koiran vapaana pitäminen toisen maa-alueilla, koiran kytkemättömänä pitäminen ajalla 1.3. - 19.8. edes omalla alueella on kielletty. (Metsähallitus 2005, 28.)

Virkistysalueita on monia erilaisia: ulkoilupuiisto, lähipuisto, retkeilyalue, monikäyttöalue, valtion retkeilyalue tai virkistysmetsä. Vesiretkeilylle ja veneilylle on myös varattu alueita. Alueille on yhteistä luonnon virkistyskäytön tärkeys jo alueiden suunnittelu vaiheessa. Virkistysalueita voidaan kuitenkin käyttää myös muulla tavalla: metsätaloutta, kalastusta ja metsästystä virkistysalueiden rinnalla. Kunnat, metsähallitus sekä virkistysalueyhdistys ovat perustaneet näitä alueita. (Metsähallitus 2005, 6.)

Valtion retkeilyalueet ovat metsähallituksen hoidossa ja niitä on Suomessa tällä hetkellä seitsemän: Iso-syöte, Kylmäluoma, Hossa, Oulujärvi, Ruunaa, Evo ja Teijo. Napapiirin ja Inarin retkeilyalueet ovat myös Metsähallituksen perustamia ja palveluiltaan vastaavia retkeilyalueita. Näille alueille on rakennettu monipuolista palveluvarustusta, kuten esimerkiksi merkittyjä reittejä, telttailu alueita, luontopolkuja, laavuja sekä mahdollisesti vielä luontokeskuskin. Liikuntarajoitteisten henkilöiden tarpeet on myös otettu huomioon retkeilyalueiden suunnitteluvaiheessa ja myöhemmin itse rakentamisessa. Usein valtion retkeilyalueilla on mahdollisuus myös vuokrata huoneisto sekä harrastaa kalastusta ja metsästystä. Retkeilijät voivat ostaa luontomatkoiluyrittäjiltä heidän tarjoamiaan palveluita niin retkeilyalueilta kuin useista kansallispuistoistakin. Alueilla voidaan harjoittaa myös metsätaloutta retkeilyn ohella. (Metsähallitus 2005, 6.)

Erämaa-alueiden tarkoituksena on säilyttää niiden erämaaluonne, turvata saamelaiskulttuurin asema sekä luontaiselinkeinojen asema ja monipuolistaa luonnon käyttöä. Pohjoisimmassa Lapissa on 12 erämaa-aluetta. Nämä kattavat noin 15 000 neliökilometrin kokoisen alueen. Ne ovat kaikki valtion omistuksessa ja metsähallitus hoitaa niitä. Metsissä harjoitetaan vain ja ainoastaan luonnonmukaista metsänhoitoa ja ne pidetään luonnontilassa. Erämaa-alueille ei saa rakentaa pysyviä teitä erämaalain takia. (Suomen retkeilyopas 2005, 8.) . Erämaihin kohdistuvat vaellukset eivät koskaan onneksi saavuta enemmistön suosiota, mikä onkin koko harrastuksen sekä erämaiden pelastus (Laaksonen 2008, 11).

Erämaat tarjoavat ihanteelliset puitteet omatoimiseen retkeilyyn ja vaeltamiseen. Kuitenkin vaellus näillä alueilla vaatii jo paljon. Suunnistus- ja retkeilytaitojen täytyy olla hyvin hallussa, jotta huonoissakin olosuhteissa selviytyminen olisi taattu. Ennen kaikkea varusteiden, makuupussin ja majoituksen tulee olla erämaaolosuhteiden mukaiset. Osassa erämaa-alueita on myös harvakseltaan autiotupaverkostoja sekä merkittyjä reittejä. Henkilön, joka lähtee erämaa-alueelle, tulee muistaa, että matkapuhelimet kuuluvat siellä huonosti ja avun kutsuminen ongelmatilanteissa on vaikeaa. Lisäksi avun saapuminen saattaa kestää huomattavista pidempään maaston vaikeakulkuisuuden sekä retkeilijän paikannuksen vaikeuden takia. (Metsähallitus 2005, 8.)

Syitä luonnonsuojelulle ovat sen säästämisen lisäksi ihmisten hyvinvoinnin ja elinmahdollisuuksien turvaaminen. Luonnonsuojelualueet auttavat säilyttämään luonnon monipuolisuutta sekä sen erityispiirteitä, etenkin Pohjois-Suomessa. Valtion maille perustetuista luonnonsuojelualueista suurin osa kuuluu metsähallitukselle ja pieni osa Metsäntutkimushallitukselle. Suojelualueiden luontoa hoidetaan, vaikka puuntuotantoa tavoitteleva metsänhoito onkin kielletty. Soita palautetaan luonnontilaan, perinnemaisemia niitetään, kasketaan ja laidunnetaan, myös lehtokasveille raivataan elintilaa. Luonnonsuojelualueilla liikkuminen on yleensä sallittua, jolloin myös marjastus ja sienestys sallitaan. Osassa luonnonsuojelualueita liikkuminen on rajoitettua esimerkiksi lintujen pesinnän aikaan. Liikkuminen on kiellettyä muilla kuin merkityillä reiteillä vain luonnonpuistoissa. kalastamisen suhteen on säädetty aluekohtaisia rajoitteita. Kansallispuistot soveltuvat parhaiten retkeilyyn luonnonsuojelualueista. Useat kuntien tai yksityisten suojelukohteista on perustettu luonnon suojelemiseksi, ei niinkään yleisökohteiksi. Alueiden rauhoitusmääräyksistä selviää, onko alueella liikkuminen sallittua. (Metsähallitus 2005, 8.)

Kansallispuistot ovat valtion omistuksessa. Ne ovat suuria, monipuolisia luonnonsuojelualueita ja jokaiselle avoimia nähtävyyksiä. Niiden hoidosta vastaa Metsähallitus, Kolin kansallispuistoa lukuun ottamatta, joka taas on Metsäntutkimuslaitoksen hoidossa. Kansallispuistojen tarkoituksena on turvata luonnon oma muutos. Ne ovat luontomme kansallisesti ja kansainvälisesti arvokkainta osaa. Ne koostuvat kansallismaisemista ja muista merkittävistä luonnonnähtävyyksistä. (Metsähallitus 2005, 8 - 10.)

Ihmisillä on tilaisuus tutustua kansallispuistoihin vaarantamatta luonnonarvoja. Niissä on mahdollisuus kokea luonnonrauhaa ja virkistyä upeissa maisemissa. Tämän takia puistoista löytyy luontopolkuja ja retkeilyreittejä, tulentekopaikkoja, telttailualueita sekä muita retkeilyyn liittyviä palveluvarusteita. Joka puistolla on luonnonsuojelulakiin perustuva järjestysääntö, joka kumoaa jokamiehen oikeudet. Siihen on hyvä tutustua ennen alueella vierailua. (Metsähallitus 2005, 10.)

Luonnonpuistojen suojelumääräykset ovat kansallispuistoja tiukemmat, koska ne on perustettu tieteellisiä tarkoituksia varten. Luonnonpuistot pyritään pitämään luonnontilassa vertailualueina tutkimuskäyttöä varten, jotta olisi mahdollista tutkia luonnon omaa muutosta. Ne ovat myös pääosin suljettuna yleisöltä, mutta joissakin puistoissa saa kulkea merkittyjä reittejä pitkin. Valtiolla on myös muita luonnonsuojelualueita Suomessa. Niiden suojelutavoitteet ja luonne eroavat toisistaan: osaa pidetään koskemattomana, osaa hoidetaan eri menetelmin. Esimerkiksi lehtojen ja vanhojen metsien suojelemiseksi perustettuja alueita hoidetaan eri tavoin. Joillakin alueilla taas on retkeilyreittejä ja muita palveluita. (Metsähallitus 2005, 10.)

4.2 Vaellusmatkailijan profiili

Vaellusmatkailijasta on tehty monia tutkimuksia, joiden perusteella Matkailunedistämiskeskus on muodostanut vaellusmatkailijan profiilin. Vaellusmatkailusta on tullut trendi Suomessa ja muualla maailmassa. Pääosin vaeltajat ovat keski- ja yläluokkaan kuuluvia hyvin koulutettuja kaupunkilaisia, joilla on hyvät käyttövarat. Motiivit vaeltajalla lähteä vaellusretkelle ovat luonnossa rentoutuminen, liikunnan harrastaminen ja arjen rutiineista irtautuminen. Osittain motiivit saattavat pitää sisällään myös henkisiä tavoitteita, kuten oman itsensä löytämisen ja ihmisenä kasvamisen. Pitkillä matkoilla yleensä tavoitteena on haastaa itsensä ja etsiä omia rajojaan. Tärkeänä pidetään myös luonnon koskemattomuuden nauttimisesta. Vaellusmatkailijat myös usein muodostavat sosiaalisen yhteisön. Kokenut vaeltaja hakee haastavia reittejä ja vaikeita ilmasto-olosuhteita ja maastoa, kun taas kokemattomampi vaeltaja saattaa vaelttaa omatoimisesti hyvin varustetun ja -merkityn pitkän reitin. (Räsänen & Saari 2011, 4 - 5.)

Vaeltaen Suomessa-hankkeen luontomatkailututkimuksen mukaan vaeltavat asiakkaat voidaan jakaa kolmeen eri ryhmään: aktiivinen vaellusharrastaja, omatoiminen aktiviteettimatkailija ja valmismatkapaketin ostava vaellusmatkailija. Aktiivinen vaellusharrastaja on tottunut luonnossa liikkuja, joka osaa suunnistaa ja lukea karttaa sekä osaa valita hyvät varusteet ja välineet. Aktiivinen vaellusharrastaja usein myös yöpyy teltassa luonnon keskellä. Omatoiminen aktiviteettimatkailija käyttää palveluita ja liikkuu omatoimisesti selkeää karttaa ja opasteita apuna käyttäen. Matkailuelinkeinon näkökulmasta juuri tämä vaeltajatyypin nähdään potentiaalisimpana asiakkaana. (Räsänen & Saari 2011, 6.)

Vaellusmatkailijan tärkein lähde vaellus- ja matkakohteiden tiedon hankinnassa on Internet. Alueeseen tutustutaan Internetin kautta etukäteen ja sen mukaan päätetään kuinka pitkä aika missäkin kohteessa vietetään. Luontomatkailun majoitusvaihtoehdoista suosituimpana pidetään hotellia tai lomamökkiä. Majoituksen lisäksi tietoa hankitaan myös reittien määrästä, pituudesta, kestoista ja haasteellisuudesta. Päivävaellus kestää tyypillisesti noin 4 tuntia ja se on pituudeltaan keskimäärin 13 km. Pidemmät vaellusmatkat saattavat pitää sisällään jopa 17 km:n pituisia vaelluksia päivän aikana. Yli 20 km pituiset reitit eivät ole elinkeinon näkökulmasta kannattavia, sillä niissä on vähemmän kävijöitä. Usein vaeltaja lähtee liikkeelle aamulla ja palaa takaisin aikaisin iltapäivällä, jotta vaellus ehditään suorittamaan valoisaan aikaan. Näin vähennetään myös eksymisen riskiä. (Räsänen & Saari 2011, 6 - 7.)

4.3 Vaellusreitit

Reitit ovat olemassa helpottaakseen ulkoilijan liikkumista. Lähireitit sopivat päivittäiseen ulkoiluun ja kuntoiluun sekä tietenkin työmatkaliikenteeseen. Näitä löytyy paljon etenkin virkistysalueilta sekä taajamista. Joitain lähireittejä pystyvät käyttämään myös pyörätuolin kanssa sekä lasten rattaiden kanssa liikkuvat. Luontopoluilta taas voi ammentaa tietoa luonnosta ja ympäristöstä. Niitä löytyy luonnonsuojelualueilta ja muista kiinnostavista luontokohteista. Kauempana taajamasta sijaitsevat retkeilyreitit. Niitä on valtion retkeilyalueilla, virkistysalueilla, kansallispuistoissa tai talousmetsissä. Retkeilyreiteiltä on raivattu puita ja pensaita, jotta kulkeminen helpottuisi, mutta muuten alkuperäinen luonnonmaisema on säilytetty. Osa käytetään talvisin hiihtolatuina. (Metsähallitus 2005, 10 - 11.)

Vaellusreitit tai eräretkeilyreitit ovat pitkiä ja sijaitsevat myös kaukana taajamista. Niitä löytyy virkistysalueilta, kansallispuistoista, valtion retkeilyalueilta tai talousmetsistä. Eräretkeilyreitit voivat yhdistää useita eri virkistysalueita tai kansallispuistoja toisiinsa. Palveluvarustuksiin kuuluvat taukopaikat, kuten tulentekopaikat, telta-alueet yöpymiseen ja autiotuvat. Talvella eräretkeilijällä on mahdollisuus käyttää kelkkauria kulkureittinä, mutta kunhan hän ottaa turvallisuuden huomioon. Osalla reittejä on otettu käyttöön pelastuskoodit. Reitien varrella on paaluja, joissa on etenevä numerointi, hätänumero ja kunnan pelastuslaitoksen tunnus. Pelastuslaitos tietää paalujen tarkan sijainnin, joten hätätilanteessa paikantaminen on helpompaa. (Metsähallitus 2005, 11.)

Vaellusreitti on tuote, joka suunnitellaan valitun kohderyhmän mukaisesti ja sille voidaan jopa määritellä oma teemansa, esimerkiksi paikallishistoria tai luonto. Reittiverkosto puolestaan pitää sisällään useita eri reittejä rajatulla maantieteellisellä alueella. Näissä tuotteissa olennainen osa on myös karttatuotteet. Vaellusmatkoista pystytään tuottamaan viikko-ohjelmia, joita laaditaan useimmiten matkailukeskuksissa. Viikko-ohjelmat sisältävät sekä omatoimisia että opastettuja retkiä. Myös tapahtumien järjestäminen on hyvä tapa saada tunnettavuutta reiteille. Tapahtumia voivat olla esimerkiksi yhteisvaellukset. (Räsänen & Saari 2011, 37.)

Matkatoimistot ja matkanjärjestäjät tekevät pakettimatkoja. Vaelluspaketti on yleensä viikon pituinen kokonaisuus, joka sisältää majoituksen, ruokailut, opastuksen ja joskus myös tavaroiden kuljetuksen. Vaelluspaketti pitää sisällään sekä omatoimisia että opastettuja vaellusretkiä asiakkaan toiveiden mukaisesti. Suomessa vaelluspaketteja on hyvin vähän ja ne muutama, jotka on tehty sijoittuvat Kainuuseen, Pohjois-Karjalaan sekä Kuusamoon. Viikko-ohjelmia toteutetaan yleensä hotelleissa ja lomakeskuksissa. Kun tapahtumia ja vaellusmatkoja tuotteistetaan, reitille tai kohteelle saadaan lisää tunnettavuutta ja asiakkaita. (Räsänen & Saari 2011, 38.)

Vaellusreittejä suunniteltaessa on tärkeää lähteä liikkeelle reitin käyttötarkoituksen määrittämisellä. Käyttötarkoitukseen vaikuttavat kiinnostavuus, palvelutarjonta, saavutettavuus, merkinnät ja asiakaskunta. Käyttötarkoituksen mukaan reitit voidaan jakaa paikallisesti, alueellisesti, valtakunnallisesti sekä kansainvälisesti kiinnostaviin reitteihin. Paikallinen reitti on useimmiten luonto- tai kuntopolku, jota lähinnä lähialueen asukkaat suosivat vapaa-ajan virkistyskäytössä. Kyseisellä reitillä on hyvä pinnoite ja tarpeeksi leveyttä ja ne yleensä ovat ympyräreittejä. Alueellisesti kiinnostavaa reittiä käyttävät usein päiväkotijä ja koululaisryhmät, ulkomaiset ja kotimaiset retkeilijät sekä lähiseutujen asukkaat. Useimmiten alueellisesti kiinnostavat reitit ovat lyhyehköjä. Valtakunnallisesti tunnettu reitti pitää sisällään kattavan valikoiman palveluita ja reitistä on kartta elämyskuvauksineen. Tällaiset reitit ovat yleensä kansallispuistoissa ja retkeilyalueilla. Kansainvälisesti kiinnostavasta reitistä tulee olla informaatiota ja kartta vähintään englannin kielellä ja mahdollisesti myös muilla kielillä. Kyseinen reitistö tarjoaa tekemistä useammalle päivälle ja ne sijaitsevat pääosin pohjoisen kansallispuistoissa. (Räsänen & Saari 2011, 8 - 9.)

Reittien suunnitteluryhmään voi kuulua toimijoita vapaa-ajan ja liikunnan aloilta, matkailun puolelta sekä maanrakentamisen ja luonnon tuntemuksen asiantuntijoita. Lisäksi mukana on hyvä olla ympäristöviranomaisia ja Metsäkeskus. Reitien suunnittelussa voi olla myös mukana paikallinen luonnonsuojelupiiri, matkailun alueorganisaatio, matkailualan yrittäjiä ja Suomen Ladun paikallisosasto. On hyvä tuoda suunnitteluun mukaan näitä paikallisia tahoja, sillä siten saadaan sisäpiirin tietoa matkailijoiden tarpeista ja alueelle saapuvien matkailijoiden profiilista ja käyttäytymisestä. Tästä on apua reitin tuotteistamiseen ja markkinointiin. Lisäksi paikalliset matkailuyrittäjät osaavat huomioida reitin suunnittelussa liiketoiminnalliset ja kaupalliset mahdollisuudet. Myös Maanmittauslaitos on oleellinen osanottaja suunnitteluprosessissa, sillä siltä löytyy kartta-aineistoa erilaisiin tarpeisiin. Kun reitti suunnitellaan hyvin ja oikealla suunnitteluryhmällä parannetaan elinkeinon toimintaedellytyksiä, reitin vetovoimaisuutta sekä asiakaskokemuksen laatua. (Räsänen & Saari 2011, 10 - 12.)

Reittiä suunniteltaessa tulee myös ottaa huomioon sen ympäristövaikutukset. Kulumisen laajuuteen vaikuttavat muun muassa leiripaikkojen sijainnit, minkä takia suunniteltaessa tulisi pyrkiä sijoittamaan leiripaikat mahdollisimman lähelle toisiaan. Suunnittelussa perustaksi tulisi ottaa kävijämäärät, virkistyskäytön laatu ja luontoon kohdistuvat vaikutukset. Viitoittaminen ja opastus ovat myös olennainen osa reittien suunnittelua. Reittien viitoittamisen tulisi olla johdonmukaista ja reitistä tulisi myös löytyä opastetaulu, josta löytyy kokonaiskuvaus reitistä ja informaatiota reitin luokittelusta ja arvioiduista kestoista. Reittien varrelle voidaan myös merkitä opas- tai rastitauluja joissa kerrotaan reittien varrella olevista kohteista. Viitoitusten ja opasteiden rakenteet tulisi olla kestäviä ja maastoon sulautuvia ja niiden sisällön

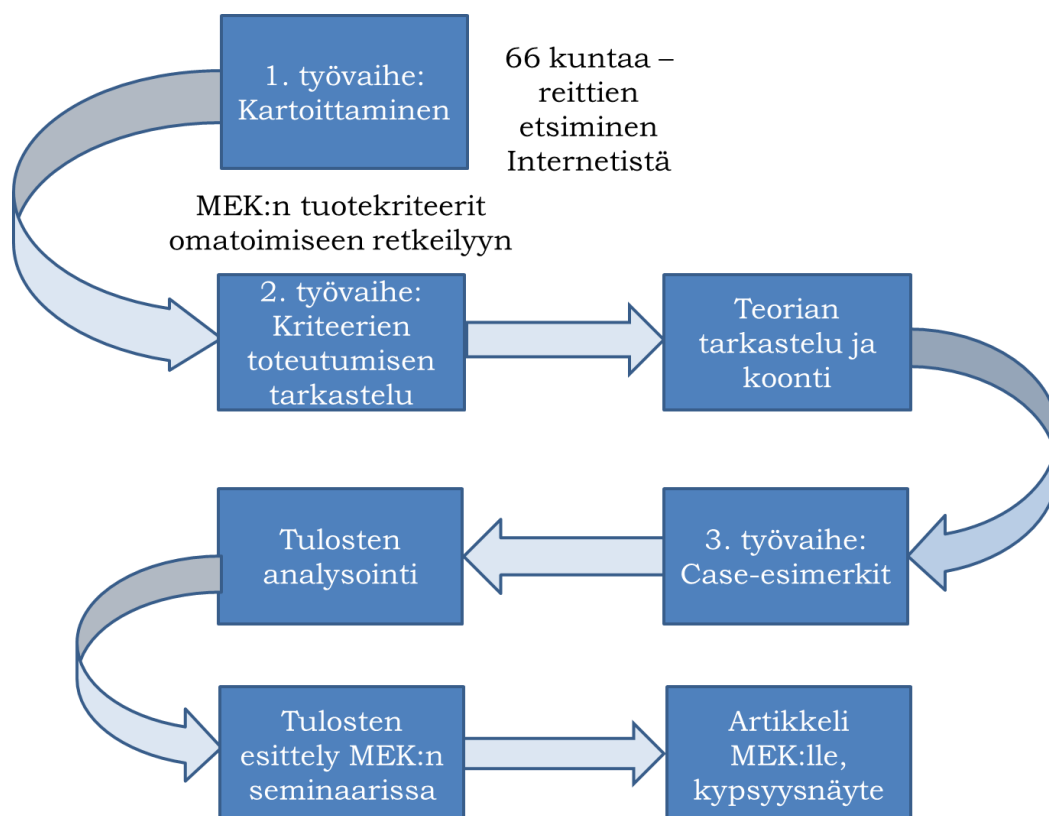
tulisi olla yksinkertaista. Vaellusreiteillä opasteiden avulla saadaan lisättyä turvallisuutta ja vaeltajan aika ei kulu turhaan eksymiseen. (Räsänen & Saari 2011, 16 - 19.)

Suunnittelussa tulisi myös päättää reitin varustelutaso. Varustelutasolla voidaan tarkoittaa esimerkiksi sitä, onko reitillä siltoja, pitkospuita, tai muita polun pinnoitteita, minkälainen varustus taukopaikoilla on: onko siellä esimerkiksi penkkejä tai katoksia, minkälaiset huolto-reitit ja väylät reitille tarvitaan, minkälaisen viitoituksen reitin luonne vaatii ja lopuksi, onko siellä kaupallista palveluvarustusta eli esimerkiksi välinevuokrausta, tai kahviloita. (Räsänen & Saari 2011, 20.)

Kartta kertoo vaeltajalle, miten alueelle ja alueelta päästään sekä sen missä reitti kulkee ja millainen maasto on muodoltaan. Nykyään kartan käyttö on muuttumassa web-pohjaiseksi satelliittipaikannusjärjestelmien ansiosta, joilla pystytään määrittelemään sijainti. Näitä järjestelmiä kutsutaan GPS-järjestelmiksi. Matkailukäyttöön soveltuvan aktiviteettikartan tulisi sisältää seuraavat asiat: missä alue ja reitit kulkevat, aktiviteetti-mahdollisuudet ja niiden saavutettavuus, reittien alku- ja pääpisteet, nähtävyydet ja vetovoimatekijät, vaaralliset ja haasteelliset kohdat ja kaikki reitin varrella olevat palvelut. Tärkeimmillä markkina-alueilla on kartoista tehtävä omat kieliversiot. Lisäksi tulee ottaa huomioon karttojen levikki. Mikäli karttoja saa lähtömaasta, johtaa se tutkimusten mukaan pidempään viipymään alueella. Karttojen avulla tulisi pystyä toteuttamaan omatoimisen kiertomatkan. Tällä hetkellä karttojen jakelu on murrostilassa ja niitä on entistä enemmän saatavilla internetin kautta. Lisäksi älypuhelimiin ja navigointilaitteisiin ladattavat kartat ovat yleistymässä. (Räsänen & Saari 2011, 33 - 35.)

5 Tutkimuksen työvaiheet

Tämä tutkimus jaettiin kolmeen eri työvaiheeseen sen toteutuksen osalta. Ensimmäinen osa oli reittikartoitus, jossa luotiin pohjatieto Etelä-Suomen kuntien alueella sijaitsevista reiteistä. Kartoituksessa ei otettu huomioon pelkästään vaellusreittejä, vaan myös luontopolut sekä virkistysalueilta löytyvät reitit. Kartoituksessa oli mukana myös monia luonnonsuojelualueita, sillä niiden suosio retkeily-ympäristönä on ollut kovassa kasvussa. Toisessa työvaiheessa käytettiin pohjana ensimmäisen työvaiheen tuotosta, reittikartoitusta. Toinen työvaihe piti sisällään reittien analysoinnin ja vertailemisen kriteereihin, jotka Matkailunedistämiskeskus on asettanut vaellusreiteille. Toisesta vaiheesta saatiin siis tuotoksena reiteistä saatavan tiedon analyysi. Kolmannessa työvaiheessa edellisen vaiheen analyseista otettiin muutama reitti tarkemman tarkastelun kohteeksi ja niiden avulla saadaan lukijalle havainnollistettua esimerkein, mikä on hyvin informoitu reitti ja mikä huonosti. Tässä luvussa esitellään eri työvaiheiden toteuttaminen yksityiskohtaisemmin.

Kuvio 2: Työprosessi

Toteutuksen apuna käytettiin taulukkomuodossa kirjattua tutkimuspäiväkirjaa helpottamaan työntenemisen seuranta. Tutkimuspäiväkirjan taulukkoon (Liite 1) koottiin projektin toteutusaikataulu. Taulukkoon on laitettu sarakkeiksi: viikko, aihe, aikaansaannokset sekä arvio käytetyistä työtunneista. Taulukossa näkyy lähinnä eri työvaiheiden toteuttaminen, raportoinnin eteneminen sekä tapaamiset projektin ohjaajan Räsäsen kanssa. Työskentelyvaiheista koottiin yhteenvedona prosessikaavio havainnollistamaan tutkimuksen eri työvaiheiden etenemistä (Kuvio 2).

Suurin osa ihmisistä pitää säännöllisesti yksityistä päiväkirjaa tai julkista blogia, eli Internet-päiväkirjaa. Päiväkirjan kirjoittamisen sanotaan selventävän omia ajatuksia sekä auttavan muistamaan, mitä, miksi ja milloin jotain on tapahtunut. Päiväkirjaan kirjoitetaan tuntemuksista, ajatuksista, kuvauksista ja kaikesta mitä mielessä liikkuu kirjoittamisajankohtana. Samoin toimitaan myös tutkimuspäiväkirjaa kirjoitettaessa. (KvaliMOTV 2006.) Tutkimuspäiväkirjan ajantasalla pitäminen tapahtui tämän opinnäytetyön osalta siten, että asetettiin viikoittaiset tavoitteet sen suhteen, mihin mennessä tuli suorittaa annetut tehtävät. Sen avulla pystyttiin selventämään ja hahmottamaan tutkimuksen etenemistä eri työvaiheiden kautta.

Tutkimuspäiväkirja voi olla joko systemaattinen ja kurinalainen tai kevyempi ja vapaamuotoisemmin laadittu. Päiväkirja helpottaa ja edesauttaa vetreänä pysymistä tutkimusta työstäessä sekä on myös apuna prosessin hallinnassa. Tutkimuspäiväkirjaa on mahdollista pitää tietokoneella, jolloin muistiinpanoja on kätevä siirtää ja muokata valmiiksi tutkimustekstiin. Yhtä mahdollista on kirjoittaa asioita paperille tai muistivihkoon. Osa käyttää myös post-it-lappusia, joita pystyy liimaamaan kartongille tai paperille ja siirrellä tarpeen mukaan paikka toiseen. Tutkimuspäiväkirjana voi käyttää myös kansiota, johon päiväkirjamerkintöjen ohella voi kerätä tutkimusaiheeseen liittyviä lehtiartikkeleita tai muuta materiaalia. (Kvalimotiv 2006.)

5.1 Reittikartoitus

Reittikartoitus-työvaiheessa käytettiin tiedonhakuun ja analysointiin menetelminä Netscoutingia ja Benchmarkingia. Netscouting-menetelmää käytettiin apuna yksinkertaisesti reittien etsimiseen Internetistä. Benchmarkingia käytettiin tiedon saatavuuden vertailuun eri portaalien ja tietolähteiden välillä. Tällöin saatiin käsitys siitä, mikä Internet-sivusto oli tiedonanniltaan kattava ja mikä ei. Tiedonannilla viitataan tarkasteltujen sivustojen sisältöön.

Internet-lähteiden tarkastelu on noussut kokoajan tärkeämmäksi. Internet tarjoaa sekä historiallista että ajan tasalla olevaa tietoa. Netscouting on hyvä väline saada käsitys markkinoinnin tilasta ja ympäristöstä. Se voi myös auttaa tunnistamaan jo olemassa olevia ratkaisuja eri alueilta sekä olla myös arvokas työkalu tilastotietojen keruussa ja markkinaosuuksien yhteydessä. Netscouting on myös merkittävä työkalu kun halutaan havaita kehittyviä trendejä ja tunnistaa markkinarakoja. (Moritz 2005.)

Koska tietoa on paljon saatavilla, on tärkeää käyttää selkeitä sanoja ja kysymyksiä tavoitellun aiheen ymmärtämisessä sekä hakuprosessissa. Menetelmän avulla löydetyt tiedot tulee tulkita niiden ajankohtaisuuden ja tarpeellisuuden pohjalta, jotta haku tuottaisi projektin kannalta oleellista ja hyödyllistä tietoa. Lähteet on tärkeää tarkistaa huolellisesti ja tarkastella niiden laatua kriittisesti. (Moritz 2005.)

Benchmarking on tuotteiden, palvelujen sekä toimintatapojen jatkuvaa mittaamista muita vastaavan alan toimijoita ja kilpailijoita vastaan. Käsitteeseen sisältyy toiminnan vertaaminen ja kehittäminen kohti toimivinta käytäntöä. Kehittäminen tapahtuu selvittämällä, mitkä ovat parhaita olemassa olevia toimintatapoja ja menetelmiä. Benchmarkingia voidaan tehdä kahdella eri tavalla: vertaamalla tuloksia ja suoritustapoja tai vertaamalla toimintatapoja ja työvaiheita. Täysimittaisessa vertailussa molemmat näkökohdat otetaan huomioon. (Lecklin 2006.)

Benchmarking voi usein olla luoteeltaan hyvinkin vaihtelevaa. Siinä voidaan vertailla jo olemassa olevia parhaimpia suoritteita tai käytäntöjä omiin vastaaviin prosesseihin. Sitä voidaan myös erityisesti yritysmaailmassa käyttää oman markkinaedun tai etulyöntiaseman uudelleen rakentamiseen. Sen avulla on myös mahdollista toteuttaa yhteistyötä tietyillä periaatteilla siten, että kaikki prosessin osapuolet hyötyvät toisistaan ja kehittämistyötä tehdään yhteisvoimin sekä tasapuolisesti. Benchmarkingissa voidaan myös toimia täysin riippumattomasti ja edetä rakentamatta ainuttakaan kumppanuutta. Tällaisessa tilanteessa vertailun kannalta oleellista tietoa etsitään julkisista lähteistä. (Kookas inc. 2010.)

Myös Benchmarkingin suunnitelmallisuudessa sekä organisoitumisessa voidaan havaita vaihtelua. Sitä on mahdollista toteuttaa hyvin spontaanisti ja ilman tarkempaa pohjatyötä tai suunnittelua. Vaihtoehtoisesti se voi olla seikkailevaa tai jopa kokemuksellista. Tällaisessa tilanteessa Benchmarking toteutetaan tarkemmin strukturoimattomina ystävyysvierailuina ja tutustumis- tai vierailukäynteinä. Toisena ääripäänä se toteutetaan sellaisia menetelmiä ja lähteitä apuna käyttäen, jotka täyttävät tieteellisen tutkimuksen kriteerit. (Kookas inc. 2010.)

Tämän opinnäytetyön tarkkailun kohteena oli kahdeksan maakuntaa Etelä-Suomen alueelta: Länsi-Uusimaa, Itä-Uusimaa, Keski-Uusimaa, Päijät-Häme, Häme, Etelä-Karjala ja Kymenlaakso sekä erikseen kartoitettuna pääkaupunkiseutu, johon kuuluu Espoo, Helsinki, Vantaa ja Kauniainen. Kaiken kaikkiaan kuntia näissä kaikissa maakunnissa on yhteensä 66. Tarkoituksena oli etsiä jokaisen kunnan alueella olevat reitit Internetiä apuna käyttäen ja koota yhteen kaikki tiedot mitä reiteistä oli tarjolla.

Reittien kartoittaminen oli noin kolme viikkoa kestävä prosessi ja se sijoittui aikavälille 24.10.2011 - 11.11.2011. Kartoittamisen tärkeimpänä työkaluna oli Internet ja Google-hakupalvelu. Hakusanoina käytettiin pääsääntöisesti ”Kunnan nimi + retkeily” tai ”Kunnan nimi + vaellus”. Jos näillä hakutermeillä, ei löytynyt tuloksia, vierailtiin erikseen kunnan sivuilla etsimässä tietoa. Tiedot ja kartat kaikista löydetystä reiteistä otettiin talteen kunnittain. Tiedoista ja kartta-kuvista koottiin Word-tiedosto sisällysluetteloineen, johon oli eroteltu jokainen maakunta, kunta ja reitti. Tiedostosta tuli noin 200-sivuinen.

Reitti-tiedot koottiin Excel-taulukoon. Taulukkoon on eriteltyä eri sarakkeisiin seuraavat tiedot: Kunta, Reitin nimi, Kartan ylläpitäjä, Kartan Linkki, löytyykö GoogleMaps-karttaa, onko olemassa ostettavaa/tilattavaa karttaa, onko kartasta printattava PDF- tai kuvatiedosto, onko kartassa GPS-lataus mahdollisuutta, löytyykö mobiilisovellus ja muita havaintoja. Eri maakunnat on laitettu omiin taulukkoihinsa. Excel-taulukosta pystyy näkemään yhdellä vilkaisulla vaellusreitti-informaation saatavuuden Etelä-Suomessa.

Kartoitus aloitettiin tekemällä kaksi maakuntaa yhdessä ja loput maakunnat jaettiin keskenämme itsenäisesti työstettäväksi. Tuloksia vertailtiin keskenään ja Word-tiedostoista sekä

sisällysluetteloista muokattiin yhtenäiset. Ei koettu tarpeelliseksi liittää opinnäytetyöhön 200-sivuista Word-tiedostoa kartoituksesta, vaan koettiin Excel-taulukon riittävän havainnollistamaan vaellus-matkailun informaatiotarjonnan nykytilaa.

5.2 Reiteistä saatavan tiedon analysointi

Reittien analysoinnin pohjana käytettiin ensimmäisessä vaiheessa tehtyä Excel-taulukkoa, johon oli lueteltu kaikki Etelä-Suomen alueelta löytyvät vaellusreitit ja luontopolut. Analysointiin käytettiin Matkailunedistämiskeskuksen laatimia kriteerejä omatoimiseen vaellukseen tarkoitetuille reiteille. Tässä työvaiheessa on tärkeää, että kummallakin tämän opinnäytetyön tekijällä on yhteneväiset käsitykset MEK:n asettamista kriteereistä. Tämän vuoksi osana tätä työvaihetta on ollut aktiivinen keskustelu kriteereistä ja niiden merkittävydestä sekä siitä, miten aiomme kriteereiden toteutumista tarkastella eri reittien osalta. Työvaiheen lopullinen tavoite oli siis tarkastella kartoitusvaiheessa löydetyn tiedon laatua. Laadun määrittely perustui MEK:n asettamiin kriteereihin, jotka esitellään seuraavassa luvussa.

5.2.1 Matkailunedistämiskeskuksen tuotekriteerit vaellusreiteille

Matkailunedistämiskeskus (MEK) on asettanut tarkat kriteerit omatoimiselle vaellukselle suunnatuille reiteille (Kuvio 3). Yhtenä kriteerinä on se, että reitistä tulisi olla englanninkielinen kartta, johon on merkitty majoituskohteet, palvelut, taukopaikat, nähtävyydet, hätänumerot, sääinfo sekä matkapuhelimen kuuluvuus. Tuotteesta tai reitistä tulee myös kartan lisäksi olla englanninkielinen reittikuvaus, johon on merkitty reitinpituus, reitin kesto, reitin haasteellisuus, mahdollisen päiväohjelman kuvaus, luontokartoitus, reitin tärkeimmät GPS-koordinaatit, aloitus- ja lopetuspisteet sekä risteykset. Retkeilytuotteessa tulisi myös olla määriteltynä, onko kyseessä päiväretki, aloittelijalle vai kokeneemmalle vaeltajalle sopiva reitti, vai kenties perheelle soveltuva reitti. (MEK 2011d.)

Vaellusreitin tulee myös täyttää valmiiksi määritellyt reittisuositukset (Kuvio 4). Reittisuositusten mukaan reitin tulee olla helposti saavutettavissa, sen tulee olla vaihtelevassa maastossa hyvin viitoitettuna, sen varrella tulee olla majoituskohteita ja reitin alussa tulee olla infokartta reitin palveluista. Lisäksi reitin kunto ja viitoitukset tulee tarkistaa vähintään vuosittain ja siinä pitää olla Suomen Ladun valtakunnallisen ulkoilureittien luokitus ja kuvausohjeet. (MEK 2011d.)

Vaellus

Omatoiminen vaellus

1. Reitti täyttää reittisuositukset (kts. s.4).
2. Tuotteesta on englanninkielinen reittikartta matkailijan saatavilla, johon palvelu on merkitty:
 - majoituskohteet
 - palvelut: ravintolat, kahvilat, elintarvikeliikkeit ja niiden puhelinnumerot aukioloaikojen tarkistamiseen
 - nähtävyydet, taukopaikat
 - hätänumerot, sääinfon saatavuus, matkapuhelimen kuuluvuus
3. Tuotteesta on englanninkielinen reitikuvaus sisältäen:
 - reitin pituus (km), kesto (h), ympyrä- tai janareitti
 - reitin haasteellisuustaso (Suomen Latu, kts. s.4)
- markkinoinnillinen ja elämyksellinen päiväohjelman kuvaus sekä luontokartoitus: eläimistö, kasvisto, maaperä, ilmasto, vesistö, luonnontähtävyydet, kiinnostuksen kohteet
- reitin tärkeimmät GPS-koordinaatit: aloitus-, lopetus-, palvelupisteet, risteykset
4. Tuotteen soveltuvuus on määritelty:
 - päiväretki, pitkä vaellus, lapsiperheille, aloittelijalle, jonkin verran vaeltaneelle, harrastajalle, aktiivivaeltajalle
5. Paketoitussa omatoimisessa (majoitus + kartta omatoimisena vaelluksena):
 - reitti- ja vaellusohjeistus annetaan asiakkaalle ennen lähtöä

VAELLUS

3

Kuvio 3: Omatoimiseen vaellukseen tarkoitettujen reittien kriteerit

Luokittelu- ja kuvausohjeiden (Kuvio 4) merkinnät ovat seuraavat: helppo reitti merkitään sinisellä ympyrällä ja siinä tulee olla vähän korkeuseroja ja etenemisnopeuden tulee olla noin 12-15min/km. Keskivaativa reitti merkitään punaisella neliöllä ja siinä puolestaan etenemisnopeuden tulee olla noin 16-20min/km. Keskivaativassa reitissä saa olla jonkin verran korkeuseroja ja vaikeakulkuisia paikkoja. Vaativa reitti merkitään mustalla kolmiolla ja se pitää sisällään vaikeakulkuisia osuuksia ja jyrkkiä kohtia. Etenemisnopeus on vähintään 21min/km. (MEK 2011d.)

Vaellus

Reittisuositukset

Saavutettavuus

- reitin tulee olla helposti saavutettavissa omalla autolla, tilausbussilla tai julkisilla kulkuvälineillä

Vetovoimaisuus

- reitti kulkee vaihtelevassa maastossa hyvin viitoitettuna
- reitin varrella on oltava majoitusvaihtoehtoja reitin vaativuuteen sopivin välein
- reitin alussa on infokartta reitin palveluista

Reitin vaativuustaso ja kuljettavuus

- reitti tarkistetaan vuosittain
- reitti on luokiteltu Suomen Ladun valtakunnallisen ulkoilureittien luokitus- ja kuvausohjeen mukaisesti ja Suomen Ladun hyväksymän reittiluokittelijan toimesta

Suomen Ladun valtakunnallinen ulkoilureittien luokitus- ja kuvausohje:

- **Helppo reitti (sininen ympyrä)**
 - vähän korkeuseroja
 - ohjeellinen maksimikaltevuus enintään 15 %
 - korkeusero enintään 50 m/km
 - sivuttaiskaltevuus enintään 3-5 %
 - etenemisnopeus n. 12-15 min/km
- **Keskivaativa reitti (punainen neliö)**
 - jonkin verran korkeuseroja ja vaikeakulkuisia paikkoja
 - ohjeellinen maksimikaltevuus enintään 30 %
 - korkeusero enintään 120 m/km
 - etenemisnopeus n. 16-20 min/km
- **Vaativa reitti (musta kolmio)**
 - jyrkkiä ja vaikeakulkuisia osuuksia
 - etenemisnopeus yli 21 min/km

Luokittelijoiden kontaktitiedot ja lisätiedot luokittelusta:

Suomen Latu ry
Eveliina Nygren
eveliina.nygren@suomenlatu.fi

http://suomenlatu.fi/pdf/lajit/ulkoilureittien_luokitus_1_07_nettti.pdf

VAELLUS

4

Kuvio 4: Vaellusreitti-suositukset

5.2.2 GPS-koordinaatit ja niiden merkitys reiteille

Yksi Matkailunedistämiskeskuksen omatoimisen vaelluksen kriteereistä oli GPS-koordinaattien saatavuus reitti-informaation yhteydestä. Työn tutkimusvaiheessa tarkasteltiin Internetin välityksellä kyseisen kriteerin toteutumista Etelä-Suomen maakuntien reitti-informaatioista. GPS-koordinaattien löytyminen ja saatavuus omatoimiselle vaeltajalle retken suunnitteluvaiheessa on erittäin suuri etu.

GPS, eli Global Positioning System, on maailmanlaajuinen satelliittipaikannusjärjestelmä, jonka on kehittänyt Yhdysvaltain puolustusministeriö. GPS-paikannus perustuu kolmiomittaukseen, koska lähetin vastaanottaa signaalin vähintään kolmesta eri satelliitista. Kun satelliittien radat ovat tiedossa, voidaan laskea tietty sijainti vertailemalla satelliittien etäisyyseroja. Vastaanotin tarvitsee myös neljännen satelliitin, jotta se saisi tarkan kellonajan etäisyysero-

jen laskemista varten. Mitä useamman satelliitin vastaanotin pystyy kuulemaan sitä tarkempi paikannus on. Paikannuksen tarkkuuteen vaikuttaa myös havaittujen satelliittien välimatka, sillä mitä kauempana ne ovat toisistaan, sen parempi. Parhaimmassa mahdollisessa tilanteessa taivaalla olisi 12 satelliittia, jotka olisivat levittyneenä tasaisesti eri puolille taivasta. (Geokätköt 2011a.)

GPS on laite, joka mahdollistaa kokemattomankin retkeilijän selviytymisen luonnossa vierailta alueilla. Tämä edellyttää tietenkin että laitteen käyttöohjeisiin ja toimintoihin on tutustuttu syvästi ennen matkan alkua. GPS:n käyttö edellyttää perustietoja kartan lukemisesta ja suunnistamisesta sekä tarkkuutta ja huolellisuutta. Kun laitteelle on annettu työkomennot, se ilmoittaa etenemisnopeuden ja sijainnin sekä päämäärän etäisyyden ja suunnan. GPS-laite myös arvioi retkeilijän etenemisvauhdin. (Dahl 2011, 31.)

Laitteen näyttöruutuja selaamalla saa kaiken edellä mainitun tiedon esille ja käyttöön. GPS ei kuitenkaan syrjäytä karttaa tai kompassia, koska aina on se vaara, että laitteeseen tulee tekninen vika tai se osoittautuu liian vaikeaksi käyttää tai tulkita. Satelliittien lähetyssignaalit ovat kuitenkin sen verran heikkolaatuisia, että ne eivät läpäise kiinteitä esteitä, kuten esimerkiksi puustoa tai muuta väliin osuvaa estettä. Laitteen toiminta on tehokkainta siis avoimessa maastossa. Myös pilvisyys ja katvepaikka saattavat aiheuttaa ongelmia ja jopa yhteyden katkeamisen kokonaan tai osittain. (Dahl 2011, 31 - 32.) GPS-paikannin on kuitenkin oiva apuväline esimerkiksi sumussa tai pimeissä olosuhteissa, varsinkin hätätilanteissa. Sen avulla pystyy ilmoittamaan pelastuspalvelulle tarkan sijainnin maastossa. Mikäli käytössä on paikannin, tulee mukana kantaa aina varaparistoja ja säilyttää niitä lämpimässä etenkin talvella. (Kohn 2005, 48.)

Käsi-GPS-vastaanottimia, joita kutsutaan retkeily GPS:ksi, on saatavilla useita malleja eri valmistajilta. Omia tarpeita ajatellen, kannattaa miettiä onko itsellä tarvetta saada ladattua karttoja GPS:ään. Edullisimmissa malleissa ei yleensä ole mahdollisuutta karttojen lataukseen ja käyttöön. Hinta on hyvä huomioida GPS-vastaanottimen ostohetkellä, mikäli tarvitsee mallin, joka tukee karttojen lukutoimintoa, sillä etenkin maastokartat ovat kalliita. Tiekarttoja saa edullisemmin, mutta niistä taas ei ole avuksi metsässä liikkuesssa. Käsi-GPS:t ovat usein vesitiiviitä, hyvin kestäviä sekä upotuksen kestäviä. Suurimmat yritykset, jotka valmistavat retkeily-GPS:ä ovat Garmin ja Magellan. Molemmilta valmistajilta löytyy laaja tuotevalikoima erilaisia vastaanottimia. (Geokätköt 2011b.)

Useassa kännykkämallissa on myös nykyään sisäänrakennettu GPS-vastaanotin. Malleihin, joissa sitä ei ole, on mahdollista erikseen hankkia ulkoinen Bluetooth GPS. Tämä edellyttää kuitenkin, että puhelimessa on Bluetooth-ominaisuus. (Geokätköt 2011.) Matkapuhelimella pystyy hälyttämään apua, ilmoittamaan kotiin tuloajan muuttumisen, tai kysyä neuvoa. Aina tu-

lee muistaa mahdollisuus siihen, että kenttä voi olla huono tai puuttua kokonaan. Kännykän heikkoudeksi osoittautuu myös sen olematon sään ja kolhujen kesto. (Kohn 2005, 48.)

5.2.3 Reittitietojen laadun tarkastelu

Analysointivaihetta varten kriteerit numeroitiin tutkimukseen seuraavasti:

1. onko saatavilla englanninkielinen kartta
2. onko palvelut merkitty karttaan
3. minkä pituinen reitti on
4. mikä reitin haasteellisuustaso on
5. onko luontoa kuvailtu (reitin elämyksellisyys)
6. löytyvätkö GPS-koordinaatit
7. kenelle reitti on suunnattu
8. reitin saavutettavuus

Numerointia käytettiin nopeuttamaan analysointi-vaihetta. Kartoitusvaiheessa tehty aineisto, joka tulostettiin, otettiin tähän työskentelyvaiheeseen mukaan ja tarkastelun kohteeksi otettiin aina yksi maakunnan kerrallaan. Myös kartoituksesta tehty Excel-taulukkoa käytettiin apuna, jotta tarvittaessa saatiin avattua reitin nettilinkki tietojen tarkastamiseksi. Jokaisesta kartoitetusta reitistä tarkasteltiin yllä mainittujen kriteerien toteutumista. Kriteerien toteutuminen merkittiin tulostettuun aineistoon käsin, siten että jokaisen kriteerin numero kirjattiin reitin kohdalle ja sen perään kommentti toteutuiko se vai ei sekä mahdollisia lisätietoja.

Kriteerien toteutumisesta laadittiin erikseen Excel-taulukko (liitteet 12 - 21), johon on merkittynä jokaisen maakunnan reitit ja se, toteutuivatko reiteistä saatavissa tiedoissa MEK:n asettamat kriteerit omatoimiselle vaellusreitille. Taulukkoon on merkitty erillisiin yläpalkkeihin jokainen kriteeri ja sen toteutuminen kullakin reitillä merkittiin x-merkinnällä. X-merkinnällä osoitetaan se, löytyykö kyseinen tieto reitistä ja jos ei löydy niin kohta jätettiin tyhjäksi. Excel-taulukon avulla saatiin kokonaiskuva Etelä-Suomen reittien nykytilasta ja siitä mitkä kriteerit toteutuvat ja sitä, onko kriteerien täyttymisellä alueellisia eroja.

5.3 Case-esimerkit

Viimeisenä työvaiheena tämän projektin toteutuksessa oli Case-esimerkkien luominen. Kartoitetuista reiteistä valittiin viisi eri reittiä tarkemman analysoinnin kohteeksi niistä saatavan tiedon perusteella (kuvat 1 - 9). Case-esimerkkien valinnassa otettiin huomioon myös reiteistä saatavan tiedon ylläpitäjät. Case löytyvät tämän raportin tulokset - osiosta.

Tarkastelun kohteeksi valittiin tiedonanniltaan sekä hyviä että huonoja esimerkkejä. Laatu määräytyi Matkailunedistämiskeskuksen asettamien omatoimiseen vaeltamiseen tarkoitettujen reittien kriteerien pohjalta (Kuviot 3 & 4). Mitä useampi näistä kriteereistä toteutui reittitietojen kohdalla, sitä laadukkaampaa informaatio oli. Hyvissä esimerkeissä korostetaan sitä, minkälaisia tietoja löytyy hyvin informoidussa reitissä. Huonoissa esimerkeissä puolestaan korostetaan tiedon puutteellisuutta. Tiedon laatu määriteltiin käyttäen pohjana Matkailunedistämiskeskuksen asettamia kriteereitä omatoimiseen vaellukseen tarkoitetuille reiteille. Koko tutkimus perustuu Internetin kautta saatavaan tietoon vaellusreiteistä, mikä korostui myös tässä työvaiheessa, eli reiteistä saatavan tiedon lähteenä käytettiin vain Google-hakukonetta. Case-esimerkkien tarkoitus on havainnollistaa reiteistä saatavan tiedon nykytilaa. Heikompien esimerkkien on tarkoitus osoittaa, mitä kehitettävää tiedonannissa on ja hyvät esimerkit puolestaan havainnollistavat, mikä olisi ihanteellisin tiedonanti omatoimisen retkeilijän näkökulmasta.

Esimerkiksi otettiin eri Internet-sivustoilta löytyviä reittejä, sillä tutkimuksen aikana huomattiin, että samat lähteet toistuivat, aina kun kyseessä oli selkeästi tiedonanniltaan parempi tai heikompi reitti. Yksi Internet-sivusto, josta löytyi selkeästi laadukasta tietoa, oli www.luontoon.fi, joka on Metsähallituksen ylläpitämä sivusto. Sivustosta on olemassa myös englanninkielinen versio: www.outdoors.fi. Tämän vuoksi tuloksiin otettiin yhdeksi esimerkiksi Evon retkeilyalue, jonka tiedot olivat saatavilla kyseiseltä sivustolta (kuvat 4 - 5). Toinen kattava Internet-sivusto oli Etelä-Karjalan maakuntaportaali ”E-portaali” (www.palvelut.ekarjala.fi), jonka tiedonannista löytyi jopa GoogleMaps-karttaversiot. Maakuntaportaalista otettiin Case-esimerkiksi Siikalahden retkeilyalue ja reitistö. (kuvat 7 - 9). Case-esimerkeistä löytyy myös Pirttisaaren virkistysalue (kuvat 2 - 3), jonka tiedot löytyivät Uudenmaan virkistysalueyhdistyksen sivuilta. Syy tämän esimerkin valintaan oli, se että kyseiseltä sivulta löytyi kattavasti tietoa eri virkistysalueista ja niiltä löytyvistä retkeilyreiteistä ja palveluista.

Case-esimerkkeihin valittiin myös tiedonanniltaan heikompia reittitietoja, joita esitellään tulokset-osiossa. Yhdeksi heikommaksi esimerkiksi valittiin koko Etelä-Karjalan reitistöä kuvaava kartta (kuva 6), sillä se koettiin tiedonanniltaan puutteelliseksi. Tämä esimerkki löytyi Etelä-Karjalan kunnan sivuilta osoitteesta: www.e-karjala.fi/retkeily. Toinen esimerkki kehitystä

kaipaava reitti-tiedosta oli Loviisan kunnan tarjoama tieto Kukuljärven vaellusreitistä (kuva 1). Kyseisestä reitistä ei löytynyt juuri mitään tietoja.

6 Tulokset

Tässä opinnäytetyössä tulokset jaettiin kahteen eri osioon. Osiot määräytyivät tutkimuksen työvaiheiden perusteella. Tämä jako tehtiin, koska eri työvaiheissa kiinnitettiin huomiota selkeästi eri asioihin. Johtopäätöksissä, luvussa 7 esitellään opinnäytetyön tekijöiden omia havaintoja, päätelmiä sekä yhteenvetoja luvuissa 6.1 sekä 6.2 esiteltäviin tuloksiin pohjautuen. Tarkemmat tulokset on koottu Excel-taulukoihin, jotka löytyvät liitteistä työn viimeisiltä sivuilta. Liitteisiin 2 - 11 on koottu kartoitusvaiheen tulokset ja liitteisiin 12 - 21 kriteerien toteutuminen. Tulosten havainnollistamiseen on käytetty apuna myös kuvia reittitiedoista, joihin on lisätty kommentteja asioista joihin lukijan tulisi kiinnittää huomiota.

6.1 Reittikartoituksen tulokset

Reittikartoituksessa keskityttiin siis Etelä-Suomen kahdeksaan maakuntaan, jotka pitävät sisällään yhteensä 66 kuntaa. Reittikartoituksessa käytettiin tiedon lähteenä Internetiä ja sen kautta löydettiin Google-hakupalvelinta käyttäen tiedot Etelä-Suomen 159 reitistä. Kartoituksessa otettiin huomioon vaellusreittien lisäksi luontopolut, luonnonsuojelualueilta sekä virkistysalueilta löytyvät reitit. Googlessa käytettiin hakusanoina ”Kunnan nimi + vaellus”, ”Kunnan nimi + retkeily”, tai pelkkä kunnan nimi ja sitä kautta yritettiin etsiä kunnan sivuilta tietoa sen olemassa olevista reiteistä.

Reittikartoitus-vaiheen tulosten analysoinnissa ei keskitytty niinkään saatavilla olevan tiedon laatuun, vaan löydettävyyteen ja määrään. Löydetyn tiedon laatua tarkastellaan luvussa 9.2. Reittikartoitus-vaiheen tulosten analysoinnissa huomioitiin erityisesti ne Internet-sivustot, joista tietoa löytyi sekä lisäksi se, vaihteliko tiedonanti alueesta riippuen. Tieto, jota haettiin reittikartoitus-vaiheessa, perustui lähinnä siihen, missä muodossa reitin kartta oli saatavilla. Kartta saattoi löytyä GoogleMaps-versiona, ladattavana GPX-tiedostona, tai kuva/PDF-tiedostona. Mikäli karttaa ei reitistä löytynyt, sitä ei otettu koontiin mukaan, koska ilman reitin tietoja tai karttaa on hankalaa analysoida tiedon laatua. Pelkkä tieto reitin olemassaolosta on täysin hyödytön retkeä suunnittelevalle aktiivimatkailijalle. Tässä työvaiheessa kiinnitettiin myös huomiota siihen, oliko mainintaa siitä, löytyykö reitistä ostettava, tai tilattava reittikartta.

Reittikartoitus-vaiheessa nousi selkeästi esille neljä eri Internet-sivustoa, joihin oli koottu reittitietoja Etelä-Suomen kunnista. Nämä neljä sivustoa olivat: Etelä-Karjalan virkistysalueyhtiön ylläpitämä E-Portaali (kuvat 7 - 9), Uudenmaan virkistysalueyhdistyksen verk-

kosivut (kuvat 2 - 3), Metsähallituksen ylläpitämä www.luontoon.fi-sivusto (kuvat 4 - 5) sekä kuntien ja kaupunkien sivut (kuvat 1 ja 6). Näiden neljän lisäksi oli toki muitakin Internet-sivustoja, mutta niiden tieto oli suppeaa. E-Portaali oli kaikista näistä selkeästi kattavin tiedonanniltaan ja sitä kautta reiteistä löytyikin karttojen GoogleMaps- ja GPX-versiot. Kuva/PDF-tiedosto sekä ostettavan kartan tiedot löytyivät vain osasta reiteistä. Sen sijaan puhelimeen ladattavaa mobiilisovellusta kartoista ei ollut E-Portaalissa saatavana ja lisäksi sivustolla ei ollut saatavilla reittitietoja millään muilla kielillä, kuin suomen kielellä. E-Portaali keskittyi siis vain Etelä-Karjalan maakunnassa sijaitsevien kuntien reitteihin.

Uudenmaan virkistysalueyhdistyksen sivut olivat tiedonanniltaan huomattavasti heikommat kuin E-Portaalin. Sivuilta löytyivät virkistysalueet Uudeltamaalta ja niiden sisältämät reitit. Tiedot löytyivät sivustolta myös ruotsiksi, mikä on hyvä asia etenkin ruotsinkielisen, retkeä suunnittelevan matkailijan kannalta. Uudenmaan virkistysalueyhdistyksen sivuilta löytyi monenkin reitin tiedot, mutta niistä ei ollut saatavana GPX-, GoogleMaps-, tai mobiilisovellusta. Sen sijaan lähes jokaisesta reitistä ja virkistysalueesta oli saatavilla PDF-kuva.

Metsähallituksen ylläpitämä www.luontoon.fi oli myös kattava tiedonlähde reittikarttoja etsittäessä. Sivusto toimi siten, että www.luontoon.fi-sivuston kautta pääsi tarkastelemaan kohteen tietoja, joista löytyi myös ”Reittitiedot”-kohta. Sitä klikkaamalla sivun vierailija ohjattiin Metsähallituksen ylläpitämään www.retkikartta.fi-sivustolle, jossa oli saatavilla reitin kartta. Luontoon.fi-sivustolla esiteltiin myös paperisten karttojen tarkat myyntipaikat. Luontoon.fi-sivustossa hyvää oli myös se, että reitti-informaatio oli saatavilla suomen lisäksi myös ruotsin- ja englanninkielisenä.

Kuntien ja kaupunkien sivustot olivat myös yksi tärkeä lähde reittejä etsittäessä. Kuntien sivuilta löytyvä reitti-informaatio oli kuitenkin paikka paikoin hyvinkin suppeaa ja tarjolla oli lähinnä PDF- tai kuvatiedosto reitistä, ei muuta. Espoon rantaraitti oli ainoa reitti kaikista maakunnissa, josta oli saatavilla karttakuvan lisäksi myös ladattava mobiilisovellus. Yksinkertaisesti tiivistettynä kuntien tarjoamasta informaatiosta ei ole hyötyä omatoimisesti vaeltamaan tai retkeilemään lähtevälle henkilölle.

6.2 Löydetyn reittiaineiston laadun tarkastelu

Toisen työvaiheen pohjana käytettiin kartoitusvaiheen aikana koottuja reittitietoja. Tällä kertaa tarkastelun kohteena oli tiedon laatu, ei niinkään sen määrä ja saatavuus, kuten ensimmäisessä työvaiheessa. Laatu määrytyi Matkailunedistämiskeskuksen asettamien omatoimiseen vaeltamiseen tarkoitettujen reittien kriteerien pohjalta, jotka esiteltiin luvussa 8.2.1. Mitä useampi näistä kriteereistä toteutui reittitietojen kohdalla, sitä laadukkaampaa infor-

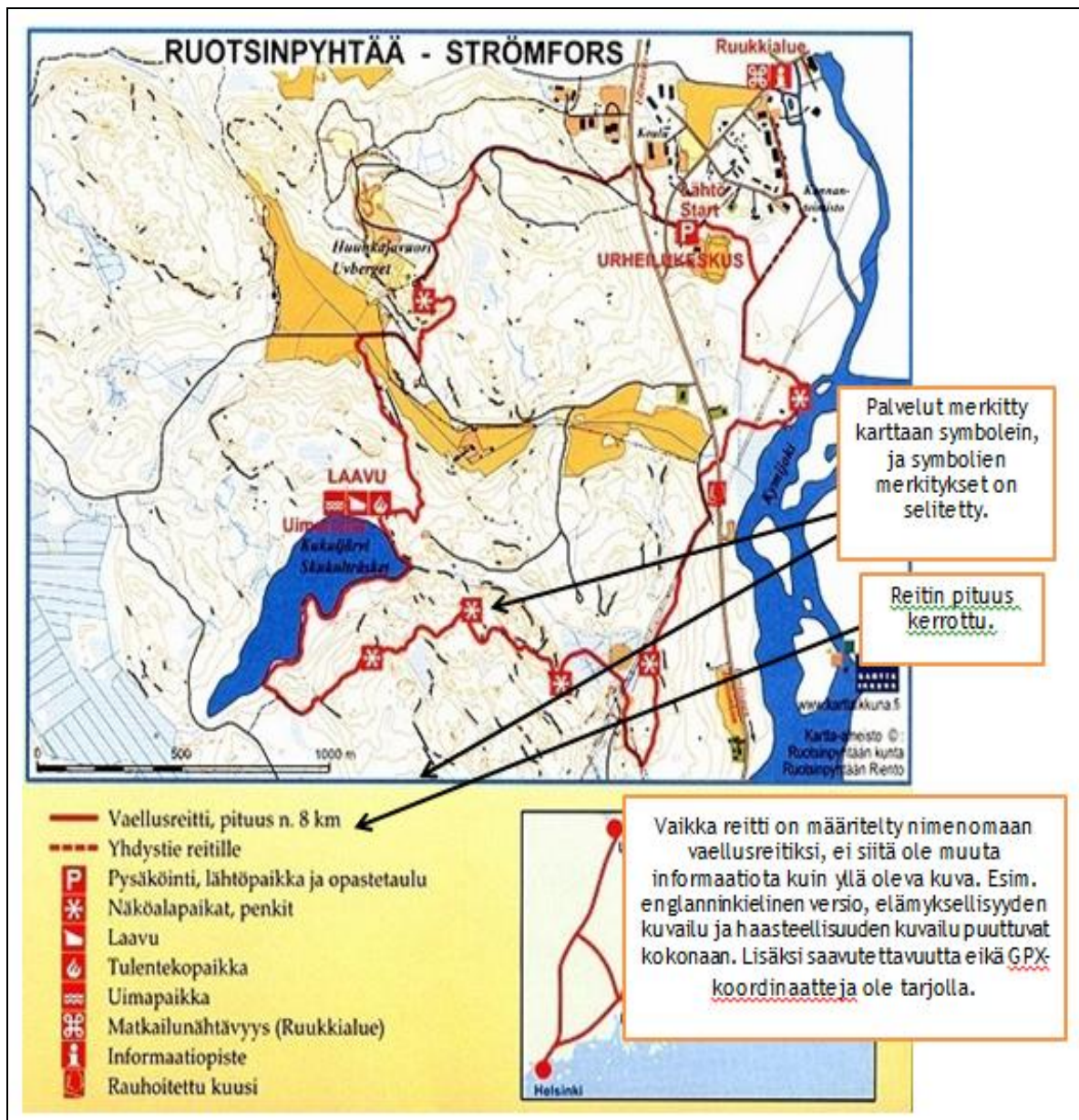
maatio oli. Laatu siis tarkasteltiin jokaisen 159 reitin osalta. Tässä luvussa käsitellään yksi maakunta kerrallaan kriteerien toteutumista.

Uusimaa

Ensimmäisenä tarkastelun kohteena oli Länsi-Uudenmaan maakunta, joka pitää sisällään 9 kuntaa ja yhteensä 19 reittiä. Länsi-Uudenmaan reiteistä yhdestäkään ei ollut saatavilla englanninkielistä karttaa eikä reittitietoja. Palvelut olivat puolestaan merkittynä jokaiseen reittiin, lukuun ottamatta Vihdin Pääkslahden luontopolkua. Reitin pituus oli kuitenkin merkittynä vain kahden reitin kohdalle. Elämyksellisyys oli toinen kriteeri, joka toteutui hyvin Länsi-Uudenmaan reiteissä: se tuli esiin kaikissa reittitiedoissa joko kuvin tai sanoin. Vain kahdessa reitissä oli määritelty kenelle reitti on suunnattu. Reitin saavutettavuus kerrottiin 14 reitin osalta. Lisäksi mainittakoon, että kolme reiteistä löytyi ruotsinkielisenä. Reitin GPS-koordinaatit ja haasteellisuus eivät tule Länsi-Uudenmaan mistään reittitiedoista ilmi. Länsi-Uudenmaan reittien tietoja ylläpiti pääsääntöisesti Uudenmaan virkistysalueyhdistys sekä Metsähallituksen Luontoon.fi-sivusto.

Itä-Uusimaa puolestaan pitää sisällään viisi kuntaa, joista löytyy 15 reittiä. Englanninkielinen versio löytyy vain yhdestä reitistä. Palvelut oli merkittynä yhdeksään reittiin, joista seitsemää ylläpitää Uudenmaanvirkistysalueyhdistys. Reitin pituus oli vastaavasti merkitty kaikkiin muihin, paitsi juuri Uudenmaan virkistysalueyhdistyksen ylläpitämiin reittitietoihin. Reittitiedot, joihin pituus oli merkittynä, olivat kuntien ylläpitämiä. Haasteellisuus on viiden reitin kohdalla, jotka ovat myös kuntien ylläpitämiä sivustoja. Elämyksellisyys tulee Itä-Uudenmaan alueella ilmi yhteensä 11 reitin kohdalla, joista seitsemän on Uudenmaan virkistysalueyhdistyksen ylläpitämässä reittitiedoissa ja neljä Porvoon kunnan sivuilla. Vain kolmeen reittiin on merkitty kenelle se on suunnattu ja viidessä reittitiedossa selviää reitin saavutettavuus. GPS-koordinaatit puuttuvat jokaisesta reitistä. Ekuddenin luontopolusta mainittakoon, että kyseisen reitin varrella olevat opastaulut palveluineen ovat myös englanniksi.

Kukuljärven-reitti (kuva 1) on hyvä esimerkki heikosti informoidusta reitistä, vaikka se on nimetty nimenomaan vaellusreitiksi. Kyseisestä reitistä ei ole saatavilla Internetin kautta tietoa sen elämyksellisyydestä, haasteellisuudesta tai saavutettavuudesta. Reitistä ei ole saatavilla myöskään englanninkielistä versiota, tai GPS-koordinaatteja. Palvelut ja reitin pituus on merkitty karttaan.

Kuva 1: Kukuljärvenreitti, Loviisan kunta

Tuloksiin otettiin yhdeksi esimerkiksi myös Pirttisaaren virkistysalue (kuvat 2 - 3). Kyseinen alue haluttiin ottaa esille, sillä sen reittitietojen ylläpitäjänä toimii Uudenmaan virkistysalueyhdistys, joka vastaa useimmista Länsi-, Itä- ja Keski-Uudenmaan alueiden reittitiedoista. Tiedoista löytyy reitin saavutettavuus, elämyksellisyys sekä palveluiden symbolit, jotka on selitetty suomenkielen lisäksi myös ruotsiksi. Kartasta löytyy yksi merkitty reitti, mutta sen nimeä tai pituutta ei mainita.

Etusivu

Virkistysalueet

Esite

Yhdistys

Retkeilijän etiketti

Linkkejä

Palaute

Ajankohtaista

På svenska

Hakusana HAE

Pirttisaari - Porvoo

Pinta-ala: 17 ha
Hankintavuosi: 2006
Merikarttasarja A 623

Pirttisaari on ollut asuttuna 1700-luvun alusta saakka. Tänä päivänä ympärivuotisia asukkaita on n. 10 ja kesäasukkaita moninkertainen määrä.

Pirttisaari toimi 1900-luvulla puolustusvoimien linnakesaarena. Muistona tältä ajalta Metsähallituksen hallinnoimalla Mellauddenilla on yksi tykki ja Uudenmaan virkistysalueyhdistyksen Lerviksuddenilla kaksi tykkiä. Lisäksi alueella on paljon bunkereita ja tulenjohtotorni.

Pirttisaaren etelä- ja lounaisosien saaret ja kallioliemet sekä Makkarauden ja Lerviksuddenin niemet ovat maisemansuojelun kannalta arvokkaita. Luontotyytit vaihtelevat rehevistä metsistä kivisiin rantaluontotyyppisiin muodostaen monimuotoisen ja arvokkaan kokonaisuuden. Pirttisaaren kylälahti (Byviken) on edustava saariston perinnemaisemakokonaisuus.

Pirttisaareen on päivittäinen yhteysalusliikenne. Sen aikataulu löytyy osoitteesta www.pbratrafik.fi.

Pirttisaaren asukkaiden ja mökikäisten rauhan turvaamiseksi on suotavaa, että ulkoilijat pysyttelevät maalla liikkueessaan yhdistyksen ja Metsähallituksen alueilla.

Katso panoraamakuvat Pirttisaaresta:
[panoraama 1](#)
[panoraama 2](#)

Luonnon elämyksellisyttä kuvailtu.

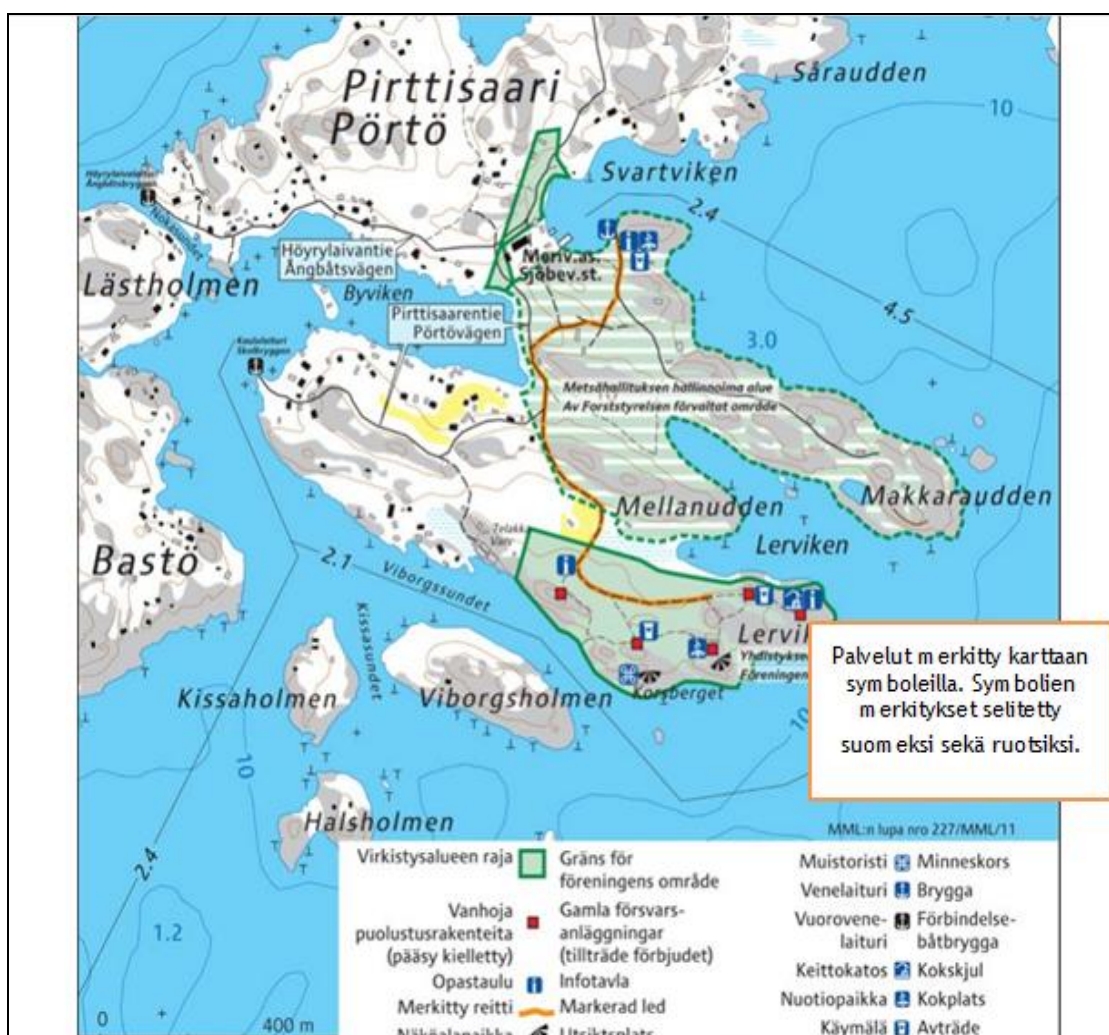
Saavutettavuus ja kulkuyhteydet merkitty.

Ei reittejä merkittynä karttaan, koska kyseessä on virkistysalue. Tosin alueen pinta-ala on merkitty.

Kuva 2: Pirttisaaren virkistysalue, Porvoon kunta

Alapuolella on lähikuva (Kuva 3) Pirttisaaren virkistysalueen kartasta. Kartta on hyvä esimerkki siitä, miten palvelut tulisi merkitä. Kuten kuvasta näkyy, karttaan on merkittynä palvelut, esimerkiksi nuotiopaikat, alueet joihin pääsy on kielletty sekä näköalapaikat. Lisäksi symbolien merkitykset on selitetty suomen lisäksi myös ruotsinkielellä. Virkistysalueen karttaan on merkitty reitti, mutta enempää tietoja reitin yksityiskohdista, kuten pituudesta ei ole tarjolla.

Kuva 3: Lähikuva Pirttisaaren virkistysalueen kartasta

Keski-Uudenmaan alueella on 9 kuntaa, mutta vain 12 reittiä. Englanninkielistä karttaa tai reittitietoja ei ole mistään reitistä. Lähes kaikkiin reitteihin oli kuitenkin merkittynä palvelut. Reitin pituus oli vain neljässä reiteistä, jotka olivat löydettävissä kuntien ylläpitämiltä sivuilta. Elämyksellisyys oli merkitty puoleen Keski-Uudenmaan alueen reiteistä. Vain yhdessä reitissä tuli ilmi, kenelle se on suunnattu. Saavutettavuus oli merkitty viiden reitin kohdalla. GPS-koordinaatteja eikä haasteellisuutta ollut merkittynä mihinkään reittiin. Suurin osa Keski-Uudenmaan alueen reiteistä oli saatavilla kuntien sivuilla.

Pääkaupunkiseutu pitää sisällään Espoon, Helsingin, Vantaan sekä Kauniaisen, eli yhteensä neljä kuntaa. Näiden kuntien alueelta löytyi 15 reittiä. Vain Nuuksion kansallispuiston reittitiedoista löytyivät palvelut sekä reittitiedot englanninkielisenä. Reitin pituus oli merkittynä melkein jokaisen reitin tietoihin. Haasteellisuus sekä se, kenelle reitti on suunnattu, käy ilmi neljän reitin tiedoista. GPS-koordinaatit löytyvät vain Nuuksion kansallispuiston reiteistä. Saavutettavuus ilmenee jopa kahdeksan reitin tiedoista. Espoon matkailun-sivuilta löytyneistä reiteistä ei ollut saatavilla karttaa-vain linkki Googlemapiin. Espoon rantaraitti oli ainoa reitti koko Etelä-Suomen alueella, jonka kartasta oli saatavilla myös ladattava mobiiliversio.

Häme ja Päijät-Häme

Hämeen alueella on yhteensä 11 kuntaa, mutta vain 12 reittiä. Englanninkielistä karttaa eikä reittitietoja ole saatavilla mistään reitistä. Palvelut on merkittynä yhtä lukuun ottamatta, kaikkiin reitteihin. Reitin pituus löytyi seitsemän reitin osalta, mutta haasteellisuus vain kolmesta, jotka löytyvät Metsähallituksen Luontoon.fi-sivustolta. Elämyksellisyys näkyi seitsemässä reittitiedoista. Jopa seitsemään reittiin on merkittynä se, kenelle reitti on suunnattu. Tämä on muihin aiemmin esiteltyihin maakuntiin verrattuna paljon. Saavutettavuus oli merkitty vain yhteen reittiin. GPS-koordinaatteja ei ollut saatavilla mistään reitistä, mutta kolmesta Riihimäen kunnan reitistä oli saatavilla web-kamerakuvaa. Hämeen reittitietoja ylläpitää pääasiassa Riihimäen kunta ja Metsähallitus.

Päijät-Hämeen maakunta pitää sisällään 11 kuntaa, joista löydettiin yhdeksän reittiä sekä yksi koko Päijät-Hämeen reitistöä kuvaava kartta. Englanninkielinen versio löytyi jopa kuuden reitin kohdalta. Tämä kriteeri toteutui Lahden kunnan ylläpitämällä sivuilla sekä Evon retkeilyalueen osalta Luontoon.fi-sivustolla. Palvelut oli merkittynä viiteen reittitiedoista sekä koko Päijät-Hämeen reitistön karttaan. Reitin pituus löytyi kuudesta reitistä sekä koko Päijät-Hämeen reitistön kartasta. Haasteellisuus ja GPS-koordinaatit löytyivät vain Evon retkeilyalueen reittitiedoista. Elämyksellisyys on kuvattuna vain kahdessa reiteistä ja kolmen reitin osalta kerrotaan, kenelle se on suunnattu. Saavutettavuus löytyy vain yhden reitin kohdalta. Evon retkeilyalueen reittitiedoista löytyy myös lisäinfo, joka pitää sisällään metsähallituksen oppaan yhteystiedot sekä matkapuhelimen kuuluvuus kyseisellä alueella.

Evon retkeilyalueen (kuvat 4 - 5) informaation saatavuus on erityisen kattavaa. Retkeilyalueen saavutettavuus eri paikkakunnilta tultaessa on tarkkaan ohjeistettu. Reittitiedoista löytyy myös haasteellisuustaso sekä kenelle reitti on suunnattu. Haasteellisuustasoa ei ole kuitenkaan kuvailu Suomen ladun virallisilla merkeillä. Sivuilta löytyy myös lisä-informaatiota esimerkiksi matkapuhelimen kuuluvuudesta sekä Metsähallituksen oppaan yhteystiedot. Elämyksellisyyttä on tuotu esille kuvia ja tekstiä apuna käyttäen. Palvelut on havainnollistettu karttaan symbolein, joiden merkitys on selitetty kartan ohessa. Reittitiedoista löytyy myös englanninkielinen versio. Reittien pituudet ja nimet löytyvät myös kartasta.

Evo

Ajanvastaista
Harrastusmahdollisuudet
Historia ja nähtävyydet
Kartat ja kulkuyhteydet
Lisätietoja
Luonto
Ohjeet ja säännöt
Palvelut
Reitit

Hae retkeilyaluetta
Kansainväliset
Muut luonnonsuojelualueet
Maailmanperintökohteet
Retkeilyalueet
Evo
Hossa
Inari
Iso-Syöte
Kylmäluoma

Luontoon.fi • Retkeilyalueet • Retkeilyalueet • Evo • Kartat ja kulkuyhteydet

Evon kulkuyhteydet ja kartat

Kulkuyhteydet

Evon retkeilyalue sijaitsee Hämeessä Hämeenlinnan kaupungissa ja Padasjoen kunnassa Lammi - Padasjoki -äen (nro 53) varrella. Evolle kertyy matkaa Lammilta noin 20 km, Padasjoelta 25 km, Hämeenlinnasta 50 km, Lahdesta 70 km ja Tampereelta 150 km.

Astolla

- Etelästä ja pohjoisesta tullaessa retkeilyalueelle pääsee Lammi - Padasjoki -äen (nro 53) Evon tyylien mukana.
- Pohjoisesta retkeilyalueelle voi tulla myös Tanuksen kautta esimerkiksi Lahd - Järvenpää -äen (nro 24) Tanuksen ääreltä. Tanuksen ääreltä Tanusjärven tienvarsiin on 20 km ja Iso-Tanus.
- Evoa lähelle sijaitsee Pihlajaniemenkankaalla, Rahtjärven varrella, Evokesiäkseltä kuljetaan Rahtjärven ääreltä noin 1,4 km Saukonjärven alkuaan, josta 350 metriä pysäköintialueen toimintaa, ensisijalle lentokentälle (300 m, pöytänoitto, 2145 m).

Evon luonto

Evo sijaitsee ympäristöään korkeammalla vedenjakaja-alueella, jolle ominaista on pikkujärvien ja lampien runtaus sekä vähäravintoinen maaperä. Evon metsäluonnon kehitystä on vahvasti ohjannut perinteinen metsätalous. Vallitsevia metsätyyppiä ovat luonet ja kuivahöhtökankaat. Alueen yleisin puulaji on mänty, jota puustosta on yli puolet. Reheviä ahoja on Evolla vain vähän. Myös luonnontilaiset suot ovat harvinaisia. Soihin voi tulla mm. Niemijärven luontopolulle tai Harjupolulle.

Alueen kumpuilevat muodot ovat jääkauden aikaansaannoksia. Alueen korkeus merenpinnasta on Sytjänalusharjun vedenkokenemattomilla hajakentillä yleensä noin 160 metriä.

Vesistöt

Evon vedet laskevat Kotimaanjokeen virratuaan ensin Hauhoon. Myös Evon reittien läpi. Evon retkeilyalueen järvet ovat pääosin pieniä ja happamia humujärvia, joita yhdistävät taseat purot. Lähinnä harjaluoteilla on joitakin korkeavetisiä lähdelampia.

Eläimistö

Nisäkkäät

Evon metsissä liikkuu runsaasti kiviä asteinen

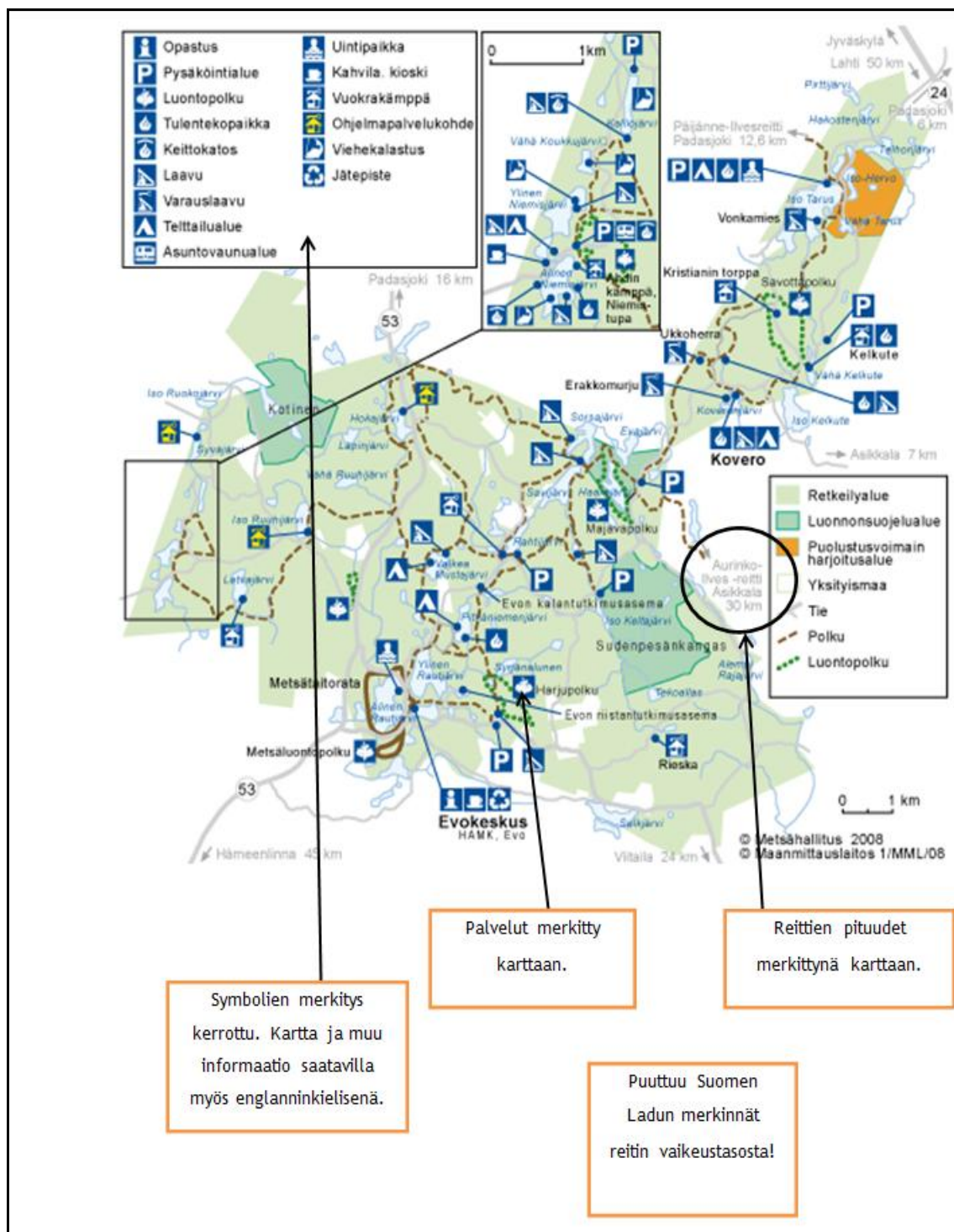
Sivupalkki, josta löytyy yhdestä paikasta kartat, sekä kaikki muu informaatio. Erittäin selkeä ja helppo käyttää.

Retkeily alueen saavutettavuus tarkkaan kuvailtu. Ajo-ohjeet eri suunnista tultaessa, sekä lisäksi kartta.

Löytyy myös tietoja siitä, kenelle mikäkin reitti on suunnattu ja kuinka haasteellinen se on. Lisäksi tietoa matkapuhelimen kuuluvuudesta ja Metsähallituksen oppaan puhelinnumero.

elämyksellisyyttä tuotu hyvin esille. Tekstin lisäksi myös kuvia käytetty havainnollistamaan luontoa.

Kuva 4: Evon retkeilyalue, Padasjoen kunta

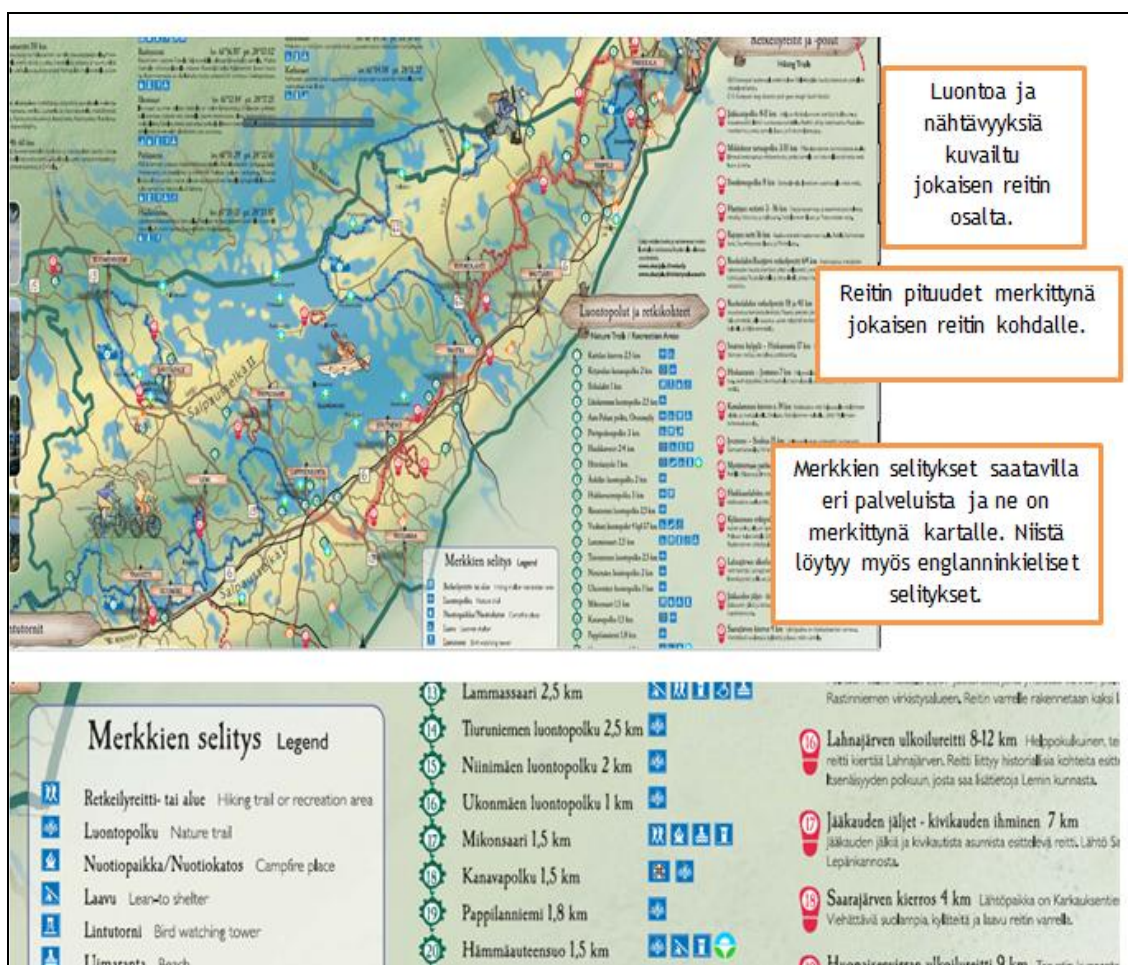
Kuva 5: Lähikuva Evon retkeilyalueen kartasta

Kymenlaakso ja Etelä-Karjala

Kymenlaakson maakuntaan kuuluu 7 kuntaa, joiden alueelta löydettiin yhteensä vain kuusi reittiä. Näistä yksi oli Salpapolku, josta ei löytynyt Internetin kautta tarkasteltavaa karttaa, mutta muut tiedot olivat saatavilla. Salpapolun tietoja ylläpitää Salpakeskus, joka myös järjestää kyseisellä reitillä vaellustapahtumia, minkä vuoksi kyseisen reitin osalta MEK:n kriteerit täyttyvät. Englanninkielisiä tietoja ei kuitenkaan ollut minkään reitin kohdalla. Reitien pituus oli vain kahden reitin osalta ja palvelut oli merkitty viiteen reiteistä. Haasteellisuustasoa sekä elämyksellisyyttä oli kuvattu neljän reitin kohdalla. Reitien saavutettavuus ilmeni viiden reitin tiedoissa, mutta se, kenelle reitti on tarkoitettu, toteutui vain yhdessä reitissä. Kymenlaakson reittejä, lukuun ottamatta Salpapolkua, ylläpitää Metsähallitus.

Etelä-Karjalan maakuntaan kuuluu 10 kuntaa ja alueella olevia reittejä löytyi Internetin kautta jopa 69 reittiä sekä lisäksi koko Etelä-Karjalan reitistöä esittelevä kartta, mikä on huomattavasti enemmän muihin Etelä-Suomen maakuntiin verrattuna. Englanninkieliset reittitiedot löytyivät vain kahdesta reitistä. Palvelut, reitin pituus, elämyksellisyys, reitin saavutettavuus sekä GPS-koordinaatit puolestaan olivat merkittynä suurimpaan osaan reiteistä. Haasteellisuus ja se, kenelle reitti on suunnattu, on merkitty noin kahteenkymmeneen reittiin. Haasteellisuuden tuli kuitenkin ilmi, että kuuteen reittiin on merkitty myös Suomen Ladun virallinen symboli-merkintä sen haasteellisuustasosta. Etelä-Karjalan maakunnan reitit löytyivät suurimmaksi osaksi Etelä-Karjalan virkistysaluesäätiön ylläpitämästä E-portaalista ja muutama löytyi kuntien sivuilta.

Etelä-Karjalan maakunnasta (kuva 6) otettiin esimerkiksi koko Etelä-Karjalan reitistöä kuvaava kartta. Palveluiden symbolit on merkitty karttaan ja ne on selitetty kartan ohessa myös englanninkielisenä. Reittien pituudet sekä jokaisen reitin elämyksellisyys on kuvailtuna erikseen reittitietoihin.

Kuva 6: Etelä-Karjalan maakunnan koko reitistö

Toinen esimerkki on Siikalahti (kuvat 7 - 9), jonka reittitietoja ylläpitää Etelä-Karjalan Virkistysaluekeskus. Alueen elämyksellisyys, saavutettavuus sekä kenelle reitti on suunnattu, on kuvailtu reittitiedoissa. Palvelut on merkitty karttaan symbolein sekä avattu reittitietoihin. Reitistä on saatavilla myös Suomen Ladun virallinen haasteellisuusmerkintä sekä GPS-lataus mahdollisuus. Ainoa puutos reittitiedoissa ja kartassa on se, että niistä ei ole saatavilla englanninkielistä versiota.

Karjala MAAKUNTAPORTAALI

ETSI SIVULTA

ETUSIVU TIEDOTTEET PORTAALIN PALVELUT LINKIT TAPAHTUMAKALENTERI SIVUKARTTA

ETUSIVU > Retkikohteet ja reitit > Parikkala > Siikalahti

Retkikohteet ja reitit

Siikalahti

Siikalahti on Sisä-Suomen paras lintukosteikko. Luontotupa ja lintutori ym. retkeilijän palvelut. Patotellä lintujen katselulava, joka on suunniteltu myös liikuntaesteisille sopivaksi.

Sijainti

Imatran seutu > Parikkala > Siikalahti

Etäisyydet

60 km Imatralta

Ajo-ohje

VT6:ltä Parikkalan keskustan kohdalla viitoitus Siikalahdelle, Kangaskyläntietä 4 km, P-paikka tien läheisyydessä.

Kuvaus

Siikalahti on sisä-Suomen arvokkain lintukosteikko. Luonnonsuojelualueella on tavattu satoja lintu- ja kasvilajeja, joista osa on erittäin harvinaisia. Kannattaa tutustua myös muihin siivekkäisiin kuten perhosin ja sudenkorentoihin. Siikalahti on upea luontoretkikohde, josta on helppo aloittaa tutustuminen Parikkalan Lintuinmaahan. Siikalahden lintukostekoon pääsee helpoimmin tutustumaan katselulavalta tien varrelta. Lintujen tarkkailijoita varten on myös lintutori ja piiloköju lähempänä kosteikon ydinaluetta. Luontotuvan lähellä kosteikon reunassa on usein erityisesti perhematkailijoille soveltuva lintutori. Luontotuvalla ja luontopolkutuoluissa on lajiesittelyjä sekä tietoa kosteikosta. Liikkuminen Siikalahden poluilla ja pitkospuilla on helppoa.

Saavutettavuus

Luonnon ja alueen elämistön kuvailu, reitistön elämyksellisyys.

Kuva 7: Siikalahti, Parikkalan kunta

KOhteet LUOKITTAIN

- Lintukohteet (14)
- Luontopolut (27)
- Melonta (15)
- Pyöräilyreitit (4)
- Retkeilyreitit (27)
- Retkikohteet (63)
- Venesatamat (13)

luontoretkikohde, josta on helppo aloittaa tutustuminen Parikkalan Lintuunmaahan. Siikalahden lintukostekokoon pääsee helpoimmin tutustumaan katseluväliltä tien varrelta. Lintujen tarkkailijoita varten on myös lintutorni ja piiloköju lähempänä kosteikon ydinalueetta. Luontotuvan lähellä kosteikon reunassa on uusin erityisesti perhematkailijoille soveltuva lintutorni. Luontotuvalla ja luontopolkutaalussa on lajesittelyjä sekä tietoa kosteikosta. Liikkuminen Siikalahden poluilla ja pitkospuilla on helppoa.

Luontotuvan luona on nuotiokatos, jossa on mukava nauttia retkievää. Käymälä sijaitsee pysäköintialueella.

Siikalahden aluetta hallinnoi Metsähallitus. Lisätietoja Metsähallituksen sivuilla (linkki).

Linkit

Siikalahdi Metsähallituksen sivuilla

Palvelut

- kuivakäymälä
- lapsiperheille
- liikuntaesteisille
- luonnontarkkailulava
- luontopolku
- nuotiopaikka
- nähtävyys
- pysäköintipaikka
- helppo reitti

Retkeilyjän Etelä-Karjala

Etelä-Karjalan virkistysalueasäätiö

Suomen Ladun reittiluokitus.

Kenelle reitti on suunnattu.

Palveluiden symbolit selitettynä.

Kartasta tai informaatiosta ei ole saatavana englanninkielistä versiota.

Retkiliikenne

Takaisin

Kuva 8: Jatkoa Siikalahden sivuun

Lataa kaikki kohteet GPX-tiedostona

GPX-versio ladattavissa linkin kautta

Siikalahdi (Parikkala)

Avaa kohteen tiedot

Palvelut merkittynä karttaan

Palvelut:

- liikuntaesteisille
- luonnontarkkailulava
- nuotiopaikka
- nähtävyys
- pysäköintipaikka
- helppo reitti

Kartta Satelliitti

Google

Karttatiedot ©2011 Geocentre Consulting, Tele Atlas - Käyttöehdot

Kuva 9: GoogleMaps-kartta Siikalahdesta

7 Johtopäätökset

Tutkimuksissa, mukaan lukien tämän tutkimuksen, pyritään siihen, että siinä oleva tieto olisi reliaabelia ja validia. Reliaabelius tarkoittaa mittaustulosten toistettavuutta ja validius puolestaan pätevyyttä. Näiden ominaisuuksien avulla tutkimus ei pidä sisällään sattumanvaraista tietoa ja valituilla mittareilla ja menetelmillä saadaan mitattua juuri sitä, mitä oli tarkoituskin mitata. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 231.)

Tutkimuksen aikana tiedonhaku on ollut systemaattista ja tiedonhakuun on käytetty samoja hakusanoja sekä vain Google-hakupalvelinta. Google-hakupalvelin valittiin, koska se on tutkimusten mukaan ylivoimaisesti suosituin (Poutiainen 2006, 18 - 20). Tällä pystytään takaamaan tulosten luotettavuus. Koska tässä työssä tarkastelun kohteena ovat nimenomaan retkeilyreitit, jotka säännöllisin väliajoin muuttuvat ja kehittyvät, ei voida olla varmoja tiedon ajantasaisuudesta. Joidenkin Internet-sivustojen tietoja ei välttämättä ole päivitetty vastaamaan nykytilaa. Luotettavuutta tarkkailtaessa, on kuitenkin hyvä ottaa huomioon, minkälaisia muita hakusanoja omatoimiset retkeilijät saattaisivat käyttää reittitietoja hakiessaan. Tämän tutkimuksen laaja-alaisen luonteen vuoksi hakusanoiksi valittiin vain kaksi, jotka olivat ”vaellus” ja ”retkeily”. Oletettavasti nämä kaksi hakusanaa ovat yleisimmät retkeily- ja vaellusreittitietoja haettaessa.

Matkailunedistämiskeskus (MEK) vastaa valtakunnallisena matkailualan asiantuntijana ja aktiivisena jäsenenä Suomen matkailun kansainvälisestä edistämisestä. MEK tukee alalla olevia yrityksiä kansainvälisille markkinoille tarkoitettujen matkailupalveluiden kehittämistyössä sekä markkinoinnissa. (MEK 2011a.) Luotettavuus tiedonlaadun arvioinnissa tässä tutkimuksessa pystyttiin takaamaan määrittelemällä laatu MEK:n asettamien kriteerien kautta. Omatoimisen vaelluksen tuotekriteerit on suunnattu koko Suomen reiteille, joten niitä pystyttiin soveltamaan myös tässä tutkimuksessa. Luotettavuus pystyttiin varmistamaan myös tarkastelemalla Suomen Ladun valtakunnallisia luokitus- ja kuvausohjeita. Koska tutkimuksessa viitattiin kahteen merkittävään matkailualan tahoon, Suomen Latuun sekä MEK:seen, voidaan tiedon laadun arviointia pitää luotettavana.

Hakuprosessissa pyrittiin käyttämään hakusanoja, joita omatoiminen retkeilijä voisi käyttää reittitietoja etsiessään. Nopeimmin ja helpoiten Google-hakupalvelimen kautta olivat löydettävissä reittitiedot, joita ylläpitivät joko E-Portaali, Uudenmaan Virkistysalueyhdistys tai Metsähallitus. Edellä mainitut verkkosivut olivat käyttäjäystävällisiä niiden selkeyden puolesta. Muissa tapauksissa jouduttiin hakemaan tietoa kunnan verkkosivuilta. Tällöin hakuprosessi on kestoaltaan pidempi ja hankalampi, koska tiedonhakija joutuu itse käymään läpi eri välilehtien sisältöjä, löytääkseen haluamansa tiedon. Usein reittitiedot sijaitsivat kuntien palvelut-, mat-

kailu- tai urheilu- ja harrastukset-välilehdellä. Kuntien sivuilta löydetyt kartat olivat laadultaan yleisesti heikkoja ja saatavilla oli usein vain kuva- tai pdf-tiedosto kartasta.

Tässä työssä otettiin jo aiemmin esille se, että karttojen jakelu on murrostilassa ja näin ollen karttoja on entistä enemmän saatavina web-pohjaisina (Räsänen & Saari 2011, 33 - 35). Tänä päivänä on kehitelty perinteisen paperikartan rinnalle muitakin karttamuotoja, jotka soveltuvat nykyaikaisen retkeilijän käyttöön. Näitä ovat esimerkiksi ladattavat GPX-tiedostot ja mobiilisovellukset. Myös sähköiset karttaversiot vaativat käyttäjiltään sekä kartanlukutaitoja että perustietoja suunnistamisesta (Dahl 2011, 31). Uusia karttamuotoja ei kuitenkaan ole hyödynnetty lähes lainkaan Etelä-Suomen alueen reittikartoissa. Tämä voi osittain johtua myös siitä, että mikäli myytävät karttaversiot poistuisivat käytöstä, reittitietojen ylläpitäjät eivät saisi myyntituloja. Mikäli mobiili- ja GPX-karttaversiot yleistyisivät, tulisi niiden vastata paperisen kartan laatua.

Kartoitusvaiheen aikana huomattiin, että Etelä-Karjalassa on selkeästi enemmän reittejä kuin muualla Etelä-Suomen alueella. Sinne onkin kehitetty kattava E-Portaali, josta löytyy suurin piirtein jokaisen Etelä-Karjalan reitin tiedot. Sama pätee myös Uudenmaan Virkistysalueyhdistykseen; koska uudenmaan alueelta löytyy runsaasti virkistysalueita, on niille kehitetty oma portaali. Lukuun ottamatta Etelä-Karjalaa ja Uusimaata, Etelä-Suomen alueen reittien määrä on niin vähäinen, ettei tarvittavaa kehitystä ole reittien tiedonannin suhteen tapahtunut. Metsähallituksen luontoon.fi-verkkosivusta mainittakoon, että saatavilla oli vain isoimpien reittien, kuten Evon retkeilyalueen tiedot. Tällöin luontopolut ja muut pienemmät retkeilyreitit jäävät vaikeammin löydettäväksi.

Tiedonlaatu oli selkeästi riippuvaista verkkosivujen ylläpitäjästä, kuten jo aikaisemmin tässä luvussa on päätelty. Kunnat olivat nähneet vähemmän vaivaa reittitietojen laadun suhteen, mutta poikkeuksiakin ilmeni. Esimerkiksi Lahden kunnan sivut olivat reittitietojen suhteen erittäin kattavat. Verkkosivulta löytyivät jopa englanninkieliset reittitiedot, mikä oli positiivinen havainto. Metsähallituksen ylläpitämä luontoon.fi-sivusto tarjoaa käyttäjilleen reittitiedot myös englanninkielisenä. Tämä on oleellinen vaatimus kansainvälisiä omatoimisia retkeilijöitä huomioitaessa.

Markkinointi on avaintekijänä kaikessa matkailu- ja turismitoiminnassa (Sharpley 2006, 83). Sivuston markkinointi sekä levitys ja tätä kautta sen saavutettavuus kansainvälisille retkeilijöille on tärkeässä roolissa erityisesti silloin, kun tavoitteena on kasvattaa kansainvälistä asiakaskuntaa Etelä-Suomen retkeilyn parissa. Ylläpitäjänä Uudenmaan Virkistysalueyhdistys oli poikkeuksellinen, sillä sen reittitiedot olivat saatavilla myös ruotsinkielisenä. Tähän osasyynä on varmasti Uudenmaan alueen kuntien ruotsalaisväestön suuri osuus. Uudellamaalla ruotsinkielisiä asuu noin 103 000 (Oikeusministeriö 2009). Reittien ylläpitäjien tulisi käyttäjien pe-

rusteella harkita ruotsinkielen käyttöä reittitiedoissaan, mikäli katsovat sen tarpeelliseksi. Matkailumarkkinoinnissa tulee myös huomioida vallitsevat kuluttajatrendit, jotka on esitelty tarkemmin tässä opinnäytetyössä luvun 3.1 alaluvuissa (Sharpley 2006, 84.)

Suomen Ladun valtakunnalliset ulkoilureittien luokitus- ja kuvausohjeet, jotka esitellään tässä työssä luvussa 7.2.1, tulisi löytyä jokaisen reitin tiedoista. Tämä helpottaisi käyttäjää löytämään haasteellisuustasoltaan itselleen sopivan reitin nopeasti. Vaellus- ja matkailutahojen tehtävänä on jatkuvasti kehittää eri reittejä sekä retkeily-ympäristöjä eri tasoille ja eri taustan omaaville retkeilijöille (Hiking history 2012). Suomen Ladun symboleja ei kuitenkaan ole käytössä Etelä-Suomen maakuntien reiteillä yhtä reittiä lukuun ottamatta (kuva 8). Jos kaikkien reittien ylläpitäjät Etelä-Suomessa ottaisivat käyttöön Suomen Ladun merkinnät haasteellisuustasosta, edistäisi se saatavilla olevien reittitietojen tasalaatuisuutta. Lisäksi se takaisi omatoimisten retkeilijöiden turvallisuuden, koska retkeilijä pystyisi lähtöä suunnitellaan määrittelemään, onko reitti haasteellisuustasoltaan omaa tasoa vastaava.

Tämän opinnäytetyön kautta saa muodostettua kuvan siitä, mihin suuntaan Etelä-Suomen vaellus- ja retkeilyreiteistä saatavan tiedon tulisi kehittyä, jotta saavutettaisiin omatoimisen retkeilijän kannalta ideaalitalanne. Tällä hetkellä tilanne on se, että omatoimiselle retkeilijälle on erittäin haastavaa lähteä retkeilemään Etelä-Suomen kuntiin puutteellisen reitti-informaation vuoksi. Etelä-Suomen alueen reittien yhteinen tiedonhakukanava mahdollistaisi sen, ettei omatoimisen retkeilijän tarvitsisi hakukoneita käyttämällä etsiä tarvitsemiaan reittitietoja satunnaisilla hakusanoilla. Sivuston markkinointiin ja levitykseen tulisi kuitenkin panostaa, jotta se saataisiin ihmisten tietoisuuteen ja mahdollisesti myös kansainvälisten retkeilijöiden saavutettavaksi. Saatavilla olisivat eri kieliversiot kaikista reittitiedoista ja Matkailun Edistämiskeskuksen asettamat tuotekriteerit toteutuisivat jokaisen reitin osalta. Lisäksi sivuston karttamuodot olisivat jokaisen reitin kohdalla yhtenäiset. Metsähallituksen luontoon.fi-sivusto on tällä hetkellä lähimpänä ihannetilannetta. Yksi laajempi informaatio-sivusto takaisi tiedonlaadun yhtenäisyyden eri reittien välillä. Sivuston tulisi myös olla asiasällöltään hyödyllinen sekä lisäksi houkutteleva ulosanniltaan, jotta se keräisi mahdollisimman paljon vierailijoita (Kauppinen 2010).

Laatutietoisuus, ympäristön huomioiminen, hyvinvointi, yksilölliset palvelut sekä kokemushakuisuus ovat pinnalla olevia kuluttajatrendejä (Buck & Conrady 2008, 152 - 153). Ne ovat osaltaan vaikuttaneet siihen, että retkeilyn ja ulkoilun suosio osana hyvän olon tavoittelemista on kasvanut. Tarvetta kattavaan vaellus- ja retkeily-ympäristöjen esilletuomiseen ja laadukkaaseen informaatiotarjontaan siis löytyy. Etelä-Suomen alueella on selkeästi nähtävissä potentiaalia kehittyä loistavaksi retkeilykohteeksi, sillä reittejä omatoimiseen vaeltamiseen ja retkeilyyn on olemassa. Luontomatkaillen suosio yleisesti

ottaen Etelä-Suomen alueella on kasvanut merkittävästi (Tuormaa 2011, 26). Jokamiehenoi-
keuksien ansiosta retkeilijöillä on mahdollisuus hyötyä Suomen monipuolisesta luonnosta
(Metsähallitus 2005, 28).

Tämä opinnäytetyö auttaa Matkailunedistämiskeskusta ja muita matkailua edistäviä tahoja
löytämään kehitystä kaipaavat osa-alueet reittitietojen informaatiotarjonnan laadussa ja löy-
dettävyydessä Etelä-Suomen alueella ja luomaan uusia palveluita tai tuotteita, jotta tilanne
paranisi. Matkailuyrittäjillä on tänä päivänä tärkeää osata hyödyntää Internetiä ja sosiaalista
mediaa markkinoinnissa ja myynnissä. Tämä työ antaa heille kuvan siitä, kuinka heikosti Suo-
messa näitä sähköisiä kanavia hyödynnetään matkailupalvelujen markkinoinnissa. Myös mat-
kailualan koulutuksessa tämä opinnäytetyö on hyödynnettävissä. Työ sopii lähdemateriaaliksi
erityisesti luontomatkailua kehittäville tahoille ja esimerkiksi osaksi opintokokonaisuuksia
alan oppilaitoksille. Pitkällä tähtäimellä tämä opinnäytetyö tulee tekemään omatoimisesta
retkeilystä käyttäjäystävällisempää.

Lähteet

Kirjalliset lähteet

Albanese, P. & Boedeker, M. 2002. Matkailumarkkinointi. Helsinki: Edita.

Beard, C., Leckie, S., Pomfret, G. & Swarbrooke, J. 2003. Adventure Tourism - The new frontier. Oxford: Butterworth-Heinemann.

Buck, M. & Conrady, R. 2008. Trends and Issues in Global Tourism 2008. Berlin: Springer.

Cook, R., Marqua, J. & Yale, L. 2010. Tourism - The Business of Travel. 4. painos. New Jersey: Pearson.

Dahl, R. 2001. Jos metsään haluat mennä - Luontoliikkujan opas. Edita: Helsinki.

Fennell, D. 2008. Ecotourism. 3. painos. New York: Roudledge.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. painos. Helsinki: Tammi.

Jylhä, E. & Viitala, R. 2008. Liiketoimintaosaaminen: Menestyvän yritystoiminnan perusta. 1.-3. painos. Helsinki: Edita.

Kohn, O. 2005. Mennään retkelle - kesäretkeilijän käsikirja. Hämeenlinna: Karisto.

Laaksonen, J. 2008. Vaeltajan opas. Helsinki: Edita.

Lecklin, O. 2006. Laatu yrityksen menestystekijänä. 5.painos. Helsinki: Talentum.

Leino, A. 2010. Dialogin aika: Markkinoinnin ja viestinnän digitaaliset mahdollisuudet. Porvoo: Bookwell.

Metsähallitus 2005. Suomen retkeilyopas. Helsinki: Edita.

Poutiainen, R. 2006. 101 kysymystä Google-markkinoinnista. 2. painos. Helsinki: Talentum.

Puustinen, A. & Rouhiainen, U. 2007 Matkailumarkkinoinnin teorioita ja työkaluja. Helsinki: Edita.

Räsänen P. & Saari, H. 2011. Outdoors Finland - Vaellusreittien suunnitteluopas. Helsinki: MEK.

Sharpley, R. 2006. Travel and Tourism. Lontoo: SAGE Publications.

Sähköiset lähteet

Footprint Choices 2012. Slow Travel. Viitattu 11.1.2012.
http://slowmovement.com/slow_travel.php

Geokätköt 2011a. GPS-paikannusjärjestelmä. Viitattu 30.11.2011.
<http://www.geokatkot.fi/geokatkoily/gps.html>

Geokätköt 2011b. GPS-vastaanottimet. Viitattu 30.11.2011.
http://www.geokatkot.fi/geokatkoily/gps/gpsn_hankkiminen.html

Kauppinen, I. 2010. Matkailumarkkinointi. Viitattu 27.12.2011.
<http://www.matkailumarkkinointi.com/>

Kookas inc 2010. Benchmarking yrityksen kehittämismenetelmänä. Viitattu 29.11.2011.
<http://www.kookas.fi/articles/read/6755>

Maa- ja metsätalousministeriö 2005. Virkistystä metsistä -VILMAT-periaatepäätöksen tavoitteet. Viitattu 8.2.2012.
http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/metsat/kmo/asiakirjat_ja_raportit/arkisto.html

MEK 2009. Outdoors Finland - aktiviteettien kehittämissohjelman kansallinen koordinointi 2009-2011 -hanke käynnistynyt. Viitattu 16.10.2011.
<http://www.mek.fi/W5/mekfi/index.nsf/%28Pages%29/OutDoors?opendocument&np=A>

MEK 2011a. MEK:n ydintehtävät. Viitattu 16.10.2011.
<http://www.mek.fi/W5/mekfi/index.nsf/%28Pages%29/MEK>

MEK 2011b. Outdoors Finland. Viitattu 27.12.2011.
http://www.mek.fi/w5/mekfi/index.nsf/%28pages%29/Kes%C3%A4aktiviteetit_-_Outdoors_Finland

MEK 2011c. Alueelliset kehittämishankkeet. Viitattu 27.12.2011.
http://www.mek.fi/w5/mekfi/index.nsf/%28pages%29/Alueelliset_hankkeet

MEK 2011d. Vaellus ja sauvakävely: teemakohtaiset tuotesuositukset. Viitattu 20.12.2011.
[http://www.mek.fi/w5/mekfi/index.nsf/6dbe7db571ccef1cc225678b004e73ed/c23b48160af3267fc22576eb00293935/\\$FILE/Outdoors_Vaellus.pdf](http://www.mek.fi/w5/mekfi/index.nsf/6dbe7db571ccef1cc225678b004e73ed/c23b48160af3267fc22576eb00293935/$FILE/Outdoors_Vaellus.pdf)

MaxLifestyle International Inc. 2012a. What is hiking? Viitattu 8.1.2012.
<http://www.abc-of-hiking.com/what-is-hiking/what-is-hiking.asp>

MaxLifestyle International Inc. 2012b. Hiking history. Viitattu 8.1.2012.
<http://www.abc-of-hiking.com/hiking-history/hiking-history.asp>

Moritz, S. 2005. Practical access to service design. Viitattu 21.12.2011. London.

Oikeusministeriö 2009. Suomen- ja ruotsinkielinen väestö ja viranomaiset. Viitattu 28.2.2012.
<http://www.om.fi/Etusivu/Perussaannoksia/Kielilaki/Kielilainsaadannonseuranta/Suomenjaruotsinkielinenvaestojaviranomaiset>

Puusniekka, A. & Saaranen-Kauppinen, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 30.11.2011.
http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L4_2_2.html

Rehn, A. 2010. Slow Life. Viitattu 9.1.2012. http://www.trends.fi/page_high.php?id=215

Artikkelit

Konttinen, J. 2008. Matkailutulot jakautuvat epätasaisesti. Tieto & Trendit 11/2008, 26 - 27.

Tuormaa, I. 2011. Luonnonsuojelualueiden matkailu kovassa kasvussa. Ympäristö 4/2011, 25 - 27.

Kuvat

Kuva 1: Kukuljärvenreitti, Loviisan kunta	43
Kuva 2: Pirttisaaren virkistysalue, Porvoon kunta.....	44
Kuva 3: Lähikuva Pirttisaaren virkistysalueen kartasta	45
Kuva 4: Evon retkeilyalue, Padasjoen kunta	47
Kuva 5: Lähikuva Evon retkeilyalueen kartasta.....	48
Kuva 6: Etelä-Karjalan maakunnan koko reitistö.....	50
Kuva 7: Siikalahti, Parikkalan kunta	51
Kuva 8: Jatkoa Siikalahden sivuun	52
Kuva 9: GoogleMaps - kartta Siikalahdesta	52

Kuviot

Kuvio 1: Google-haun kohteet	22
Kuvio 2: Työprosessi	31
Kuvio 3: Omatoimiseen vaellukseen tarkoitettujen reittien kriteerit	35
Kuvio 4: Vaellusreitti-suositukset	36

Liitteet

Liite 1: Tutkimuspäiväkirja.....	62
Liite 2: Reittikartoitus, Länsi-Uusimaa.....	63
Liite 3: Reittikartoitus, Itä-Uusimaa.....	64
Liite 4: Reittikartoitus, Keski-Uusimaa.....	65
Liite 5: Reittikartoitus, Häme	66
Liite 6: Reittikartoitus, Päijät-Häme	67
Liite 7: Reittikartoitus, Kymenlaakso	68
Liite 8: Reittikartoitus, Etelä-Karjala, osa 1	69
Liite 9: Reittikartoitus, Etelä-Karjala, osa 2	70
Liite 10: Reittikartoitus, Etelä-Karjala, osa 3	71
Liite 11: Reittikartoitus, PK-seutu	72
Liite 12: Kriteerien toteutuminen, Länsi-Uusimaa	73
Liite 13: Kriteerien toteutuminen, Itä-Uusimaa	74
Liite 14: Kriteerien toteutuminen, Keski-Uusimaa.....	75
Liite 15: Kriteerien toteutuminen, Häme.....	76
Liite 16: Kriteerien toteutuminen, Päijät-Häme	77
Liite 17: Kriteerien toteutuminen, Kymenlaakso.....	78
Liite 18: Kriteerien toteutuminen, Etelä-Karjala, osa 1	79
Liite 19: Kriteerien toteutuminen, Etelä-Karjala, osa 2	80
Liite 20: Kriteerien toteutuminen, Etelä-Karjala, osa 3	81
Liite 21: Kriteerien toteutuminen, PK-seutu.....	82

Liite 1: Tutkimuspäiväkirja

Viikko	Aihe	Aikaansaannokset	Käyetyt työtunnit (h)
41	Ont-hankeaihioidiin tutustuminen	Aiheen valinta, yhteydenotto hankkeen projektiohjaajaan Pirjo Räsäseen	2
42	Tapaaminen Pirjo Räsäsen kanssa 21.10.2011 klo. 9-11	Aiheen rajaaminen ja tarkennus, työvaiheiden läpikäyminen, ensimmäisen vaiheen tarkempi ohjeistus	2
43-45	Kartoituksen toteutus	Word- sekä Excel-aineisto maakunnittain kaikista reiteistä	n. 75
45	Tapaaminen Pirjo Räsäsen kanssa 11.11.2011 klo. 8-10	Palaute kartoituksesta, ilmoitus osallistumisesta helmikuussa MEK:n järjestämään seminaariin, toisen vaiheen ohjeistus	2
45-49	Kriteerien toteutumisen tarkastelu	Analysointi MEK:n kriteerien toteutumisesta kartoitetuilla reiteillä: muistiinpanot ja niistä tehty excel-tilaus, Case-esimerkkien luominen	n. 40
50	Tapaaminen Pirjo Räsäsen kanssa 12.12.2011 klo. 9-11	Teoriapohjan katsaus ja tutkimuksen tulosten tarkastelu. Teoriapohjaan ja koko työn runkoon paljon muutoksia ja uusia näkökulmia tapaamisen kautta.	2
50-2	Teoriapohjan koostamista	Uusi sisällysluettelo, teoriapohja lähestulkoon valmis,	n. 35
2-7	Tulosten kokoaminen, raportin hioaminen	Itsenäisesti kirjoitetut teoriat yhdistetty raporttiin, Excel-tilaukkojen avulla tulosten kokoaminen, sisällysluettelon muokkaaminen	n. 100
3	Tapaaminen Pirjo Räsäsen kanssa 19.1.2012 klo. 8-10	Seminaarin ohjeistus	2
7	MEK-hankeseminaari 15.2.2012 klo. 09.00 alkaen	Opinnäytetyön tulosten esittäminen Matkailunedistämiskeskuksen hankeseminaarissa toimeksiantajan pyynnöstä	n. 14
7-10	Raportin viimeistely, tiivistelmän teko, MEK:n artikkelin kirjoittaminen	Tiivistelmä suomeksi ja englanniksi ja niiden hyväksyttäminen. Työ oikoluettavaksi. Raportin palautus. Artikkelin kirjoittaminen.	n. 40
10	Opinnäytetyöseminaari 6.3.2012	Opinnäytetyön arvostelu	3

Liite 2: Reittikartoitus, Länsi-Uusimaa

Kunta	Reitti	Kartan ylläpitäjä	Kartan linkki	GoogleMaps -kartta	Ostettava /tilattava kartta	Printattava pdf tai kuvatedosto	GPX -koordinaatti, GPS-lataus	Mobiilisovellus	Muita havaintoja
1. Hanko	Tähtömerenlahdet	Metsähallitus	http://www.luontoon.fi/retki	ei	ostettavissa monissa myyntipisteissä	ei	ei	ei	Englanti ja ruotsi
	Uudskatanin luonnonsuojelualue	Metsähallitus	http://www.luontoon.fi/retki	ei	ostettavissa monissa myyntipisteissä	ei	ei	ei	Englanti ja ruotsi
2. Inkoo	Kopparnäs	Uudenmaanvirastusalueyhdistys	http://www.uudenmaanvirkei	ei	ei	kuva	ei	ei	Löytyy ruotsiksi
	Stora Fagerö	Uudenmaanvirastusalueyhdistys	http://www.uudenmaanvirkei	ei	ei	kuva	ei	ei	Löytyy ruotsiksi
	Gölsnäs	Uudenmaanvirastusalueyhdistys	http://www.uudenmaanvirkei	ei	ei	kuva	ei	ei	Löytyy ruotsiksi
3. Karjalohja	Ei tuloksia								
4. Karkkila	Onkimaanjärvi	Uudenmaanvirastusalueyhdistys	http://www.uudenmaanvirkei	ei	ei	kuva	ei	ei	Löytyy ruotsiksi
5. Lohja	Ei tuloksia								
6. Nummi-Pusula	Ei tuloksia								
7. Raasepori	Byxholmen	Uudenmaanvirastusalueyhdistys	http://www.uudenmaanvirkei	ei	ei	kuva	ei	ei	Löytyy ruotsiksi
	Kajsaas	Uudenmaanvirastusalueyhdistys	http://www.uudenmaanvirkei	ei	ei	kuva	ei	ei	Löytyy ruotsiksi
	Kolaholm	Uudenmaanvirastusalueyhdistys	http://www.uudenmaanvirkei	ei	ei	kuva	ei	ei	Löytyy ruotsiksi
	Korpuden	Uudenmaanvirastusalueyhdistys	http://www.uudenmaanvirkei	ei	ei	kuva	ei	ei	Löytyy ruotsiksi
	Lövö	Uudenmaanvirastusalueyhdistys	http://www.uudenmaanvirkei	ei	ei	kuva	ei	ei	Löytyy ruotsiksi
	Långsund	Uudenmaanvirastusalueyhdistys	http://www.uudenmaanvirkei	ei	ei	kuva	ei	ei	Löytyy ruotsiksi
	Långön	Uudenmaanvirastusalueyhdistys	http://www.uudenmaanvirkei	ei	ei	kuva	ei	ei	Löytyy ruotsiksi
	Sandviken	Uudenmaanvirastusalueyhdistys	http://www.uudenmaanvirkei	ei	ei	kuva	ei	ei	Löytyy ruotsiksi
	Tallholmen	Uudenmaanvirastusalueyhdistys	http://www.uudenmaanvirkei	ei	ei	kuva	ei	ei	Löytyy ruotsiksi
	Västerbyn ulkoilualue	Raaseporin kunta	http://www.raasepori.fi/palvelut	ei	ei	pdf	ei	ei	Löytyy ruotsiksi
8. Siuntio	Störsvik	Uudenmaanvirastusalueyhdistys	http://www.uudenmaanvirkei	ei	ei	kuva	ei	ei	Löytyy ruotsiksi
9. Vihti	Pääksäläiden luontopolku	Vihdin kunta	http://www.vihti.fi/palvelut	ei	ei	pdf	ei	ei	
	Palakoski	Uudenmaanvirastusalueyhdistys	http://www.uudenmaanvirkei	ei	ei	kuva	ei	ei	löytyy ruotsiksi

Liite 4: Reittikartoitus, Keski-Uusimaa

Kunta	Reitti	Kartan ylläpitäjä	Kartan Linkki	GoogleMaps - kartta	Ostettava /tilattava kartta	Printattava pdf tai kuvatiedosto	GPX - koordinaatit, GPS-lataus	Mobiilisovellus	Muita havaintoja
1. Hyvinkää	Pihlola	Uudenmaanvirkestysalueyhdistys	http://www.uudenmaanvirkestys.fi	ei	ei	kuva	ei	ei	löytyy ruotsiksi
	Seitsmän veljestä	Hyvinkään kunta	http://www.hyvinkaa.fi/Like	ei	karttoja	pdf	ei	ei	
	Kytäjä-Usmi	Hyvinkään kunta	http://www.hyvinkaa.fi/Like	ei	karttoja	pdf	ei	ei	
2. Järvenpää	Lenmenlaakso	Järvenpään kunta	http://www.jarvenpaa.fi/sivu/	ei	ei	kuva	ei	ei	
3. Kerava	ei tuloksia								
4. Mäntsälä	ei tuloksia								
5. Nurmijärvi	Kiljavannummi	Nurmijärven kunta	http://www.nurmijarvi.fi/vapa	ei	ei	kuva	ei	ei	
	Myllykoski	Nurmijärven kunta	http://www.nurmijarvi.fi/files	ei	ei	kuva	ei	ei	
	Nukarinkoski	Nurmijärven kunta	http://www.nurmijarvi.fi/files	ei	ei	kuva	ei	ei	
	Seitsmän veljestä	Nurmijärven kunta	http://www.nurj	ei	karttoja	pdf	ei	ei	
6. Kirkkonummi	ei tuloksia								
7. Pornainen	ei tuloksia								
8. Sipoo	Sipoonkorpi	Metsähallitus	http://www.luontoon.fi/rekikie	ei	karttoja	kuva	ei	ei	
	Sudenpolku	sipoon kunta	http://www.sipoo	ei	ei	pdf	ei	ei	
	Fiskträsk	Uudenmaanvirkestysalueyhdistys	http://www.uudenmaanvirkestysalueyhdistys.fi/luola/kuva	ei	ei	kuva	ei	ei	löytyy ruotsiksi
9. Tuusula	Kotiseutupolut	Tuusulan kunta	http://sivustot.tuusula.fi/mus	ei	ei	pdf	ei	ei	

Liite 8: Reittikartoitus, Etelä-Karjala, osa 1

Kunta	Reitti	Kartan ylläpitäjä	Kartan linkki	GoogleMaps-kartta	Ostettava /tilattava kartta	Printattava pdf tai kuvatieosto	GPX - koordinaati, GPS-lataus	Mobiilisovellus
1. Imatra	Etelä-Karjalan reitistö	Etelä-Karjalan kunta	http://www.ekarjala.fi/reitelly/	löytyy	ei	pdf	ei	ei
	Eteläinen reitti	Pyhäät Pollut ry	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&x.php?option=com_nature&Itemid=17	löytyy	ei	ei	GPX-lataus	ei
	Pohjoinen Reitti	Pyhäät Pollut ry	http://www.pyhatpollut.fi/vaellusreitit	löytyy	ei	ei	GPX-lataus	ei
	Mellonlahden luontolenkki	Etelä-Karjalan Virkistysalueäätiö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&x.php?option=com_nature&Itemid=17	löytyy	lainattava luontopolkuopas	ei	GPX-lataus	ei
	Muinaisuoman luontopolku	Etelä-Karjalan Virkistysalueäätiö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&x.php?option=com_nature&Itemid=17	löytyy	lainattava luontopolkuopas	ei	GPX-lataus	ei
	Tainion Luontopolku	Etelä-Karjalan Virkistysalueäätiö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&x.php?option=com_nature&Itemid=17	löytyy	lainattava luontopolkuopas	ei	GPX-lataus	ei
	Vuoksen luontolenkki	Etelä-Karjalan Virkistysalueäätiö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&x.php?option=com_nature&Itemid=17	löytyy	lainattava luontopolkuopas	ei	GPX-lataus	ei
	Vuoksemiskan metsäpolku	Etelä-Karjalan Virkistysalueäätiö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&x.php?option=com_nature&Itemid=17	löytyy	lainattava luontopolkuopas	ei	GPX-lataus	ei
	Imatra-Ruokolahti patikointireitti E10	Etelä-Karjalan Virkistysalueäätiö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&x.php?option=com_nature&Itemid=17	löytyy	ei	ei	GPX-lataus	ei
	Lammassaari	Etelä-Karjalan Virkistysalueäätiö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&x.php?option=com_nature&Itemid=17	löytyy	ei	pdf	GPX-lataus	ei
2. Lappeenranta	Ukonniemen kesäulkokulkartta	Etelä-Karjalan Virkistysalueäätiö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&x.php?option=com_nature&Itemid=17	löytyy	ei	pdf	ei	ei
	Risuniemen luontopolku	Etelä-Karjalan Virkistysalueäätiö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&x.php?option=com_nature&Itemid=17	löytyy	ei	ei	GPX-lataus	ei
	Keskusta-Katralampi	Kunnan sivut	http://www.lappeenranta.fi/Suomeksi/Palvelut/liikunta-ja-urheilunpalvelut	ei	ei	pdf	ei	ei
	Joutsenon luontopolut	Kunnan sivut	http://www.lappeenranta.fi/lo	ei	ei	kuva	ei	ei
	Hinkanranta - Imatran kylpylä	Kunnan sivut	http://www.lappeenranta.fi/Suomeksi/Palvelut/liikunta-ja-urheilunpalvelut	ei	ei	pdf	ei	ei
	Keskusta - Haukilahti	Kunnan sivut	http://www.lappeenranta.fi/Suomeksi/Palvelut/liikunta-ja-urheilunpalvelut	ei	ei	pdf	ei	ei
	Kirkonkylä - Tujula	Kunnan sivut	http://www.lappeenranta.fi/Suomeksi/Palvelut/liikunta-ja-urheilunpalvelut	ei	ei	pdf	ei	ei
	Myllymäki - Vesikkolanmaja	Kunnan sivut	http://www.lappeenranta.fi/Suomeksi/Palvelut/liikunta-ja-urheilunpalvelut	ei	ei	pdf	ei	ei
	Pöyhänniemi	Kunnan sivut	http://www.lappeenranta.fi/lo	ei	ei	kuva	ei	ei

Liite 9: Reittikartoitus, Etelä-Karjala, osa 2

2. Lappeenranta	Suomenniemen ja Savitaiपालेन reitti	Karttaikkuna	http://www.karttaikkuna.fi/suosa/www_sav/savi.htm	ei	ei	pdf	ei	ei
	Myötävirtaan retkeilyreitti	Etelä-Karjalan Virkistysalueesäätö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&Itemid=1	löytyy	ei	ei	GPX-lataus	ei
	Joutseno - Soskua E10	Etelä-Karjalan Virkistysalueesäätö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&Itemid=1	löytyy	ei	ei	GPX-lataus	ei
	Hämmäuteen suo	Etelä-Karjalan Virkistysalueesäätö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&Itemid=1	löytyy	ei	ei	GPX-lataus	ei
	Ukonmäen luontopolku	Etelä-Karjalan Virkistysalueesäätö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&Itemid=1	löytyy	ei	kuva	GPX-lataus	ei
	Katralammen kierros	Etelä-Karjalan Virkistysalueesäätö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&Itemid=1	löytyy	ei	kuva	GPX-lataus	ei
	Kivi ja luontoreitti	Etelä-Karjalan Virkistysalueesäätö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&Itemid=1	löytyy	ei	pdf	GPX-lataus	ei
	Linnoituksen luontopolku	Etelä-Karjalan Virkistysalueesäätö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&Itemid=1	löytyy	ei	ei	GPX-lataus	ei
	Mikonsaari	Etelä-Karjalan Virkistysalueesäätö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&Itemid=1	löytyy	ei	ei	GPX-lataus	ei
	Myötävirtaan reitti	Etelä-Karjalan Virkistysalueesäätö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&Itemid=1	löytyy	ei	ei	GPX-lataus	ei
	Niinimäen luontopolku	Etelä-Karjalan Virkistysalueesäätö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&Itemid=1	löytyy	ei	ei	GPX-lataus	ei
	Pappilanniemen luontopolku	Etelä-Karjalan Virkistysalueesäätö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&Itemid=1	löytyy	ei	ei	GPX-lataus	ei
	Parkinmäen luontopolku	Etelä-Karjalan Virkistysalueesäätö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&Itemid=1	löytyy	ei	ei	GPX-lataus	ei
	Saimaankanavan luontopolku	Etelä-Karjalan Virkistysalueesäätö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&Itemid=1	löytyy	ei	ei	GPX-lataus	ei
3. Lemi	Lemin reitistö kokonaisuudessaan	Etelä-Karjalan Virkistysalueesäätö	http://www.google.fi/search?q=lemi+retkeilyreitit&ie=utf-8	ei	ei	pdf	ei	ei
	Itsenäisyyden polku	Etelä-Karjalan Virkistysalueesäätö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&Itemid=1	löytyy	ei	ei	GPX-lataus	ei
	Lepovuoren luontopolku	Etelä-Karjalan Virkistysalueesäätö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&Itemid=1	löytyy	ei	ei	GPX-lataus	ei
	Lahnajärven kävelyreitti	kunnan sivut	www.lemi.fi	ei	ei	kuva	ei	ei
	Tuhtijärven reitti	kunnan sivut	www.lemi.fi	ei	ei	kuva	ei	ei
4. Luumäki	Huopaisen virran reitti	Etelä-Karjalan Virkistysalueesäätö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&Itemid=1	löytyy	ei	pdf	GPX-lataus	ei
	Pärsäniemi	Etelä-Karjalan Virkistysalueesäätö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&Itemid=1	löytyy	ei	ei	GPX-lataus	ei
	Toipankankaan luontopolku	Etelä-Karjalan Virkistysalueesäätö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&Itemid=1	löytyy	lainattava luontopolkuopas, useita	ei	GPX-lataus	ei

Liite 10: Reittikartoitus, Etelä-Karjala, osa 3

5. Parikkala	Aate-Pekan polku	Etelä-Karjalan Virkistysalueasäätiö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&x.nbnZontion=com_nature&	löytyy	lainattava luontopokkuopas	ei	GPX-lataus	ei
	Harjujen reitistö	Etelä-Karjalan Virkistysalueasäätiö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&x.nbnZontion=com_nature&	löytyy	Parikkalan retkeilykartta	ei	GPX-lataus	ei
	Uukuniemi	Etelä-Karjalan Virkistysalueasäätiö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&x.nbnZontion=com_nature&	löytyy	Parikkalan retkeilykartta	pdf	GPX-lataus	ei
	Kattilankierros	Etelä-Karjalan Virkistysalueasäätiö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&x.nbnZontion=com_nature&	löytyy	ei	ei	GPX-lataus	ei
	Kinnarniemen metsäpolku	Etelä-Karjalan Virkistysalueasäätiö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&x.nbnZontion=com_nature&	löytyy	Parikkalan retkeilykartta	ei	GPX-lataus	ei
	Kinjavan kanavapolku	Etelä-Karjalan Virkistysalueasäätiö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&x.nbnZontion=com_nature&	löytyy	ei	ei	GPX-lataus	ei
	Kyynärpäänjoen polku	Etelä-Karjalan Virkistysalueasäätiö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&x.nbnZontion=com_nature&	löytyy	Parikkalan retkeilykartta	ei	GPX-lataus	ei
	Mikkisen Tarinapolku	Etelä-Karjalan Virkistysalueasäätiö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&x.nbnZontion=com_nature&	löytyy	Parikkalan retkeilykartta	ei	GPX-lataus	ei
	Pistonien luontopolku	Etelä-Karjalan Virkistysalueasäätiö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&x.nbnZontion=com_nature&	löytyy	Parikkalan retkeilykartta	ei	GPX-lataus	ei
	Pöörpeikon polku	Etelä-Karjalan Virkistysalueasäätiö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&x.nbnZontion=com_nature&	löytyy	ei	ei	GPX-lataus	ei
	Siikalaihi	Etelä-Karjalan Virkistysalueasäätiö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&x.nbnZontion=com_nature&	löytyy	ei	ei	GPX-lataus	ei
6. Rautjärvi	Haukkavuori	Etelä-Karjalan Virkistysalueasäätiö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&x.nbnZontion=com_nature&	löytyy	ei	ei	GPX-lataus	ei
	Hiitalanjoen	Etelä-Karjalan Virkistysalueasäätiö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&x.nbnZontion=com_nature&	löytyy	ei	ei	GPX-lataus	ei
	Rautjärven retkeilyreitti	Etelä-Karjalan Virkistysalueasäätiö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&x.nbnZontion=com_nature&	löytyy	ei	ei	GPX-lataus	ei
	Änkliän luontopolku	Etelä-Karjalan Virkistysalueasäätiö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&x.nbnZontion=com_nature&	löytyy	ei	ei	GPX-lataus	ei
7. Ruokolahti	Hukkavuoren polku	Etelä-Karjalan Virkistysalueasäätiö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&x.nbnZontion=com_nature&	löytyy	ei	ei	GPX-lataus	ei
	Ruokolahden retkeilyreitti	Etelä-Karjalan Virkistysalueasäätiö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&x.nbnZontion=com_nature&	löytyy	ei	pdf	GPX-lataus	ei
	Kissankierros	Etelä-Karjalan Virkistysalueasäätiö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&x.nbnZontion=com_nature&	löytyy	Rautjärvi-Ruokolahti-	ei	GPX-lataus	ei
	Kuokkalampi	Etelä-Karjalan Virkistysalueasäätiö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&x.nbnZontion=com_nature&	löytyy	ei	pdf	GPX-lataus	ei
	Oritlammen kuntopolku	Etelä-Karjalan Virkistysalueasäätiö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&x.nbnZontion=com_nature&	löytyy	ei	ei	GPX-lataus	ei
	Torsanpään ranta ja kosteikko	Etelä-Karjalan Virkistysalueasäätiö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&x.nbnZontion=com_nature&	löytyy	ei	ei	GPX-lataus	ei
8. Savitaipale	Jääkauden jäljet - Kivikauden ihminen	Etelä-Karjalan Virkistysalueasäätiö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&x.nbnZontion=com_nature&	löytyy	kartta patikointi- ja pyöräilyreiteistä,	ei	GPX-lataus	ei
	Orrainpolku	Etelä-Karjalan Virkistysalueasäätiö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&x.nbnZontion=com_nature&	löytyy	ei	pdf	GPX-lataus	ei
	Säänjärven retkipolku	Etelä-Karjalan Virkistysalueasäätiö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&x.nbnZontion=com_nature&	löytyy	ei	karttaikkuna	GPX-lataus	ei
9. Suomensiemmi	Irja Hannosen polku	Etelä-Karjalan Virkistysalueasäätiö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&x.nbnZontion=com_nature&	löytyy	ei	ei	GPX-lataus	ei
	Saarnjärven kierros	Etelä-Karjalan Virkistysalueasäätiö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&x.nbnZontion=com_nature&	löytyy	Reitti Suomensiemmen ja	ei	GPX-lataus	ei
10. Taipalsaari	Haikkaanlahden retkeilyreitti	Etelä-Karjalan Virkistysalueasäätiö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&x.nbnZontion=com_nature&	löytyy	ei	pdf	GPX-lataus	ei
	Haikolan luontopolku	Etelä-Karjalan Virkistysalueasäätiö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&x.nbnZontion=com_nature&	löytyy	ei	ei	GPX-lataus	ei
	Kylänien retkipolku	Etelä-Karjalan Virkistysalueasäätiö	http://palvelut.ekarjala.fi/index.php?option=com_nature&x.nbnZontion=com_nature&	löytyy	ei	ei	GPX-lataus	ei

Liite 11: Reittikartoitus, PK-seutu

Kunta	Reitti	Kartan ylläpitäjä	Kartan Linkki	GoogleMaps-kartta	Ostettava/tilattava kartta	Printattava pdf tai kuvatieosto	GPX -koordinaatti; GPS-lataus	Mobiili sovellus	Muita havaintoja
1. Espoo	Nuuskion kansallispuisto	Metsähallitus	http://www.luontoon.fi/Retkikohteet/kansallispuistot/nuuskio/Sivut/Default.aspx http://www.karttakauppa.fi/w	ei	Nuuskio retkelyopas, Nuuskio Luukki ulkoilukartta 16,90€	kuva	GPX-lataus	US	
	Finnon luontopolku ja Suomenojan alas	Espoon matkailu oy, Espoon kunta	http://www.visitespoo.fi/matkaaluopas/nae_ia_koe/ulkoilu	Espoon matkailun sivuilla Google Maps	ei	Espoon kunnan sivuilla olevat kartat: Espoon karttapaalvelu	ei		
	Hanikan luontopolku	Espoon matkailu oy, Espoon kunta	http://www.visitespoo.fi/matkaaluopas/nae_ia_koe/ulkoilu	Espoon matkailun sivuilla	ei	Espoon kunnan sivuilla olevat kartat: Espoon karttapaalvelu	ei		
	Keskuspuiston luontopolku	Espoon matkailu oy, Espoon kunta	http://www.visitespoo.fi/matkaaluopas/nae_ia_koe/ulkoilu	Espoon matkailun sivuilla	ei	Espoon kunnan sivuilla olevat kartat: Espoon karttapaalvelu	ei		
	Sorlammen luontopolku	Espoon matkailu oy, Espoon kunta	http://www.visitespoo.fi/matkaaluopas/nae_ia_koe/ulkoilu	Espoon matkailun sivuilla	ei	Espoon kunnan sivuilla olevat kartat: Espoon karttapaalvelu	ei		
	Träskända	Espoon matkailu oy, Espoon kunta	http://www.visitespoo.fi/matkaaluopas/nae_ia_koe/ulkoilu	Espoon matkailun sivuilla	ei	Espoon kunnan sivuilla olevat kartat: Espoon karttapaalvelu	ei		
	Tremanskärr	Espoon matkailu oy, Espoon kunta	http://www.visitespoo.fi/matkaaluopas/nae_ia_koe/ulkoilu	Espoon matkailun sivuilla	ei	Espoon kunnan sivuilla olevat kartat: Espoon karttapaalvelu	ei		
	Oittaaan luontopolku	Espoon matkailu oy, Espoon kunta	http://www.visitespoo.fi/matkaaluopas/nae_ia_koe/ulkoilu	Espoon matkailun sivuilla	ei	Espoon kunnan sivuilla olevat kartat: Espoon karttapaalvelu	ei		
	Laajalahden luontopolku	Espoon matkailu oy, Espoon kunta	http://www.visitespoo.fi/matkaaluopas/nae_ia_koe/ulkoilu	Espoon matkailun sivuilla	ei	Espoon kunnan sivuilla olevat kartat: Espoon karttapaalvelu	ei		
	Espoon rantaraitti	Espoon matkailu Oy	http://www.visitespoo.fi/matkaaluopas/nae_ia_koe/ulkoilu	löytyy	ei	pdf	ei	löytyy	
	Pirttimäen ulkoilualaue	Helsingin kaupunki, visit Espoo	http://www.visitespoo.fi/matkaaluopas/nae_ia_koe/ulkoilu	löytyy	ei	pdf	ei		
	Luukkaa	Helsingin kaupunki	http://www.visitespoo.fi/matkaaluopas/nae_ia_koe/ulkoilu	löytyy	ei	kuva	ei		
2. Helsinki	Reitti 2000	Helsingin kaupunki	http://www.hel.fi/wps/wcm/connect/default.asp?_af=1&m=1&o=1&d=Pa	ei	ei	pdf	ei		
	Kolmen luontopolun haltiaa	Helsingin kaupunki	http://www.hel.fi/wps/wcm/connect/default.asp?_af=1&m=1&o=1&d=Pa	ei	ei	pdf	ei		
	Maunulan luontopolku	Helsingin kaupunki	http://www.hel.fi/wps/wcm/connect/default.asp?_af=1&m=1&o=1&d=Pa	ei	ei	pdf	ei		
	Viihin luontopolku	Helsingin kaupunki	http://www.hel.fi/wps/wcm/connect/default.asp?_af=1&m=1&o=1&d=Pa	ei	ei	pdf	ei		
3. Vantaa	Kalkkiruukki	Helsingin kaupunki	http://www.hel.fi/wps/wcm/connect/default.asp?_af=1&m=1&o=1&d=Pa	ei	ei	pdf	ei		
4. Kauniainen	ei tuloksia	Helsingin kaupunki	http://www.hel.fi/wps/wcm/connect/default.asp?_af=1&m=1&o=1&d=Pa	ei	ei	pdf, kartta.hel.fi, kuva	ei		

Liite 12: Kriteerien toteutuminen, Länsi-Uusimaa

Kunta	Retin nimi	Engl. kielinen kartta	Palvelut	Hätänum., sääinfo, puh. kuuluvuus	Retin pituus	Haastellisuus	Elämyksellisyys	GPS -koord.	Kenelle	saavutettavuus	muuta
1. Hanko	Täktomin merenlahdet		x				x			x	
	Uddskatanin luonnonsuojelualue		x				x		x	x	
2. Inkoo	Koppnäs		x				x				
	Stora Fagerö		x				x				ruotsiksi
	Gölsnäs		x				x			x	
3. Karjalohja	Ei tuloksia										
4. Karkkila	Onkimaanjärvi		x				x			x	ruotsiksi
5. Lohja	Ei tuloksia										
6. Nummi-Pusula	Ei tuloksia										
7. Raasepori	Byxholmen		x				x			x	ruotsiksi
	Kajsas		x				x			x	
	Kolaholm		x				x			x	
	Korpudden		x				x			x	
	Lövö		x				x			x	
	Långösund		x				x			x	
	Långön		x				x			x	
	Sandviken		x				x			x	
	Tallholmen		x				x				
	Västerbyn ulkoalue		x		x		x		x		
8. Siuntio	Störsvik		x				x			x	
9. Vihti	Pääkslahden luontopolku				x		x				
	Palakoski		x				x			x	

Liite 18: Kriteerien toteutuminen, Etelä-Karjala, osa 1

Kunta	Reitin nimi	Engl. kielinen kartta	Palvelut	lisäinfo	Reitin pituus	Haastellisuus	Eiämyksellisyys	GPS -koord.	Kenelle	saavutettavuus	Lisätietoja	
Etelä-Karjalan reitistö	1. Imatra	x	x		x	x	x					
												Eteläinen reitti
												Pohjoinen Reitti
												Mellonlahden luontolenkki
												Muinaisuoman luontopolku
												Tainion luontopolku
												Vuoksen luontolenkki
												Vuoksemmiskan metsäpolku
												Imatra-Ruokolahti patikointireitti E10
												Lamassaari
2. Lappeenranta	Ukonniemen kesäkujoilukartta		x		x	x	x	x	x	x	maintaan palveluiden puuttuminen	
												Risuniemen luontopolku
												Keskusta-Katralampi
												Joutsenon luontopolut
												Hinkaranta - Imatran kylpylä
												Keskusta - Haukilahti
												Kirkonkylä - Tujula
												Myllymäki - Vesikkolanmaja
												Pöyhänniemi
												Suomenniemen ja Savitaipaleen reitti
Mytävirtaan retkeilyreitit												
			x		x					x	luonto kuvailtu kuvamateriaalilla	

